۱۲۰۸۲
کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران
کتاب مجموعه شرح الهدایة الاثریه ۲- منشآت قائم مقام
مؤلف القاضی میرحسین میبدی ۲- قائم مقام دوم
مترجم
شمارهٔ قفسه ۱۵۱۴۰
شماره ثبت کتاب
۹۰۶۶۱

این کتاب منشآت قائم مقام

بسم الله الرحمن الرحيم

الهداية امر لله ... كل شيء ... واليه الحمد على ما انعم ...
والهم ... مباحث ... الحكم ... وقايقها ... على جميع الانبياء والاولياء ...
على نبينا محمد ... العلائه وخاتم ... الرسالة وعلى آله الوصلين وصحبه
الكاملين وبعد فيقول ... الا ... حسين ابن معين الدين الميبدي ...
... عين الاعيان ...
علوم ... والاهتداء ... الحكمة ... ان طرق التحقيق ...

ومن يؤت الحكمة فقد اوتي خيرا كثيرا فشمرت عن ساق الجد لتحصيل ...
اجالها ... اخذتها عن جمع كثير من العلماء وجم غفير من الحكماء ...
جلالهم ... ظلالهم ... في ايام التحصيل على اكثر كتبها ... ما كثير ...
فيه بصيرة ... الهداية ... الكامل والمدقق الفاضل اثير الدين مفضل ابن عمر الابهري قدس
سره فالتمس مني بعض ... من المشتغلين بقراءته ... اللباس ...
... ما ... كل ... منها ... وجرحا ...
العوائق ... وتلاطم العلائق ... فكر ...
في الاقتباس ...
الرشاد ...
التعرض ... بالجدل ... ان الانسان ...
والنسيان على انه لا ... في كل باب وهذه اول ...
... الابواب الهداية ... التوكل ...

واعلم ان الحكمة علم باحوال اعيان الموجودات على ما هي عليه في نفس الامر
بقدر الطاقة البشرية وتلك الاعيان اما الافعال والاعمال التي وجودها
بقدرتنا واختيارنا اولا فالعلم باحوال الاول من حيث يؤدي الى اصلاح
المعاش والمعاد يسمى حكمة عملية والعلم باحوال الثاني يسمى حكمة نظرية وكل منهما
ثلثة اقسام اما العملية فلانها اما علم بمصالح شخص بانفراده ليتحلى بالفضائل
ويتخلى عن الرذائل ويسمى تهذيب الاخلاق واما علم بمصالح جماعة مشتركة
في المنزل كالوالد والولد والمالك والمملوك ويسمى تدبير المنزل واما علم
بمصالح جماعة مشتركة في المدينة ويسمى السياسة المدنية واما النظرية فلانها اما علم باحوال
ما لا يفتقر في الوجود الخارجي والتعقل الى المادة كالاله وهو العلم الالهي ويسمى بالعلم الاعلى
والفلسفة الاولى والعلم الكلي وما بعد الطبيعة وقد يطلق عليه ما قبل الطبيعة ...
... واما علم باحوال ما يفتقر اليها في الوجود دون التعقل كالكرة وهو العلم الاوسط
ويسمى بالرياضي والتعليمي واما علم باحوال ما يفتقر اليها في الوجود الخارجي والتعقل ...

وهو العلم الادنى ويسمى بالطبيعي وجعل بعضهم ما لا يفتقر الى المادة قسمين ما لا يقارنها
مطلقا كالاله والعقول وما يقارنها لكن لا على وجه الافتقار كالوحدة والكثرة ...
العامة فسمى العلم باحوال الاول الهيا والعلم باحوال الثاني علما كليا وفلسفة اولى ...
ان المنطق من الحكمة ام لا فمن فسرها بالخروج ... الى الكمال الممكن ...
جعله منها ...
النظرية اذ يبحث فيه عن المعقولات الثانية التي ليس وجودها بقدرتنا ...
واما من فسرها ... لم يعده منها لان موضوعه وهو المعقولات ...
ليس من اعيان الموجودات ... في التعريف وقد يقال ...
العلم باحوال الامور العامة ... لانها غير موجودة في الخارج ...
... الامور العامة ... مسائل ...
... الوجود ... قولنا الممكن موجود بوجود زائد ...
... ثم الاول في المنطق لانه آلة ... والثاني في الطبيعي ...

بالمعنى الاعم ولهذا يحتاج الى الطبيعي عند اخر ... قبل ان يعرض الحكمة الالهية
حتى انها في الشريعة الامور الموهومة كالدائرة والمربع الموهومة المبحوث عنها في الالهية
وعن الحكمة العملية باسرها لان الشريعة المصطفوية قد تكفلت الوجوه عنها على
الكل ذات التفصيل وفيه بحث لانه ان اراد بالامور الموهومة ما لا يكون موجودا في نفس
الامر ويخترعه الوهم فلا نسلم اعتبار الرياضي بحثه عنها او لا شك ان الكرة او الحجر
المتحرك على مركزها فلا بد ان يفرض فيه قطبان لا حركة لهما ... القطبان ان
يفرض منفصل او دائرة عظيمة في حاق الوسط ويكون الحركة عليها اسرع ... وهي المنطقة
وان يفرض ... دوائر صغار موازية لها يكون الحركة عليها ابطا ... مما هو اقرب الى المنطقة
اليها ... اقرب الى القطب يكون ابطا مما هو اقرب الى المنطقة
... لها وان لم تكن موجودة في الخارج ... امور موهومة
... نفس الامر كما تشهد به الفطرة السليمة ...
الاعوال وان اراد بها ما لا يكون موجودا في الخارج وان كان موجودا في نفس الامر

فلا نسلم ان الاعتبار الصحيح علة للاعراض كيف ويضبط بها احوال الحركات
من السرعة والبطوء والجهة على الوجه المحسوس المرصود بالالات ويكشف بها احكام
الافلاك والارض وفيها من دقائق الحكمة وعجائب الفطرة بحيث يتحير فيه اولوا
النهى ... ربنا ما خلقت هذا باطلا ... لكون الشيء موجودا
في نفس الامر انه موجود في نفسه فالامر هو الشيء ومصداقه ... وجوده ليس متعلقا بفرض
فارض واعتبار معتبر مثلا الملازمة بين طلوع الشمس ووجود النهار متحققة في حد ذاتها
سواء وجد فارض او لم يوجد وسواء فرضها او لم يفرضها قطعا ... الامر اعم
مطلقا فكل موجود في الخارج موجود في نفس الامر ... كما من ... الذهن
لامكان الاحاطة الكواذب ... موجودة في الذهن لا في نفس الامر
يسمى ذهنيا وفرضيا ... الاربع موجود فيهما ... حقيقيا ...
... على القسم الاول ما كان ... مشهورا ...
... بين الاخرين ... اكثر المباحث ...

ويعين ... الحق ... التالي في الطبيعيات قبل ... بحث
الاجسام الطبيعية اقول اذا ... مباحث الحكمة الطبيعية ...
مباحث الاجسام الطبيعية هي بعينها مباحث الحكمة الطبيعية لان الجسم الطبيعي
موضوعها ... فالقول ... ذكرت فاقول ... ان ... الكل
واحد فان الموضوع الحكمة الطبيعية هو الجسم الطبيعي من حيث يستعد للحركة والسكون ...
... مباحث الاجسام الطبيعية مطلقا هي مباحث الحكمة الطبيعية ...
... الطبيعيات ... وان ... فلا ... الكل ...
... الجسم ... في الحكمة الطبيعية واما الجسم ... موضوعه ...
... الجسم ... الالهيات ...
... الالهيات ... مباحث الحكمة الالهية ... الطبيعيات التي ...
... اولى ... وذكروا ان الجسم الطبيعي جوهر ...
... واقول فيه نظر لا نسلم ان ... فلا يصدق ...

على شيء ... التعليمي ... في الجهات الثلث ... في الجسم التعليمي
اي الكم القائم بالجسم الطبيعي ... في الجهات الثلث ... ذلك
... يصدق التعريف على كل من الهيولى والصورة ...
على ... لان الاجسام منحصرة في الفلكيات والعنصريات ... البحث
عن ... وخاصة ما ... الفن الاول فيما يعم الاجسام وهي الطبيعية ...
الا ... قال الجسم ... على ان اطلاق الجسم على الطبيعي ... الاشتراك اللفظي
... الجسم ... جوهر ... فان كان ...
... يشتمل على ... الجزء الذي لا يتجزى ...
وهو ... الانقسام ...
... بحسب ... بحسب فرض العقل ...
... الامر ...
في الباب ... في الباب ... تعريف ...
فى باب حجر

ان العقل لا یجوز انقسامه فیه لا انه لا یقف على نقد قسمته ولا شک انّه یصح التزاع

لو تبانیه فهمت جزءا من جزئین فاما ان یکون الوسط مانعا من تماس الطرفین

او لا یکون فان لا یصل الی الثانی لانه لو امکن بعد الکلیات الاجزاء متحدة

تداخل الجواهر ای دخول بعضها فی حیز بعض آخر بحیث یتحدان فی ... الجمیع

فلا یکون وسط وطرف وقد فرضنا الوسط والطرف ... فثبت کون ...

من الاقسام ما یلاقی الوسط احد الطرفین غیر ما یلاقی الطرف الآخر فیقسم لا ...

... ان یکون له نهایتان ویجوز ان یکون الشیء واحد غیر منقسم فی ذاته نهایتان

... فیه لانا نقول ان کانت النهایتان حالتین فی محل واحد بحسب الاشارة ...

الاجزاء ... احدیهما عین الاشارة الی الاخری ... الطرفین وان کان ...

... بحسب الاشارة فیلزم الانقسام ... او یمکن ...

ودون ... الهندسة ... لو فرضنا جزء اعلى ... جزئین ...

... الجزء ... واحد ... بعضها ...

والاول محال ... من التلفیق ... الاخیر بین ...

الاقسام الاخر فیلزم الانقسام ... على المتفق ... الکل ...

راجعة الجزئین المحال ... ان یعلم ان هذین الدلیلین ... على بطلان

رب الجسم من الاجزاء التی لا تتجزی ... بان یقال لو امکن ترکب الجسم منها

لامکن وقوع جزء بین جزئین او على ملتقیهما ... البطلان فصل ... المقدم والا

... البطلان وجود الجزء ... لنفسه او بغیره ... ان یقول لو ...

... لامکن وقوع جزء بین جزئین او على ملتقیهما والاحتمال ان ...

فصل ... ان یقع ... المبحث فصل فی ابطال ... الجسم من ...

... او لا یمکن ... البطلان ...

... جزئین او على ملتقیهما ... لا ...

حاجة الى اثبات الصورة الجسمیة ...

... بالضرورة کان ... الجسم ...

ودیده ام پیشکش خبر دارم و نه دخل و تصرف در ... میکنم ... حضور ...

شاه پیش متغیر شد ... را خواست فرمود شما ... ور لو چهای جهان ...

میداد و بعد حالا بعادت یکدیگر را ... خانه ... میکنید ... باز ...

نمیخواهیم ... باشید ... حضور را اخراج ... فرمود ...

بمواخذه و خواست ... و ... تقصیر ... آوردن ...

متعهد گشت ... ضعف ... آن بیچاره را ... چوب ...

شد و ... قسم و ... این امور ... او ...

نایب ... از ... همه کس را ... خانه ...

چه ... بعد دیده ام که تلف میشوم ترک کردم و توبه کردم حالا چند سال است ...

سهل است که هرکس خوب خدمت کند ... بخشیدن ... هرکس غلط ...

کند ... میکنم و ضرب ... نایب ... را شهید ...

... خود هم ... نیست ... بی غلط و خطا ... شود ...

حضرت حضور را ... خودم ... ضرب ... خودم ... امر ...

خودم ... ضرب خوردن ... ولی ... از ...

من خود نخوردم و من خود نزدم خود مرا هم ... و امر است و در خانه ... [illegible]

تا حال قایم مقامی بود در پس سفید ... همراهی و شب ... ذلتی که دو شب طوری ... [illegible]

اگر من باین طور نباشم میگذرد و نوکرهای بزرگ شاه ... حسین خان و میرزا خان ... [illegible]

البته بازی نیست آنجا هست اگر من قابل ضرب خوردن و قابل ضرب زدن نباشم ... [illegible]

قحط نیست، و جای من بنشینند فرمودند پول بهار ... جلوی ... سیار ... [illegible]

والان نه انجا میتوانستی این طور راه بروی نه اینجا میتوانستی این طور حرف بزنی ... [illegible]

نوکرهای میرزا بزرگ را به اندازه قدر پدری در ابتدا کم آدم بود و قانون ... [illegible]

راه میرود و بعضی ها همین حرف را وقتی که بعد از آشیانه ما در راه ... [illegible]

بود بنده و سلطانیه از سر کار قایم مقام چون شنیدیم و این عرض بود ... [illegible]

به کار تو امیدوار شدیم و خداوند تعالی به تو توفیق خواهد داد حالا ... [illegible]

بهشته و فرو ... چون ... و مردمان ... [illegible]

کاغذ و قلمدان ... بسیار ... در حقیقت کار ... از ما ... سلطان ... [illegible]

میرزا محمد خان ... هر یک بکاری که وظیفه شما است اقدام کنید ... [illegible]

میرزا ... خان ... فرمودند ... آمدیم ... از سر کار ... [illegible]

وتوج حیلی و کشتی و پهلوانی رفت و من بجا ... نیستیم و ... معتمد ... کاغذ ... [illegible]

و کار ایلچی ... بر مردم بود و بدست خود ... تمام کردم و وقت عصر و الده سلطان ... [illegible]

محمد میرزا ... نشد و او را احضار فرمودند و معتمد ... رفت و بار ... [illegible]

بود و دیگر از حکایات روز من بود و از معتمد پرسیدند که جلال ... خوب ... [illegible]

بیچاره عرض کرد مقصر ... فرمودند فلانی تو خوب عریضه مینویسی ... [illegible]

برادرم ضعیف است و چند نفر از ما بهتر است و همیشه حاضر ... و العیاذ بالله ... [illegible]

ضرب خوردن با ما است عریضه خواندن با ما است شما فرمودند ... [illegible]

... باشد ... ما را موافق ... بنویسید ... میرزا ... [illegible]

از او توقع نداریم معتمد ... الدوله ... [illegible]

کسی هست که این خدمت ... معتمد عرض کرد ... میرزا ... [illegible]

و میرزا تقی ... و میرزا رضا قلی و میرزا ... شاه ... جواب ... [illegible]

و بار ... و میرزا ... را خواست ... در جواب ... تا حال ... [illegible]

نیامده و ... آن این غوغاها که ... من معتمد را خواست ... [illegible]

و من ... در این دیدم که شاه ... تکلیف ... [illegible]

تهنیل بجز ... و ... با روس ... صلاح است ... [illegible]

... الامرهای خراسان شد و هر قدر ... [illegible]

و مصلحت ... در این سیاق دیدم ... سابق ... [illegible]

الهی ... شد فرمودند ... اینجا ... [illegible]

... خبر رسید ... [illegible]

از مسودات دستخطهای قایم مقام که بقلم جلالتوشته نقل شد

حضرت ولیعهد تا حال دنبال آنکه ... اندر این کار ... [illegible]

سال که ... هر چه باشد صرف ... [illegible]

ملک ... [illegible]

آلات حرب ... [illegible]

و ... جمیع اخراجات با سایر ممالک ... [illegible]

چنانچه این ... [illegible]

الملک ... [illegible]

جهانش و همه ... [illegible]

مثل که ... حضرتش را ... [illegible]

... والسلام علی من اتبع الهدی

معلوم نیست قایم مقام بکی نوشته است

... با قصیده ... شکر از مصر ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... قوله ... [illegible]

لیفعلک یمیل تقصیر و تطویل لان بعد از این حالا این سرور نمیتوان که شیر السلام

این کاغذیست که قایم مقام بعبد الحسین خان پسر صدر اعظم نوشته

در سال قشه روسی

مخدوم مکرم من [illegible] نوشته درین طاق لاجورد آمده وارسش از روی سیلاب شد

[illegible]

دیوار خالی واحد شده است که حرفی بنده بشما [illegible]

و بوالهوسی شد اگرچه بحمد الله تعالی از نوعی میگذرد و از جهت شقشقه [illegible]

آسان لند و سوار مار را کجا بی غزیر جهان سیر غبار الغنی [illegible] الامر قدر [illegible]

و الی العم علی الهم نایب السلطنه بانجا میآید از همه جا خبر [illegible] هر چه [illegible]

خدا بهو منت خدا را که الایام آتی شد و مقام سلطنتی [illegible] آخر و عمر [illegible]

و دولت و دین بکر لسان الذی [illegible] شاه حیدر شمار [illegible] قطع نظر از [illegible] نواب [illegible]

روحی فداه [illegible] ادعم و جلیس [illegible] بنده شما [illegible] فرموده [illegible]

دخوب رو [illegible] بهم بر رفته و از جنگ [illegible] سخت خورد [illegible]

اینجا مانده [illegible] طهران [illegible] عالم [illegible] روحی و روح العالمین فدا [illegible]

بندگان صاحب مکرم امین الدوله را خواهید [illegible] احکام [illegible]

[illegible]

یا بابه التجرد لولا ان الهادی لما تعلقت من [illegible] بلطف [illegible]

پر سنگ بته بالمر امید شد هر جا که خاطر خواه است ان یا مجال اجتنب شده و زمانه [illegible]

چند بماند هم و در مرتبه بقای عنفوان آب فکری کرده ایم در وی [illegible] طبع [illegible]

آخر خواهید زد یا مانند بحر [illegible] و نرم [illegible] و احوال و ادارید [illegible]

[illegible] از آن قصیده که باد صبا [illegible] یکی [illegible] کار سر [illegible]

در مقابل آن نخیز و حمق [illegible] اگرچه عمیق است سبحان الله بنده [illegible] چون [illegible]

و چه هم چرا [illegible] خود [illegible] عمر [illegible] بوالهوسی [illegible]

از [illegible] در جواب [illegible] بیان [illegible] السلام خیر ختام

سواد رقمی است که سرکار جلالت مدار نواب مستطاب نایب السلطنه

در حکومت کرمانشاهان بنواب محمد حسین میرزا المعلب [illegible] ولد ارشد و اکبر مرحوم شاهزاده طاب الله ثراه مرحمت کرده اند

و رقم بخط مرحوم قایم مقام بود

حکم والا شد آنکه چون [illegible] و رحمت الهی [illegible] و مانا [illegible]

لطف و رحمت شامل [illegible] جسر [illegible] عالم [illegible]

زمان و زمین جلالته ملکه و سلطانه در باره ما از حد نصاب افزون شده و از حصر و حساب

بیرون فالحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله پس بحکم این [illegible]

و مکرمت سلطانی پایه اعتلای چند در مدارج اوضاع و احوال ما ترقی و تصاعد یافته [illegible]

از شکر آن قاصر است و همچنان از ذکر آن عاجز و ان تعدوا نعمة الله لا تحصوها از جمله [illegible]

از طرف اشرف همیون مهم خطیر پاسداری ثغور آذربایجان بعهده اهتمام ما [illegible]

توجه و التفات روز افزون نظامی در خور وسیع و قدرت یافته چند ولایت [illegible]

عراق ضمیمه ایالت و تتمه جلالت ما گردید که یکی از آنها دار الدوله کرمانشاهان [illegible]

ولایت نیز بورم موطن اولا دو اعقاب شاهزاده مغفور البسه الله حلل النور و مجمع [illegible]

و احشام و سرحد عراقین اعراب و اعجام است و طیفه رسم چاکری و خدمتگذاری ما [illegible]

مزید جهد و اهتمام در مراتب انضباط و انتظام آنجا مبذول داریم و نظر توجه [illegible]

بر تربیت اخلاف عظام برادر رضوان مقام گماریم که همگی با فرزندان گرامی ما خود [illegible]

در حق اختر یک برج و گوهر یک درج و فرع یک اصل و نور یک شمسند [illegible]

صلح و انسب چنان بود که مرزبانی آن مملکت و پاسداری آن ثغر را از جانب [illegible]

خود بیکی از اولاد برادر مغفور [illegible] و موکول سازیم بانحوی که اولیای دولت [illegible]

زاهره شاهنشاهی از یک تفویض ما آسوده خاطر بدعای اعقاب مستطاب [illegible]

بواسطه تفویض ما و مطمئن القلب و فارغ البال باشند بالجمله فرزند اسعد امجد [illegible]

دوحه دولت و اقبال محمد حسین میرزا ختم الله عواقب اموره بالخیر و حفظه عن کل [illegible]

و صغیر که از سایر اعقاب برادر غفران مآب اکبر سنا و احسن غصنا و اصلب عودا [illegible]

بود برای تقلد این امر و جر است آن ثغر انتخاب نمود و مرزبانی آن ولایت و [illegible]

ایل و رعیت مخصوص داشتیم که بنحوی که شاید و باید در پرستاری احوان [illegible]

عیالی و اطفالی که در دار الدوله میباشند سعی بلیغ و کوشش کافی بعمل آرد [illegible]

بر وفق عهود و شروط [illegible] اسلام ضابطه و نظام داده جمع عشایر و عساکر [illegible]

اصاغر و اکابر ما بدا ایالت را با بع عدالت سازد و رعیت را مورد رعایت دارد [illegible]

الیه او سلطانا فی الحق و عنها فی العدل و اجمعها لرضاء الرعیه و احکمها لمصالح الجند [illegible]

عظام و امرای کرام و وزرای جلیل الاحتشام و عموم سرحدداران [illegible] روسا [illegible]

و عشایر فرزند ارشد کامکار را صاحب اختیار کرمانشاه و سرحددار عراقین [illegible]

و حل [illegible] داخلی و خارجی [illegible] و معتبر شمارند و در عهده شناسند [illegible]

سنه ۱۲۸۲ هجری السلام خیر ختام

کاغذیست که قایم مقام بوقایع نگار میرزا صادق مروزی از خراسان نوشته است در زمان حیات نواب مستطاب نایب السلطنه طاب ثراه

رقیمه جات متصل مصحوب ذوالفقار بیک رسیده بود و عریضه مختصر در جواب نوشته بودم

صفحه طوری باهم راه ادیم آنجا قلم سرکشی کرد عنان از دستم گرفت پس اقبا و ...

از خامه سرکار وقایع نگار دست باس کرده زاغ است و زاغ ضعیف کبک

جلوش را محکم کشیده ام خانه خراب همه مرغی طوطی بلبل می شود که بی پرده ...

لهجه و ناطق گرده دست بدامن عصمت خیر الکلام ... الکلام و ما ارسلنا من رسول الا

بلسان قومه راستی یعنی چه و رستی کجاست بی پرده گوئی چرا پنهان ...

می کنند مردی که انجا بی پرده حجاب حرف بزنند ما و تر از ارش که ز ...

ولغات راه برود و انی لم استطع معک صبرا کاغذه را مثل ابنای زمان ...

ناجور بیست مثل آنست که مدبری منحوس با من معارض بود و کاغذی معکوس ...

ناجور نبود شکر الله منصور شده ام و این حق را از پدرم و چشم طاب ثراه ...

بمثل مصلحت دید بلی با شما و سلمان درتجاهر ایمان بعنوان ...

پارسی است صدق خاصه مخصوص صادق مروزی نه هر کس حق تو اگر ...

بنده باقتضای حسن حسن خوش اسلوبی که بالذات دارم بجناب ... مقدم ...

و غم مخور باشم یا خفی الالطاف نجنا مما نخاف بجاه محمد و آله صلی الله علیه و آله

این چند سطر زیر بود

حسب الامر حضرت ولیعهد روحی فداه چند فقره به سرکار ملک نوشته ام باید جواب

باصواب از سرکار برسد و طول نکشد که بسیار انتظار رو از ند خدمتی مخصوص است که

بعد از فضل خدا از شما میخواهند و علی خدمته جوارحک و اشد و علی العزیمة جوانحک ...

سرکار اشرف که اسب بجهان آباد و میروم من در کشمکش ملاقات قرائی ...

نشد حالا دو کلمه نوشتم نزد ملک فرستادم که انشا الله تعالی زود در برسانند ...

نخواهید حق این است که دو رقیمه از ایشان تا حال رسیده و من هیچ جواب ...

کاغذیست که قایم مقام از خراسان بمیرزا صادق نگار و قایع نوشته در زمان حیات نواب نایب السلطنه

زاهد ظاهر پرست از حال ما آگاه نیست   در حق ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست

ذرهم و ما یقولون شمسات ... ما هم سات آنها چه طور است انما العاقل من ...

بگذارند خاموش باشم بهتر است ... آن داریم که از بس ... بر دل زنند ...

نطق تو بسته ما را وا کنند مسطورات سرکار مفرح روح است و بشارت فتوح ...

و ریحان و جنت نعیم لا شک اگر بر وفق علم شما در این ملک عمل شود کار ...

... غافلید که فراهم کردن اسباب چه قدر امر است دارد خصوصا ...

و سفر دو سال لشکر و رعیت آذربایجان اضرب کامل زده و قحط و غلای خراسان ...

رکاب و الالرا البضاعت اندخته حالا که اول بهار است ملبوس ...

واسقاط دواب باید داد یا جواب راست بفرمائید پس کدام یکی از این دو ...

سما خطتا اما اسار رود منه و ان ادم و الموت با ... این چند سطر نخط ... نوده

ایضا کاغذیست که قایم مقام بوقایع نگار نوشته است وقتی که نواب نایب السلطنة العلیة از خراسان بدار الخلافه طهران حضار شده بوده است

حضرت ولیعهد روحی فداه ... بند و ذوالفقار علی در نیام و زبان وقایع نگار ...

... چه واقع شده که دو بار است ایلچی آمده و رقعه حکایت احضار ... آمده

آمده و از جانب وقایع نگار هیچ واقعه نگاشته نشده نمیدانیم این تقصیر ...

که ناخوش بوده و خبر نشده یا خوش بوده و خبر نکرده یا خدا نکرده ... وجود شریف را

تقاهتی عارض بوده یا رفت و آمد خدمت بندگان خداوند کار را انکار فرموده باید ...

اسباب و علل عیب و چگونه امکان داشت که هزار محاسن و قبایح در باب ...

این سفر اش و انشاء و نظر فرموده باشند چنانکه مکرر رمی فرموده اید ... و ...

بوده ایم و اکنون که خلاف شاهد شود و مستبعد میداریم و مستعجب میدانیم ...

استعجاب این صفحه کاغذ با این خط جلی تسوید میشد ... و امام که در ...

وارد این است که خامه سرکار هم مثل جامه و صاف صریح و صاف بوی و صاف ...

کفه باشد قلم انجا رسید و بر شکست صاحب شده اگر از صاحب کار ...

راس باشد و ... انها کم خدمتی اتفاق افتاده باشد ...

و علی و فی ذمتی که اگر همه از بقیه منافع املاک مرهونه باشد از عهده بر آیم ...

ولایت شما و من کانه دیا ... حضرت ولیعهد روحی فداه ...

و نوبت ... بود تشریف ... و اکنون که ... رتق و ... اول بهار ...

احضار رسند دارا اینجا هم ... والسلام خیر ختام

عریضه‌ایست که بسرکار نایب السلطنه العلیه سال اول ورود خراسان قبل از فتح امیرآباد و قوچان و سرخس بخاکپای مرحوم خاقان نوشته و از منشآت قایم مقام است

قربان خاکپای مبارکت شوم فرمان واجب الاذعان مانند وحی آسمانی نازل گردید
و فرق غلام فدوی را باوج فرقد رسانید مضامین مصائب آئین آن که مشعر بر حسن ابتهاج
سپاه بود بر مراتب امید دولتخواهان و هم بدسگالان افزود حق سبحانه و تعالی
سایه اقبال خسروانه را بر مفارق جهانیان پاینده بدارد و پرتو لطف شعله مهر خدام
درگاه آسمان جاه را بر مطیع و عاصی سوزنده‌تر و فروزنده‌تر گرداند است الذی
نزل الامداد خیرلها و نقل العمر من حال الی حال ما بر دوستداری طرف الی الله [illegible]
تا جال و آمال [illegible] شعار [illegible] گذارش احوال این فدوی و اوضاع این ولایت سنده بود
شکر خدا او سایه خداداد [illegible] این غلام واجب است که با همه ناقابلی بر ورود صعود از
و رجوع امور گشته و ثانیا بر کتایب سپاه لازم است که بحث و ارادی [illegible]
که مامور بند مصدر زند و ثالثا بر عموم رعایا متحتم است که در ظل رایات حضرت ظل الله
مصران معمور ماموره ملک معمور است و حصن ملک حصین است و مشد و فرض [illegible]

هرات و بخارا و خوارزم هر سه در شورش و اضطراب اند که تا کجا بحکم همایون عزم شود و تعیله
رزم خیزد تکه و سالور و ساروق هر سه در چار موجه اضطراب اند که تا چه وقت قهر و قسر
از عاج شوند یا بی [illegible] تاراج [illegible] و بجنورد و جوشان هر سه در پنجه اقتدار اند
و لباسط کفیه الی الماء لیبلغ فاه [illegible]
تعلق بنا نهید دولت همایون نیست سه دولت روس و انگلیس و عثمانی را سلم و صلح [illegible]
تا فی انتظار طالب و مایل میگردد که یکبار از سر حد عظیم بیجوجه من الوجوه [illegible]
و تمامی عساکر شاهنشاهی فارغ و بیکار نباشند و بی دل و بیمی و نگرانی بکار اطراف [illegible]
هیچ عملی با و نمیکرد که سپاه شاهنشاه و روح العالمین فداه این زمستان [illegible]
غلا و قحط [illegible] بیها [illegible] برسانند و حال آنکه همه یکسال و نیم سفر کشیده و [illegible]
ارک [illegible] فاقد یک فلس [illegible] و شرح [illegible]
همه بدخواهان خارجی و داخلی باین امید [illegible] نشسته که اندکی سپاهی پریشان [illegible]
فضل و کرم آلهی [illegible] اقبال شاهنشاهی امداد کرد و در حالتی که [illegible]
مملو [illegible] چیز [illegible] آمد فانظر الی آثار رحمة الله کیف [illegible]
بعد [illegible] همگنان [illegible]

و طالع و طاغی بعلم الیقین رسید که دعای ملهوفین ایجدد و مستجاب شد
عزیز [illegible] رفع اشرار این سرزمین را بتیغ شاهنشاه و بنیاد دین مقرر است
آسمان است این دو دیگر گون [illegible] مقرر فرموده بودند که غلام فدوی
بیکار نگذارد و تصدق کردم بعد از آنچه این جان نثار در محروسه اصفهان از زرگان [illegible]
یافت سپاهی که همراه فدوی بودند جمعیتی که از یزد و کرمان [illegible] جمع فرموده [illegible]
با مراحل بعیده راه پیموده و پیاده [illegible] محاصره قلاع و محاربه [illegible]
سردی هوا و شدت برف و سرما شب و روز در جا و در صحرا [illegible]
و دو [illegible] ثابت بوده تا حال اتفاق نیفتاده که بیکار باشند حالا [illegible]
[illegible] که انشاالله تعالی با هنگام رسیدن عساکر کلیه از عراق و آذربایجان
[illegible] بیکار نباشند و بعون آلهی و طالع شاهنشاهی بهر سمت که مناسب [illegible]
[illegible] ناچه کنند قوت بازوی شاهنشاهی الله الله باقی [illegible]

سواد رقمی است که نواب مستطاب نایب السلطنه بعد از ورود تبریز بخط قایم مقام العالیجاه مقرب الخاقان محمد خان امیر نظام ریش سفید آذربایجان نوشته است

۱۹

مقرب الخاقان امیر نظام [illegible] که تحریرات [illegible] العالیجاه بنظر رسید بحمدالله تعالی اگر [illegible]
[illegible] آسوده شدیم اخوی شجاع السلطنه از رفتار خود نادم شد و [illegible]
[illegible] عبدالرضاخان و فضلا و جمع [illegible]
استقبال شاهنشاه دعاگوئی کردند و [illegible] شعوف شدند که فوق [illegible]
سلیمان خان [illegible] با هزار کس [illegible] قلعه گرفتیم [illegible]
که در [illegible] قلعه بود [illegible]
[illegible]
[illegible]
و عمارات ویران و اراضی بایر است که بعدل و نصفت ظل الله [illegible]
فانظر الی آثار رحمة الله کیف یحیی الارض بعد موتها [illegible]
[illegible] صغیر و کبیر [illegible]
و نزول آن دو سه ساله [illegible] حمد خدا [illegible]
بفضل الله تعالی وجود فایض الجود [illegible]
باشیم که [illegible] شاهنشاه [illegible] هزار زبان ستایش و ثنا گوییم [illegible]

که هنوز از برق بارانی [illegible] باشیم [illegible] شکرش یکی ناگفته باشیم این عنایتی که امسال اسباب آن [illegible]
فرمودند و نام آنها را بنیکی در صفحات عراق برآوردند فوق آن اعاجیب بود که در ایام [illegible]
روس همه خلق آن سرزمین را از خرید کردند و بعموم خلق آذربایجان فرض است که [illegible]
کنند و تلافی این نوع عاطفت خدیوانه را بخدمات گوناگون و جان نثاریهای [illegible]
بعمل آرند خاطر جمع دارند که همین که خدمت بنده و درگاه خدا و اعتقاد [illegible] ذکر در [illegible]
صافی و صادق باشد بهر سو رو کند اقبال و بخت [illegible]
بعضهای حیث و شوق خدمت شاهنشاه روحنا فداه کردند و دیدند که اهل فصل [illegible]
اعتدال موسم بهار شد پس از قحط و غلای [illegible] ریح وبای [illegible]
رسید که خبر نمار نشد و فوت و مرگ اتفاق نیفتاد و جاهایی که بهر رو [illegible]
بود تا خوش میگذشت همین اقبال شاهنشاه روحنا فداه [illegible]
اینها همه از صدق و خلوص ارکان خلق آذربایجان است که در خدمتگذاری شاه [illegible]
خودداری ندارند و هر گاه که این طور خالص و صادق باشند [illegible] فضل خدا [illegible]
همه جا و در هر حال یار و خواهد بود [illegible] این نعمت [illegible] سال قبل از این [illegible]
بماند و آذربایجان [illegible]

بهر رقعه باشد محرمی از شما بهمراه آدم نواب ظل السلطان رسید [illegible]
نشد البته هر که [illegible] از احوالات مفصل مرقوم دارید مجمل از نواب [illegible]
نوشته بود دیدید که در شوق [illegible] در درس پیش مرحوم [illegible] جمال العارفین [illegible]
عروسی حرکت کرده بودند حالا که این قضیه اتفاق [illegible] البته [illegible]
[illegible] که فلک نگذارد که قراری بگیرند همانا [illegible]
نواب مستطاب شاهزاده اعظم روحی فداه رسید عنایت فرمودند [illegible]
نواب شاهزاده اعظم [illegible] دیگر دارد [illegible] اگر آمدنی شدم [illegible]
حسب الحکم باین طرف آمدنی خواهند شد از نواب امیرزاده جهانگیر میرزا [illegible]
که چرا با ما [illegible] در انداخته است [illegible]
امیرزادگان از بزرگ و کوچک چنانچه در ایام ولیعهدی مرحوم [illegible]
مخدوم مکرم امیرزاده اعظم بودند حال نیز باید بهمان حالت باقی باشند [illegible]
شاهزاده اعظم روحی فداه همین [illegible] در حوت [illegible]
[illegible] که تا آذربایجان آمدیم [illegible]
تحریراً فی شهر ذی قعدة الحرام سنه ۱۲۸۳

رقمی است که از جانب سنی الجوانب اعلیحضرت محمد شاه مرحوم به میرزا
تقی آشتیانی وزیر کرمانشاهان نوشته شده است
مقرب الخاقان میرزا محمد تقی بداند که روزی که ما از دار السلطنه تبریز بدار الخلافه تهران
عازم بودیم اغلب مردم این گمان را داشتند [illegible] هیچ خاطری نمیرسید که کار [illegible]
[illegible] تکلیف سفر [illegible] شاق و ممالک [illegible]
و تصرف کرمانشاهان چگونه در نظرها مستبعد می آمد [illegible] یک کلمه حکم [illegible]
که فی الحقیقه اسم ملازم بود [illegible] باثبات [illegible] اقدام [illegible] نمود و این طور [illegible]
دیگر بندگی آن عالیجاه چنانست که از نظر انور [illegible] و تلافی آن را [illegible]
[illegible] نموده باشیم از آنجمله اول عنایتی که فرمودیم این است که مهام سرحدات [illegible]
با لرستان فیلی و شوشتر و دزفول حویزه کلاً بمباشرت آن عالیجاه محول [illegible]
رجا داریم که در سرحدات [illegible] باشند [illegible] بهرام میرزا [illegible]
[illegible] قلوب همسایگان سازد از اینجا این است که بعد از نوروز [illegible]
سلطانی [illegible] حرکت داده [illegible] سواره [illegible]
همانجا مجتمع [illegible] محول است [illegible]

در آنجا اقامت شود که قشونهای سواره و پیاده کردستان [illegible] وارد
شوند بعد [illegible] بفضل و کرم جناب اقدس الهی [illegible] عازم لرستان
و عربستان گردد و دیگر دستور العمل [illegible]
صواب میدانیم همین قدر که [illegible] مقدم [illegible]
احتیاط و حزم و تجربه [illegible] کافی است البته هرچه پیش آید [illegible]
عرضه داشت خواهد شد و هر چه بخاطر اقدس رسد مقرر [illegible]
فیلی را اگر مصلحت باشد که حاکم [illegible]
[illegible]
خارج و دور [illegible]
[illegible] تعهد خدمت کرده بود [illegible]
عزت نصر الله میرزا [illegible]
[illegible]
[illegible] اسباب [illegible]
اجازت [illegible]

حق این است که ایلچیان کلبعلی خان از همه باب و طایفه خود تجاوز نخسته بود لیعهد مرحوم مغفور
متوسل گردیده و در آذربایجان و خراسان و عراق انگار رو بی لقاء حضرت حضور
در کار بهیت صدمه مثال بهار ز هم خورد و باز در راه خدمت مسیح [illegible]
کرمانشاه و عادت میرزا الهی و تحریکات اعاظم قشار بیک کرد حالا هم [illegible]
بست قشه همیر مثل کسی که بعربی برود و منزل کی شتابند تا برود جنگ خود [illegible]
دخود و شش و سوارش و سربازش شهای صرف شد و دیگری و شجاعت کرد و علم [illegible]
در میدان گرفتند و علما از اندک دواندند و دار گرد نه جائی سرحد ما حوالی [illegible]
در کوه و دره و برف برد و دنبال قشون ایلکسته افتادند و زدند و خورده ندگوشی [illegible]
از همکنان بردند و همشیره بکار که خاطر او راضی شد تا میخواهیم در خانه او [illegible]
این همه چیزی که ما دیده و دیدیم همین چگونه شعر است بس بلی چون مرید [illegible]
اجمند مهر ام میرزا در نظر انور همایون است شعر باشد آباد و هر دو را ابواب جمع [illegible]
و فرمان نیابت بحاجی میرزا جانی محبت شعر ما هم باید براد را ارجمند [illegible]
متعلقه با شعر و جاروول را از جنب ایلچیان کلبعلیخان کلار کاجی [illegible]
پانصد ریکانی شعر که مامور خانیش بسته اگر ممکن شود باز قدری سوار و از [illegible]
السلام

ایلیات بجوامد و لازمه تقویت بحاجی مهری ارکیند و آنجا ایلچیان خود مخصوص [illegible]
مفصله شعر بر خاطر جمعی ایلچیان کلبعلی خان لفارس بنویسید و برادر ارجمند لازمه [illegible]
و مراوده بهمشیره بهر کار کنند دهشه ازاو و باخبر باشد غربت با دارند و چون [illegible]
میرزا فرج الله و میرزا هدایت الله در عالی این دولت روز افزون میهمان [illegible]
رجال فتنی بظهور رسیده ندولو گر قدیم ولیعهد مرحوم مغفور میشد باید [illegible]
و رات همیائی داریم از حال آنها غافل نشود و با آنها طوری عهد فی و مراوده [illegible]
که از درگاه اقدس اعلی روز بروز مهید وار برشوند و پیش از پیش بخدمت بکوشند [illegible]
و رزند اما سه هزار تومان بجواه برای امداد مخارج کرمانشاه باید حکماً برادر ارجمند [illegible]
و آنجا ایلچیان خرج اندرون نهای اولاد شاهزاده مرحوم را همان طور که شده [illegible]
خرج گرفت عمله و اگر شاهزاده کان لزوم بدارد و از موال اخوی حشمت الدوله [illegible]
سفر جنگ و سرحد داری می آید تعلق تم دولت قاهره دارد و هر چه [illegible]
بجز دش است تحریر از شهر محرم ۱۲۸۲
[illegible] منظورات آنجناب بنظر اصابت اثر رسید و چون وصول مکتوبات [illegible]

بدل از حصول ملاقات نمیتواند شد خاطر مهر مظاهر را که در هوای شوق دیدار
بود زاید الوصف مسرور و مبتهج ساخت سابقاً در باب تقرب ملاقات [illegible]
اظهار کرده بودند و در بعض اخبار آنجناب مقرر شد که اگر مصلحت خود در [illegible]
اشتغال دنیوی میدانند باستانه اقدس نشتابد و اگر بانقضای [illegible]
تشرع رغبت اعمال اخروی است بعتبات عالیات عرش درجات عازم شود [illegible]
و در هر حال العبد از فضل خدا بواسطه آنجناب در خصوص رفت و توجه ما [illegible]
توسط آنجناب و چگونه بقصد ما چندی گذشت که هیچ یک از این دو کار اقدام نکرد
در میان دنیا و آخرت معطل بود و بتواتر و شیاع رسید که در این طرف [illegible]
بیکار بود و وی سبب تعطیل جا بر بدنشته رنجاب استطاعت بهتر معلوم است [illegible]
چه مبلغ مال مردم در صفهان تلف شد و چه قدر دماء و نفوس در خارج [illegible]
آن ولایت بر باد فنا رفته اگر سخن مردم در حق او صدق است بر جنب [illegible]
اعراض کنند و اگر مبنی بر غرض است چه لازم است که در میان دار الخلافه و [illegible]
و غرض معهود است کرده باجمله بار آنچه در باب مصلحت مملکت و آسوده [illegible]
همین است که یا بخدمت ما در طهران بیاید یا بطاعت خدا در عتبات بپردازد و ما [illegible]

یکی از این دو کار را اقدام کند و در هر صورت آنجناب ما در نیست که بدولت
نواب ماشاالیه را اطمینان و مدد اما هر گاه از این مصلحت و دیده ماکه مخصوص [illegible]
خلق در رفت در باره او تحقیق کند از آنجناب خواهش داریم که او را از [illegible]
راه بنده مهذ و من بعد هر خواهشی که باشد اظهار کند که معتقدانه در مقام انجام برآییم

بسم الله الرحمن الرحیم

الله جارك في انطلاقك تلقاء مصرك من عراقك حيث انصرفت
مجددا داء اشتياقي واشتياقك فعلمت ما يجد المودع حين
ضمك واعتناقك فتركت ذاك تعمدا وخرجت اهرب من
فراقك والعجب ان الهرب لم يجد لي بطائل وما كنت الا كما قال
القائل خطاطيف حجن في حبال متينة تمد بها ايد اليك
نوازع فما وبلني من بسط يد الفراق بين اذربيجان والعراق
وبالهفي من هجوم خيله ونجوم ليله واشتداد لامه وامتداد

بسم الله الرحمن الرحیم

ايامه ان الفراق هو المليك الجائر وانا رعيته فاين الناصر لعمري
قد طال عهده وزمانه وعظم ملكه وسلطانه وما هو لاحاكم
لا يعدل في رعيته ولا يمكن الفرار من حكومته فهل للهارب
من سبيل او للهائم من دليل الويل ثم الويل حيث لا مفر في ارضه
ولا مقر في بغضه ولا سبيل الى الخلاص ولات حين مناص فنيم
الاقامة في بريه لا اسكني بها ولا انا فني فيها ولا اجلى هذا وان
كنت سائلا عن سياق امري ومساق عمري في زمان الحال ومظان
الاهوال فظن خيرا ولا تسئل عن الخبر اذ ليس للكلف المعنون شاهد
عن حاله يغنيك من تساله هل علمتم ما فعلتم من شرايط الانصاف
في رعاية الاضياف عن وفودي عليكم ومقامي لديكم ونزولي
بداركم وسكوني في جواركم فوالله ما نزلت بدار الخلافة الا بالعز
والشرافة ووفر زدي على الجبال ووفر لا يسعه الخيال في رغد
العيش ورخاء البال مع ما ينبغي لارباب المجد والمعالي من كثرة
العبيد والموالي والخيل والبغال وجمال كالجبال واحمال ذات

اثقال

اثقال تثقل على الارض وتفوق على السماء ويضيق عنها الفضا
من صنايع الصين وبدايع قسطنطين وحلل اليمن ودرر العدن
وخيار الشفوف وصنوف الظروف واوان كالاماني من ذهب
كاللهب وفضة فضة وزجاج كالسراج وبلور كثراث الجود
وحقائب من الرغائب وعياب من الثياب وقدور راسيات
وجفان كالجواب وكثير مما امسكت عنه خوفا للاطالة والاملال
وما عشت فيها الا كالبدر عند افوله والنجم حين ذبوله والقلب
عند اجتماع الحزن والكرب بعد انقطاع المزن والثلج تحت سموم
المصيف والغصن بين دبور الخريف ما طلعت يوما شمس
الا وبوي حسد بالامس وما وضع ليل حملا الا وهي تنتج
بالعكس فما كنت الا كالبدر التمام بين هذا لاحتى يعود هلالا
والنخل ذات الاكمام تصير حطبا بعد ما تعطي رطبا فكم من مستضيء
بنور اشراقي ومستظل بظل اوراقي كعينه حتى الحرق فكافاني
بشدة الحرق واخرجته من الظلمات الى النور فجازاني بالكلمة

بالغرور وهذه عادة الدنيا وشيمتها فلا ترتج فما لا تنت شكيمتها
اما ترى النخل عند اخضرار عودها وافتضاح عنقودها ترغب فيها
الطباع وتهتز عليها الاطماع وتلتذ منها الاذواق وتجتمع عليها
الاشواق حتى تبيد الاثمار وتصفر الاوراق وتنصرف عنها
الثمار غالبة الاطباق فلا تجري من ذائقي حلوها ومجتني مرها
واكل بسرها وتمرها وشارب خلها وخمرها الا الجد في كسر عودها
والنفخ في نار وقودها كذلك البدر وان كان في ليلة القدر فما
اجلى حالكا ولا نجى هالكا ولا اغنى محتاجا عن السراج ولا يهتد
سبيلا في غيهب داج الا والناس يقبلون بوجوههم اليه ومن فيشهد
عكوسهم فيه فيقولون سواد في وجهه بل ظلام من نفسه ولم
يدروا انه من صفاء مرآته لامر كدورة ذاته فحينا عابوه بالكلف
وحينا لاموه اذا انخسف وما زالوا يهذون ويهزؤن بانه ذو وشوم
ابلق او ذو كلوم ابهق فما انفك منقلبا بين منها نف لبعض
اطوار ومتجانف عن بعض ادوار وواعجبا حتى الكلاب يعدون

عليه ويعوون بين يديه جزاء بما اوصلهم من فضله العام و
نجاهم من حالك الظلام بيت مه فشاند نور وسگ عو عو كند
هر كسي بر طينت خود مي تند يا حبذا ايامنا في وصلكم اجبذا
حيث كنت في وابل الحال تفيل الكاهل من تكفل الاعمال بطفح من
بدي الندى ولا يطمع في الخصوم والعدى بل تقصدون بابي من كل
جانب لتغشابه حد النوائب وتحل به عقد المطالب فمن طامع
وخائف وطائع ومخالف لا قائم بها ما الكره والطوع وسارع اليها
بالقسر والطبع ومامر بسائل وزائر وراحل ومجاور الا لازم بها
في اليوم والليل ولاذ بها بالشوق والميل لزوم الجراد بزروع
البلاد ولزوب الذباب بصحون القناد بيت كز برا نبي نرود ور بني
باز آيد ناكزير است مكس دكه حلوا اثرا فكم واقف بالباب فيل الاذن
وداخل في البيت من غير استيذان جاءني لعرض الحاجة وراعني
لفرط السماجة فقدم العرض على الفرض وسابق البعض على البعض
حتى كادوا يتثالون على كعرف الضبع بحيث تشغلني العبادة عن

العبادة وعطاء الصلات عن اداء الصلوة وقضاء الحاجات عن
دعاء المناجات وكم جاد جار في جواري وسار سائر نحو داري قد
اتاني غب العشا ودعاني بعد الاستعشا فالفى دفين بلاء بالفراش
وكفى سبيلاً للمعاش ورجع عني بانبساط وانتعاش وقد سعد
بختي وشرف بيتي بقدوم القروم وحضور الصدور وشهود الاشراف
والالاف وورود الاخوان والاخدان ولقاء الاحرار والابرار
في اثناء الليل واطراف النهار وما جالست احدا منهم الا وفخموني
في مجلسهم وقدموني على انفسهم وثنوا الي الوسادة واثنوا علي
بالوفادة وقد دعاني دعائم الملك وزعايم الناس بمجالس ذات
اوانس من قصور ما لهن قصور ودور بها الراحات تدور في جمع
من سادة كرام وجم من قادة الاقوام يطوف عليهم ولدان مخلدون
باكواب واباريق وكاس من معين لا يصدعون عنها ولا ينزفون
وفاكهة مما يتخيرون ولحم طير مما يشتهون وحور عين كامثال
اللولو المكنون فلنا في الوثاق شمع وجمع من ندامى ومطرب و

الشوى
مدام وحديث الهوى ووجد وانس ولذيذ الهوى ونقل وجام و
بساط عليه ورد وآس وبهار ونرجس وخزام وهواء كانه اهواء
في ليال كانها الايام وشموس الضحى لنا خادمات وبدور الدجى لنا
خدام فما زلت مستويا على عروش مبثوثة بالفروش متكئا على
ارائك محفوفة بالملائك استخدم الحور العين واستسقي من ماء
معين رائع الطرف في رياض الخلود من بياض الخدود لاعب الكف
بلبال العذار في حوالي النهار وارد الروح على سواقي الراح نابل الكاس
عن راح سواق صباح لانت معاطفهم ورقت نسيمهم ودنت مقاطفهم
وطاب جناهم افديهم بالجان ثم يهيجني فاصير في كل اللسان فدا هم
فما احلى مر الشمول عن حلو الشمائل وممر الشمال في روض الخمائل و
الانهر بالمياه ملاءى والغصن من النسيم مائل ثم نعم عيني في جنة
الحزن فرجع الى جنة الحسن وجنا الجنتين دان فيهما فاكهة
ونخل ورمان فكم عشت مشغوفا بمعاطات الكاس ومواخات
الناس ذاهلا عن نوائب الدهر وعواقب الامر حتى قلب الزمان

المحب
ظهره وانشب البلاء ظفره وولى البخت على دبرا واثار الجو على غبرا
فكانه برق تالق بالمجى ثم انطفى فكانه لم يلمع فاصبحت كان لم يكن بيني
وبين الناس معرفة ولا استيناس ولم يكن لي في الدهر اسم من الاحبة
ولا رسم من المحبة ولم يخلق الله شيئا يقال له المودة كان لم يكن بين
الحجون الى الصفا حديث ولم يسمر بمكة سامر فكان عهد الاحباب
كعهد الشباب ولمع الشهاب وقباب الحباب وكرامة الضيف
كسحابة الصيف وزيارة الطيف واقامة الحجيج في منى الخيف اتكى الذين
اذاقوني محبتهم حتى اذا ايقظوني للهوى رقدوا فيقظت ههنا عن
النوم ونهضت سائلا عن القوم فقلت هل للعهد وفاء قالوا
كما في القاف عنقاء فقلت اين اداء الحقوق قالوا عند الابلق العقوق
فقلت كيف الصدق في الاقوال قالوا مثل الناب في الاغوال مدتي
شد مروت معدوم شد وفا وزهر دو نام ماند چو سيمرغ و كيميا
اين الوداد بين العباد والوفاق في ارض العراق والامان في هذا
الزمان والنصر في ذلك العصر والعون في عالم الكون هيهات

تضرب في حديد بارد لو كنت تطلب خلة من عندنا فمضى الذين
اتوا به من قبلنا والله اعلم بالذي من بعدنا فايقنت بصدود الوفا
عن عهود الخلفاء ووجوب الخطاء لوجوب الخلطاء وعرفت علما انهم
في عند الرخاء وقلة ولا انهم عند البلاء فزغت بشعر شيخ الشعراء
دوست آن باشد كه گيرد دست دوست در پريشان حالی و در ماندگی
دوست نبود آنكه در نعمت زند لاف ياری و برادر خواندگی وما اراهم عني
الا سرعة تحولهم من حال الى حال وتشكلهم بمختلفات الاشكال ورجوعهم
من الامر الى نقيضه ومن المرء الى بغيضه بسهولة واعجال من دون
نعت واشكال سيما او عرضت عليهم جيفة كما قال زفر بن ابي حليفة
انما قبس على اصحابه خشن الملمس صعب سبع وترى فيما ذلولا ابتنا
ان عراه طمع او فزع وايم الله ان تولبدا لا اختصا بلا عداوة سابقة
وتوكيد الاختصاص بلا مودة صادقة لاصعب عندي من خرط
القتاد ومضغ الصخر الصلاد ولكن رايت منهم فيهذا الباب ما تحار
فيها العيون والالباب وتفوق على علم السحر وعمل الجفر وصناعة

ان عرضت عليهم جيفة

الكيميا ونسنجر روحانيات السماء بل يعجز عن وصول شاوه الاعجاز
لانهما عند رد الصدور على الاعجاز فما ادعجز على الصدر وما قام
سهما مقام البدر الا والقوم يحيطون كالهالة عليه ويدورون كالاله
بين يديه وينصبون حبالهم لقلبه ويعادون احبابهم بحبه فبعدا
لتلك الايام وتعسا لهولاء الاقوام فما هم الا اخوان النعمة وطلاب
الطعمة واحباب الجدة واتباع المائدة يعرفون الحب بالحبوب والقد الفايدة
بالقدور ويدورون خلف الخوان حيث يدور فلا تجانب قوم ولا احد
دونه ولكن يسير القوم حيث يسير ثم لما فرغ مني الكيس والكاس
وجاء رجاء الناس بالياس تذكرت شعر جرير وقلت معرضا بهم
معرضا عنهم قد كنت خدنا لنا يا هند فاغبري ما غالك اليوم من
شيبي وتقويسي فشبهت عادة الجلسا ببعض عادات النساء حيث يهوين
رجالا عندهم ثراء المال فيظهرون الشغف بهم والشعف اليهم والتملق
لهم والملق لديهم حتى يذهب من المرء ماله ويضعف حاله وتخرب
اوطانه وامالة فيرجعن بالخلو بعد الشجي والسلو بعد الهوى

والافاقة بعد العشق والملالة بعد الميل كما قيل يوما ثاني وملّ
قومي ما ثوائي فجاوا بالاسفاف بعد الاشفاق والازراء بعد الاطرا
والصد بعد الود والخلف خلف الوعد وكم رايت غصصه بعد عزة ونعمة
بعد نعمة وعسرا بعد يسر وقبحا بعد حسن حتى صار مجلسي محبسي و
مدامي ملامي وغناي عنائي وطربي تعبي ونديمي ندمي والدهر يعقب
اللذات بالالم فلم يبق لي شفيق ولا رفيق ولم يلقني صديق الا بما لا
يليق فاخروني بعد ما قدموني وزيفوني بعد ما صيرفوني ورزقوني
فمزقوني ومنعوني فمنعوني الا لا ارى الله عبادة مضيف سراة بني بابلٍ
فلو نال من رغفهم نائل لعادت لاكلها اكله كاني دعيت الى حفرة
المخافة لا على سفرة الضيافة اذ كان نزلي فيها العزل وحظي منها الحط
ونصيبي عنها النصب ولقمي منها النقم وثريدي في دم الوريد وشوائي
عن نضيج الخلب وشرابي عن عبيط القلب فشرقت لكل ما شربت
وغصصت لكل ما التقمت وما كان امري في التقاط الطعم الا اللقم
كابينا ادم حيث زلة الشيطان على الشجرة فاجاب دعوة الفجرة وحنى

صاف وهل يبس هذا الحنف بكاف فما ذاق حلوهم ذوقا وما مال اليه
حرصا وشوقا الا اذا قوق في الان مراده طعن السنان فما زال الحلو في حلقه
والرمح في نحره والجازر شاهد حد فاسه حاضر على راسه حتى قطعوه
اربا اربا وانتقموا منه طعنا وضربا انصفوا يا معاشر الالاف هكذا
دابكم مع الاضياف اقذف الحلواء وبوت بالبلواء فكان هذا جزاء
لاجزائي وانتقاما لالتقامي كما قال الشاعر التهامي تركت داره
شيخ من بني جشم فزادني مثل ضيف غير محتشم فبت مستعجبا حتى
فطنت بما قد اجترات على بعض من اللقم يا شيخ مهلا فما قد نلت من نقم
ما نال اهلمنم من باس منتقم وكفى بالله شهيدا بيني وبينكم اني ما اكلت
لقمة الا وخلفها القلطة وما شربت شربة الا وبعدها الفضيحة
وما اجبت دعوة الا دعتني الى النزع وما لبست خلعة الا لبستني
بالخلع كاني لبست خلع الروم كالملك الضليل واكلت عسب الطوس
كالامام الجليل واجبت دعوة الترك كشبل قابوس وهممت غرفة
النهر كجند طالوت مرحبا بدار الضيافة في دار الخلافة اذ كنت فيها

في اجتناء الحبة وخرج من رياض الجنة نفصير شرح بيت چو شد
بو البشر از راه جرمي بجوان بنيست چو كمراه شود پسر ربنا ظلمنا
انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين مسكين ابن ادم
اسير الجوع وصريع الهجوع عليل السمع ذليل الطمع غافل في زمان
الحال ذاهل عن مضي الاحوال جاهل بحوادث الاستقبال بصير بالعيوب
ضرير في الغيوب سريع الى الخطوب يسرع في المسير ولم يدر كيف
المصير والى اين يسير ياكل صنوف الطعام وياكله صروف الايام فالله
اني لو كنت عالما بظهر الغيب لما وقعت كناقة سعد في حمى كليب لكنني
رتعت كظبيان القاع في خصيب الرباع حتى وقعت في براثن السباع
وما كنت في مضيف الاخوان الا كجزور قربان ابرزوه عند الضحى
من عيد الاضحى مشنف الاذنين مكحل العينين مقلد النحر مخلع
الظهر مجللا بالشفوف مهرولا بين الدفوف يدور حول الدروب
والدور فيلاقونه بالفرح والسرور ويبذلون لديه النقود ويعلقون
عليه العقود ويسيرون خلفه فيريدون حتفه ويجبونه بحلو

كركب بطحاء في ارض الطفوف او كضيف نبأ في وقع السيوف او كطار
اللبل في المسجد المعروف اين حكايت كوش كن اي بنك بي مسجدي بد در
شهر ري هيچكس اينجا نخفتي شب نيم كه نه فرزندش شدي انشب يتيم
وان شئتم الوقوف والاطلاع على تمام الحكاية فعليكم بكلام المعنوي
في كتاب المثنوي وابن الخبر من لعبان فاذكروا ايها الاخوان مقامي في
محروسة طهران واباي في مجاورة الخلان بزد كرحسن الاعتبار وبلد
الاسماع عن نسابر الاخبار فلم الس يوما جاءكم فاسق بنبأ فخلتم انه هدهد
من سباء او بشير مصر بنشر طيب القميص وبشر بقدوم بلقيس فاقبلتم
اليه واجتمعتم عليه وتلقيتم قوله باليقين وصدقتموه من غير تبيين
بل زعمتم انه لكم رسول امين قد جاءكم بكتاب مبين او امام عدل اتاكم
بقول فصل وما هو بالهزل فاجتهدتم في سماع الحديث عن لسان الخبيث
وجد قوم في بث قولهم الكشم عم يتساءلون عن النبأ العظيم وما زالوا
يتجسسون منه ويتحدثون عنه ويكثرون في تقريره وتكريره
ويزيدون عليه الاضعاف بل الالاف حتى اضاعوا منا فضحا واشاعوا

مثالبي نافلين عن ناقل غير غافل كاسب من سبيل الاسافل راقص في المجامع
والمحافل فكانه وسط المجامع راقصا خلفت مفاصله بغير عظام وكانه
عند المطامع ناكسا وقفت اسافله لكل حرام والدالامارد واحدا
بعد واحد نابع المقاعد بالاقارب والاباعد ماءبون غير مامون
مفعول غير مقبول حلف حلقي فاجر شقي معتاد بذلك الابن محتاج بماء العمر
ابنا بوجهه لاباب بخير زشت باشد ز روي عقل نهاد بر حروف فيح
او انكشت عادتش هيچو جبر بغداد است اب در زير ادمي بي پشت
ان من اعجب العجايب عندي داء شيخ مفلس ماءبون مشتهد من سنة
القوم طعنا نافذ الرمح في خلال البطون طالما احل واستحل وادمي
حلقه است معزبل مطعون ورطة فيه الحرمان فيها رجل غل
بذنب في جوف يون نفد المال والجمال ولا ينفد دود مد بها في
كون بشكي حكة نادمتي زاد على سنه مدار السنين مستعينا
من الرجال الضر معضل كشفه فهل من معين لم يجد في مدينة الحجر
يوما مثل يومي دمشق والمناظرون فغدا اليوم فترة لا يوبعد

ما كان فتنة لعيون فشاع خبري في البلاد واختلجت عروق الفساد
في صدور اهل العناد فقام كل فقع بقاع بادرا الى الحرب والنزاع وكل
رميل بوادنا ثائرا على نفع الجلاد وزاد الخصوم جراة وجولة والعداة
وعدة وعز الامر وعظم الخطب وطار الاخوان وتفرق الاعوان وتذبذب
الشيطان بيني وبين السلطان فعدم العصا وقدم الخصا ونجم البلاء
وهجم البلاء وهجم الاعداء وضاقت على الارض والسماء فوقفت فردا
واحدا بلا عضد وظهر بحث سيوف القهر واسنة الدهر فقلت لمامعشي
جعار وجزري بلحم امرء لا يوجد اليوم ناصره فتسووا الصفوف وسلوا
السيوف وانوني بالوف بعد الوف من نظام جديد اسسه والذي السعيد
ليحفظ به دين جده فرجعوا به الى حرب لدة فكم من بيض وسمر نقلتاها
من البر والبحر لمنع جموع الروس عن نهاب النفوس فصارت حرية نحرينا
والة لطعننا وضربنا فاتلونا قاتلهم الله بها ولم يزل تعزي القوم بتعليم
فنون القتال لتدبير جنود الضلال وجنانهم بعدة استاد ورئيس
من معلمي الافرنج والانكليس فلما اخذوا انبذا من العلم واجنح الروس

الى السلم اذا اعملوا اعلومهم فينا ووجهوا جموعهم الينا فصارت اعمالنا
اغلالنا وتدبيرنا تدميرنا وصرنا كما قال الشاعر اعلمه الرماية كل يوم
فلما استد ساعده رماني باوفا خود نبود در عالم يا كس خود در اين زمانه
نكرد كس نيا موخت علم تير از من كه مرا عاقبت نشانه نكرد فجدوا في نقض
كفي وكف يدي وشنوا الغارات على بيتي وبلدي وما ابقوا شيئا من نوك الحياء
وسفك الدماء وضبط الحبوب وخبط الزروع وقلع الاصول وقطع
الفروع وانتهاب الدواب واغتنام الاغنام كان التاج معقود عليهم
لاغنام لهن بذي ابان واعبا صواد رعن حماها بوادي الرمل والبرق الذي
تولى بقع الاذناب عنها شراسنا هن من الافاني اهسته تونه ملك
خراسان كرفته اسوده تونه رايت سنجر شكسته درهم شكسته
دل خاقان از جفا تاوان بده ز لعل كه كوهر شكسته كاني في
وحل جم من جنود الروم وجموع الروس وجيوش التراك فدهجمت على
ثغور الملك فقابلني فابد الفرس بفرسان الاعجام واساد الاجام
واحد من ولاة الكفر في الوف من طغاة الدهر فوقفت مني تلقاء البدن

فابتها نفوس المسلمين وشحذوا على سيوف الجلاد وجاهدوا في الله حق
جهاده هلا سللتم سيوف الحرب اذ هجمت على مساكنكم احزاب كفار
وارتاع منهم غداة الروع فابدكم روغ الثعالب من ذي لبدة ضار
فما لقي الدهر يوما غير كرار منهم ولم يلق منكم غير فرار ارى ثعالب يوم
الروع قد صحبوا براثن الاسد في فتكي واضراري كان انيابهم مع فرط
حدتها البست تعود الاعضه الحار فهجموا على ارضي بل على عرضي
وطمعوا في تهدي بل في فتكي وطلبوا امدادي بل اهلاكي وقطعوا اقطاعي
بل اضلاعي حتى ضاعت حيل ضياعي وافوت اي رباعي وانهدمت حصوني
وقلاعي وعفت اثار داري وانمحت اطلال دياري وما قام احد من
اقاربي واقوامي وصنايعي وخدامي بالنصر والاغاثة والامداد والاعانة
بل كانوا كشيعة زيد واصحاب عبيد وصنايع برمك وتوابع مزدك
وصحب مسلم بن عقيل ورهط ابرهيم الخليل فبت اترنم طورا بمفتتح
الحماسيات وطورا بفاتحة المعلقات فاقول تارة قفا نبك من ذكرى
حبيب ومنزل واخرى لو كنت من مازن لم تستبح ابلي وما كنت في

تذا

تلك الاحوال وسمع مولانا الاقوال الا انا ابن الجنان ساكت اللسان اذا اقف احدث
الزمان وارجي الخير من ربي الرحمن لا ابالي ما اجد من الناس من الذنب الى الناس اسمع الخنا
ولا انطق حرفا والحظ اسيفا ولا اغمض طرفا غامضا عيني على القذى طاويا
حشي على الاذى عري الجوف عن الخوف غضيض النظر من الحذر كاني الطود
من صخر الصخور وقعر من خضم البحور غير بال بهبوب الجنوب وعبور الدبور
ما ان البن لغير الحق اسئله حتى يلين لضرس الماضغ الحجر وايم الله اني ما
رايت حرا يجري ان يستغاث به وفحلا ينبغي ان يستعان منه بل يلبث
زمان فحطته الرجال ولم يرب الاوبة الجمال وصاحبة عقد وخلخال وكم
كان ابو العتاهية حبا لما خص ابن معن عبا قال فما تصنع بالسيف اذا لم تك
قتالا فكسر حلية السيف وصغ لك خلخالا وقد كنت من بدو عمري
الى الان خادما في دفاتر الديوان صاحبا للاكابر والاعيان مجربا بجملة
الاصر وعملة الوزر في حلهم وترحالهم وافعالهم واعمالهم واداتهم واهوائهم
فكثيرا ما رايت اناسا يتجبرون ويتمدون منهم فيفتتحون الثناء بحمدهم
ومدحهم ويطيلون الكلام في ذكرهم وشكرهم ثم يدعوهم بحزن طويل

وبكاء وعويل بحيث يكاد يتفطر السماء وتلين الصخرة الصماء ويحرق قلب
البحر ويضيق صدر البر ويترحم عليهم الدهر وقل ما اخطأ انهم نقضوا الدفع ظلم وقضاء
حكم او اصغاء عرض واجراء فرض من دون حيف واغماض وتجنب واعراض
الا لغرض اخر ومرض اكبر فعلمت اني لو اعطيت لسان سحبان في الحمد وبيان حسان
في المدح ومبالغة النابغة في العذر واغراق الغضايري في الشكر واغلاق البحتري
في حسن الذكر وافراط الانوري في الفرية والكذب ثم مدحتهم بالف لسان و
شكرتهم من غير حمدتهم ما يحمد كل انسان واعتذرت اليهم بلا ذنب وقصور
وحسنت ذكرهم بقول المين والزور فرجحت العور على الحور والظلمة على النور والثوم
على العبير والعتوف على الحرير وقلت البقل اغلى من العقل والمقل احلى من النقل
والسمك ارفع من السماك والفلك اوسع من الافلاك وشهدت بحلاوة المرار
وعذوبة الامرار ولذاذة حب المرء وسلامة ذات العرو شهامة الثور وشجاعة
السنور وامانة الفار في الدار وطهارة ذيل جعار وحسن خدود القرود
ويمن قدوم الغربان السود وزينت تهادي الخنساء وزينت مشي الخنفساء
واثبت شمايل الرجال للبهائم النساء فرضيت بيومة عن الطواويس وبجاحم

عن الفراديس

عن الفراديس واعربت الضلالة عن زهد ابليس فاقررت بالوهبة اللات
وربوبية المناة وبنوة السجاح وامامة السفاح واقسمت ان ابن حرب ما كفر
وابن عاص ما غدر ويزيد بن معوية ما ظلم والخلافة حق لمروان بن حكم وابن مروان
سلطان عطوف والحجاج رحمان رؤوف وابو دواد ابنيو حاتم في السخاء وابن فلان
رستم عند اللقاء منفرد بحسن العهد والوفاء وصرت كما قال زيد بن الجون
فاملت وارسلت بعشرين قصيدة كلما اخرى جديدة لما كنت الا كمن
يوقد الرماد ويسمع الجماد ويبرد بالسموم ويعالج بالسموم ويستجير الشرود
ويستظل بالحرور وما كانوا الا كما قال الله تعالى لهم قلوب لا يفقهون بها
ولهم اعين لا يبصرون بها ولهم اذان لا يسمعون بها ولو علم الله فيهم خيرا
لاسمعهم ولو اسمعهم لتولوا فمن استجار بهم لكان كالمستجير من الرمضاء
بالنار او كسيا باذنبان بالمكر بحيلة حصين وابن سيار فما هم الا كسبد وصفر
وصفه عثمان مختاري كفتم ابروبم فداى روى جون ماه تو باد كرت
بغزو شد بجان باشد واو بس حقير كفت رو نديرزد كن جان مده زيرا
كه جون تو را ازجان خداوند مرا از زر كزير فاصطفيت الصمت على الحوار

والصبر على الاضداد لاني بعدما وردت بلدة الري ومنعت في الشرب عن الري
ووقعت في شرك الفخ واوذيت بشاهي ضربة الرخ قطع رزقي من خزانة الديوان
ومنع حقي في ارض فراهان فاصبحت في عدم بعد غنم وفقر بعد وفر وحرج
بعد الفرج ونصب بعد النشب وقد كنت احدا من المعارف كثير المخارج و
المصارف فلم اقدر على تقليل الخرج وتغيير الوضع واعلان الخفض بعد الرفع
ففضحتني الدواب واكلني الاصحاب وقد اقبل شهر رمضان ولم يسع بي معاش
الاخوان فرصة من ابيه زبزن ولقمة من دقاق العراق بل سنوت بنته البخلا
وسدوا على باب الدخل ولم يحضرني شي غير بعض الاثاث من الجدد والرثاث
فهلت طاقتي واشتدت فاقتي وضقت ذرعا وما استطعت صبرا وكاد
فقري ان يكون كفرا فحمدت الرحمن ولعنت الشيطان واكتريت صفة في باب
مسجد السلطان ونقلت عليها كل ما كان من حصير ولباس وحديد ونحاس
وظروف وشفوف وفروش ذات نقوش فوجدت قوما في زي التجار
وغي الفجار لم الواحد الاغالي البيع رخيص الشري قاطع الكيس عن
كل الورى يكذبون بروس المال ويخلطون الحرام بالحلال فالفوز فلد

الخبرة في بيع القماش كثير الحاجة الى وجه المعاش جايع البطن ساغب الحلق كانه
الامر عن معشر الخلق فضنوا بي بحي بل هموا بذبحي وجدوا في غبني وتفريط
مالي وطعني وتفضيحي حاحتى اسلمت الصنادبق بالزنادبق والقصوص باللصوص
فلقوني بكثير من الحجج والنصوص الى ان اعييت وحييت ورضيت بعشر
ما رضيت فشروها بثمن بخس وصرفته في زمن نحس وصرت كما قال الشاعر
لم يبق عندي ما يباع بدرهم وكفاك عني منظري عن مخبري الا بقية ما
وجه صنتها من ان يباع وانت نعم المشتري فاصبحت فاقد الحيل خائب الامل
خاسر العمل اعلل القلب بليت ولعل يا البارب اخرجنا من هذه القرية وخلصنا
من هذه الكربة لقد لقينا من سفرنا هذا نصبا ورابنا من اطوار دهرنا
عجبا ومدانا دلو الكرب الى عقد الكرب ولم يبق من راحلتنا سوى القتب
عزمن درخانه جرفي نماند خود نماندي كرنكاري امدي حتى خرجت
من مصرهم كما خرج موسى من مصر فرعون فاقد الغوث عادم العون ملازم
العبوس صفر اليدين راجعا بخفي حنين هاربا من شماتة الاصحاب راضيا
من الغنيمة بالاياب فقلت رب اني لما انزلت الى من خير فقير وتوكلت

عليه وهو نعم المولى ونعم النصير ولم تنقولي في هذه الحالة سعة لتحصيل
مال اصرفه في رشوة العمال واخذ حقوقي المغصوبة واموالي المنهوبة فبقيت
عفا عند الناهب قصبا في يد الغاصب وما هو الا علج عسر العلاج وعر كثير
اللجاج مجد دسير الحجاج محظوظ بتقرب السلاطين مطواع لاوامر الشياطين
متباع لبضايع العرض والدين ضعيف الراي في علم السلوك قوي الحال
في ابواب الملوك قصير الباع مديد الامل شديد الباس جديد العمل اشبه
الرجال بالدجال واشد العمال في الاعمال جعال لما يقول فعال لما يريد لا يسئل
عما يفعل ولا يكف عما يسئل فيمنع ولا يمنع ويطمع ولا يشبع يشرب حتى
يفرغ الاناء ولا يصد حتى يغيض الماء ويهلك الرعاء كانه نطفة طالح
تشبه بناقة صالح الا انه يشرب في كل يوم ولا يترك قسمة للقوم او دابة
من دواب البحر قد حضرت مادبة السليمان واكلت كل ما كان وما اسارت
شيئا لانسان وحيوان ونعم ما قال الصاحب وصاحب لي بطنه كالهاوية
كان في امعائه معوية دست طمعش كر بهسد بر جبل قاف از بال بر
عنقا پر وا نستانند ور ناظر كردون شود از فرقد جوزا خواهد كه قرين

دزدد وانبار نستانند مالي كه بانجام زملكي بنون بامت خواهد كه زيد
قربه در اغاز نستانند نبت يد النخاس جاء باخبث الناس من لور نفليس بل
صادر تب الخناس من سرب ابليس فجراذنه من سوق الى سوق ودار اسنه
من بوق الى بوق حتى شروا ببضع دنانير والقوه في بعض التنانير ولا يرجى
الخير عند امرء مرت يد النخاس في راسه وطالما كان الزمان متحسسا في
اثناء دوره متفحصا عن ابناء عهده ليظفر على خلق لم يخلق الله شيئا
اسفل منه واذل عنه فبشرفه بمقعد المهد ويرفعه من الحضيض الاوهد
ويملكه رقاب الاحرار ويوليه البلاد والامصار كي يظهر فعله الذميم وتعلن
دابته القديم فحرش حجر الضباع وفتش سرب الثعالب وجرب كل فقع بقاع
وعاج نحو من الديار وسوم كل دار وجس بين ظبوالي الاتعار وبوالي في
الاثار حتى انعطف الى ربوع الرومية ووفد على جموع الشومية فنتح
باب تنور كانه بيت زنبور واخرج علجا حديث السن كانه من ولد الجن
معفر الوجه بالرماد معترف القلب بالسواد معروف الام بالخنا مشتبه
الاجداد والاباء وعرف فيها كل ابات اللوم ودلايل الشوم من عور العين

وقصر القد وحزين وخنس الانف وضيق الطرف وقبض الكف وضعف الثغر
وخفة الراس والشعر فمن كله وصئبان والبق في رجلبه الاخبطاز
كانما انفرع منه الشيطان فوجده ذاتا مستجمعا لجميع صفات النقص وبالا
بما يهواه وقال هو والله شجرة تخرج في اصل الجحيم طلعها كانه رؤس الشياطين
ثم اصطفاه لنفسه ورباه في حجره ووكل عليه عفاريت من الجن وعفاريط
من الانس حتى تعلم دقايق النوك وتحمل متاعب النبك وذاق عسيلة الكفر
غب لحم الخنزير والخمر وصار كاملا في نفسه فابقا على انباء جنسه فسلم
اليه كنوز النفاق وولاه ارض العراق ولعمري قد نفث في روعي انه جاء في مرآة
كما جاء في القرون الماضية وفار التنور مرة ثانية غير ان الطوفان بلغ
بعض الارض دون البعض فبذا البكور الكذاز وفراهان وانتهى عند بينه اصبهان
فاغتنم الدجال فحشه واشتغل بغله وغشه وانشد بعض المعاصرين
في هذا الحال ابن يوسف بك چشم كه امد بسپاهان ابقوم به ببيند كه دجال
بناشد فافهم الحضار بطلان نبائهم وارواح اباهم انه هو نفسه بعينه غير
ان الناس لا يتبعونه بالطبع وحماره المعهود لا يحج بالتمر بل بضيق استه

تجلا لغرطبة وبضن بفسوة فضلا عن فضلته فقلت على رسلكم اخطا
والله استه الحفرة اني وحق ربي وحرمة جدي لست بخائف جبان طائش
دعش الجنان من خروج الدجال وافواجه او ظهور الطوفان وامواجه لعلما
استمسكت باذيال اجدادي الطاهرين وسادات المعصومين صلوات الله وسلامه
عليهم اجمعين وهم اهل بيت من تمسك بهم نجى ومن تخلف عنهم غرق فاترك
العلج وشانه ان شاء ماج وهاج وان شاء رعد وبرق چه باك از موج
بحر آنرا كه باشد نوح كشتيبان ارعد وابرق يا العين فما وعيدك لي بضائر
فالان صرت الى الائمة والامور الى المصاير وقد كنت احفظ شيئا قاله قائل
في بعض الاحيان مخاطبا البعض الاعيان بكاد يناسب هذا المقام والكلام
يجر الكلام الم تعلموا يا قوم حسن بلادنا ولما تكن للعالمين اجور لسبتم غداة
العسكران وليلة دحى الحرب بين العسكرين ندور رايام ادبار ثلث
نومتكم كانت جيش كالجبال تمور واهول وادالين لا زال عندها
يشب صغيرا ويموت كبير فكم من كمي قد فيها القانه بعير جناح طائر
فيطير ولم نزل الاقل جيش كانهم طيور بغاة خلفها وصقور اناس هم

عند اصطكاك عدوهم بغاث فاما عندنا فنسور صبرنا وطاروا ثم
سادوا بارضنا فويل لقوم صابر وثبور ونحن صعاليك الرجال بارضهم
وهم سادة في ارضنا وصدور يسيرون فوق الشامخات الى العلى ونحن
الى غور الوهاد نسير وافلم انس ليل الدبر حيث رايتهم وقد حضرت اكفالهم
وقبور يقولون ها جيل العدو مبيت ولبس ولي عندنا ونصير فقلت لهم
لا تهلكوا وتاملوا فاني عليم بالامور خبير سرى نحوكم من بعض رجالة
الفرس قليل لكم عند اللقاء كثير وعلج اتى من كورد تغليس جاءفنا اسيرا
علينا حاكم وامير سبوه بيوم سعرت جاحم الوغا وفي وجنتيه جنة
وسعير يقاتل ابطال الرجال لحاظه بذي سقم ضعف لها وفتور وبطمعه
الجائرون ولم يزل يحيف عليهم طرفه ويجور فما زال حتى اسود بالشعر
وجهه نمور ونجى في هواه ابور وبالبتنا كانت ابا ولم يكن امير علينا
مثل ذاك اسير ولكن شكرنا شاهنا والهنا وما الناس الا شاكر وكفور
وما انبت هذه الابيات عبثا لانا قد كنا منذ سنين بتف على سبعة
وثلاثين نخدم على اعتاب الدولة العلية العالية بقلوب صافية

ديانت صادق

ونيات صافيات وجنوب عن المضاجع مجافية ما امرنا بشغل وخدمة
ولا دعينا الدفع مهمة او ملمة الا قمنا به في الساعة وعجلنا اليه بالسمع
والطاعة غير مبالين بالبرد والحر ذاهلين عن النفع والضر بل مخلصين لربنا
الذين الساجدين في مسارح البقين نسرع اليه في المبادرين ونشتاق
الى قربه في المشتاقين وندنوا منه دنو المخلصين لا تلهينا تجارة ولا
لهو عن ذكره ولا تشغلنا ملاهية ولا تعمى عن امره نلزم الخدمة في الليل والنهار
ولا تاخذنا سنة ولا نوم الى ان نجمت فتن الروس في ثغور الملك المحروس
وظهر الفساد في البر والبحر وقد كان والدنا السعيد في ناحية من هذا الامر
ومقام سني من حضرة القرب ومحل رفيع من الفراغة والامن فلما
احس بهذا الامر ورجع الجحافل عن الحرب قبل الارض وشمر للعرض و
استاذن من السلطان واقبل نحو اذربايجان ونحن اليوم في العدد اغنياء
عن المدد وابونا شيخ كبير وحسبنا الله ونعم النصير فكانا في اجتماع كعقد الثريا
ولعند اذ كمقولات الاعراض وافلاك السماء والشيخ ابقاه الله حلل النور
واقامني في دار السرور كالواسطة في انتظام العقد والعاشرة في المقولات

العشرة والمدبر في السموات السبع لم يزل ينتظم عقود ثامنة وتتقوم وجود
ثابه ويستقيم مدار ثانيا بامره فصرنا عشرة كاملة ودمنا ما دام وجوده وفاض
علينا بره وجوده كالعقول العشرة والنفوس المدبرة نتدبر الامر و
نؤدب الدهر ونسارع في الخير ولا نستمد من الغير بل نتعاضد بعضنا البعض
ونتباعد عن الخلف والنقص وكان الشيخ يكلؤنا في كل الامور ويحفظه في
الغيب والحضور ونتبعه في الشدة والرخاء ونخدمه بالرغبة والرضا
فولى بعضنا امر صنائعه ورياسة ذراعه وخلف البعض في حضرة العليا
لدفع مكايد الاعداء واقام باقين في حضرة نيابة الملك وسدة ولاية العهد
وجعلهم نوابا لنفسه اسبابا لامره بما نام نفر الا قام نفر وما غاب احد
الا حضر اخر ومتى كثرت اعداد الاعوان تقل خطوب الزمان وتكل اسهم
الرماة اذا احترس وفود الكماة فما زلنا في انعم العيش واسعد الحال فائزين
بالمارب والامال جاهدين في طريق الخدمة غادين لاعتاب الدين والدنيا
نبذل الجد والجهد ونستحلي المشقة والجهد في ازاحة الكفر وازاحة
الخلق وادامة العدل واقامة الحق وردنا الثغور فرابنا الامور واهبة

القوى

القوى منقصة العرى مهدومة الاركان معدومة الاعوان والناس كانهم
جراد منتشر يقولون يومئذ اين المفر والطغاة مقبلون على البلاد مكثرون
فيها الفساد فنهضنا باستعمال الراي وفتحنا اجنحة الفكر وعجلنا في ترتيب الكتب
والكتائب ونشر الرسل والرسائل وتشييد المعاقل والمعاول وخضنا لجج
المهالك وغمار المعارك مستبدين بطاعة السلطان مستمدين من ربنا
الرحمن نغض قوما باللسان ونهز قوما بالاحسان ونستعبد قوما بالبر ونتقبل
شرا بالشر ولا نقعد عن سعي ولا نقصر عن شيء من امالة الاهواء والقلوب
وازالة الامراض والعيوب واقالة العثرات والذنوب وكثيرا ما نتعلله
علام الغيوب حتى استقام اود الامر وسدت ثقب الثغر وسكن جاش
العباد واجتمع شمل البلاد ومالت قلوب الناس وذهبت بواعث الوسواس
ودر في خراج الملك على وفق منهاج العدل من عشرات الالوف الى احاد
الكرور فاخذنا من اموال الناس ما نطهرهم ونزكيهم بلا تكليف شاق
وتكلف ومشاق بل بالطوع والرضا وفتاوى دار القضاء وامضاء
العدول والعلماء ثم اقبلنا بعد ذلك الى دول الاطراف ودعوناهم

لتشييد المعاقل والمعاول

بالود والائتلاف واستعنا من ربنا المعين لتاليف قلوبهم مع المسلمين
فاجابوا الدعوة وارادوا الالفة وارسلوا السفراء وراسلوا الامراء و
اهدوا الى الحضرة العليا هدايا من الاف الصرر وشفاف الدرر وامتعة
واثواب واسلحة واطواب وكثيرا ما نحتاج بها من المعدات والاسباب ومدنا
سلطان العصر ايده الله بالعز والنصر بكل ما رجونا منه وامتثلنا عنه
فراى والدي السعيد ان يحدث بكده الاكيد المعاقل وحصونا في ثغور الملك
وكتائب جنود يعارض العدو بالمثل فقصرت عن ذلك همة القوم وشحذوا
السنة الطعن واللوم فظل يدعوهم بالبصارة والتبصر ويغرونه بالغواية
والتنصر الحاني فالوا هو والله عيسى بن مريم قد ظهر ثانيا في الامم والزمن
فصارت همته للنصارى من امته ان يروج سعادهم فينا ويوم شرادهم
علينا فدعونا اليوم بنهم وغدا بغيهم فلا نقبل ذلك الزي وما نرى
يتبعه الا اراذلنا بادي الراي انا وجدنا اباءنا على امة وانا على اثارهم
مقتدون فما زال يتبعه الراغبون ويهزء به المنافقون والله يستهزئ
بهم ويمدهم في طغيانهم يعمهون وهو دام الله عيشه في غراس الجنان واقامة

في ريا

في رياض الرضوان غير بال باللوم والعذال مستخف بتلك الارجاف والاقوال
كانما حرضوه بما حذروه عنه واغروه بما ازروه ونعم ما قال الحسن بن
هاني ما حلك الواشون عن رتبة عنك وما ضرك مغتاب كانهم اثنوا ولم
يعلموا عليك عندي بالذي عابوا فقال يا قوم اعملوا على مكانتكم اني
عامل فسوف تعلمون وشرع في الامر مشمرا عن ساق الجهد لا يخاف لومة
لائم ولا يبالي بطعن طاعن حتى روج النظام الجديد واسس اساس
السعيد وحاربوا جموع الروس فردوا اشدهم وقتلوا احدهم وهرعوا الى
قتالهم وثبتوا عند صيالهم وناجزوا الاكراد البلباس واحفاد الخناس فحملوا
عليهم واتخذوا اليهم وقتلوا لصوصهم وشرادهم واورثوا ارضهم وديارهم
ثم توجهوا تلقاء بلاد الارمنية وانهزمت عنهم جنود الرومية فسار
ذكرهم شرقا وغربا وملئوا القلوب خوفا ورعبا واشتاق الى تتبع نظامهم
والتقوم بقوامهم اكثر كماة العصر وولاة كل مصر فشهدت بحسننا الفضلاء
وطلبوا التعلم منا كرات ومرات والكثر وامنيه وجدا وطلبا بعد ما زعموه
لهوا ولعبا فنام كل من لام وعذر كل من عذل وبهت الذي كفر وعرفنا

کل من انکر والحمد لله الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله
ولکن فی طی تلک الاحوال حسدنا الدهر واصابنا عین الکمال وثبت علی ابینا
خطوب وافرة وکروب متواترة فتوفی اکثر اولاده وذهبت نضرة اعواده ودرست
الغنزة فینا حولاً بعد حول وشهراً بعد شهر ویوماً بعد یوم حتی فقدنا
فقدان الشباب ولبثنا فدیناه من شباننا بالوف ومازال حتی ازهق
الموت نفسه شجی لعدو ولحی لضعیف فلقی ربه الکریم ونجی من
کربه العظیم وبقیت فی دار البلاء والبلاء منقلبا بین الارزاء والاعداء
جاورت فی اعدائی وجاور ربه شتان بین جواری وجواره ولم یسوّلی من
کل بنی ابی واذهان عشیر وطربی الا واحدا ما جاوز العشرین فبت مکررا
لشعر بعض الاعجمین ای هفت برادر که بهشتان شماست رضوان
جنان خادم ایوان شماست در خلد وصال یکدگر یاد آرید زین خسته
که در آتش هجران شماست وقد وقفت فی بعض الاحیان علی قصیدة
فریدة من شعراء کازران لیتمی نجالا فوجدتها سحرا حلالا وماء
زلالا رایت فیها ابیاتا کانه نطق من لسانی ولهج عن بیانی وعملها بامری

وفاتها

وفاتها من قولی فمنها من واپس کاروان پیش از من رفتند برادران وخویشانم
کز غم صد چو ماه کنعانم بود میگفتم من که پیر کنعانم انکس که بدین جهان
فرستادم تنها دجوی خوشی در ایبانم کوی همه شب درد وغم دادم ما دید
که بلب نهاده پستانم یا رب تو بفضل خویشتن بادی دین ورطه
هولناک برهانم ثم لما قبض والدی السعید خلف عیالا کثیرا من اله
وعزته والتابعین من مبنة فلت انکان صبیانه صغارا فی السن
فخدامانه کبار فی السنین وهولاء اهل بیته ووراثه من ذکورهم واناثه
لا ینازع فی سلطانهم احد ولا یطمع فی حقهم طامع فکنت معتزا
بمجلس الخدمة مطمئنا بمخفوق الغدمة حتی امرت من حضرة ولایة العهد
الی سده خلافة العصر لاعرض بذا من مصالح الثغر واصلح بعضا من مفاسد
الامر فما غبت عن اخوان بزین وتوالی فی دیوان الا کما غاب موسی
عن قومه فضل القوم من بعده وبعد سابور عن ملکه فهلک
الملک من بعده والسلام

فی سنة ١٢٨٢

مفهوم میست که بچی کو نشته

ای راحت روح وانس جانم رقیمه رشته متوهات معلوم گردید اگر شرط ایام
[illegible] روزگار به نیابت دو کلکی نبود
خواهی ابلود یا با زگمان است لوجای دارد حجری که بود وچون فلک در سینه
اگر انشاء الله روزگار امید مارا بد یابد فراموشش مکن واگر در سر کار اینه
زین رشته همه ساله چنین با دو دو ماه تا حال که هیچ بشما نمی دادم از انچه
کاری بشما نداشتم خلاف عقل بود وحال بود وصرف کردن وخود در معرکه
است لمهذرین کانوا اخوان الشیاطین خلاف حالا که معلوم است مرحوم بود
سر کار در رکاب نشاندش وپس فردا شهر نو فرا ما آن است وتقاضای پیش کش
فراوانست از بکم وکلاغش ما ز بدرا فی با چه حد توقع حقوق آشنائی میبود
که مرض سابقه خصوصیت حفظ الغیب دوستان هم ملاحظه کنند و [illegible]
بلبقه دراز ساز و پاک لف حق صحبت نگاه دارد رعایت حرمت مقتضی است
تعلق بایسته تقدیم شود وسبقتی در تعارف رسمی آید باید هو نخست می ارز
شکلف بعینی سلام غرید و باشم بالجمله یک قبضه جاو که بیک سب عربی می ارز

مرحبا ای پیک مشتاقان بده پیغام دوست
تا کنم جان از سر رغبت فدای نام دوست

مرحبا ای پیک مشتاقان بده پیغام دوست

مرحبا ای پیک مشتاقان بده پیغام دوست

باید عرض که بی شامه عطر چشم آسمان کبود نظیر آن ندیده برای سرکار شما
فرستادم از برادر عزیز فلک است چرخ در قطع وفصل کارهای بند بشه
ودر برابر آن هدیه عزیز باش وآن پیشکش لازمید بگم تاجری که ابریشم رسته
آورده بود آن گرفت جان برادر که کار کرد بند تکلیف خود را در رعایت حرمت
آوردم دیگر آنکه دشمن شکن قوی پنجه از الت جارحه مدت شما دادم تا که پیکار
میرزا ابوالقاسم همدانی نوشته وبهمان سبک وسیاق
اومراح ودعا به کرده میست

مخدوم مهربان من همواره کاش من آرام چرا داری بر طالع وکم همت تیز
مردان برافراز از رگ هوس لشکر بکن دشمن بکش آماده رزم شو با پرند شکن فراز
تعاقب کن دست قبچاق بر دمر زفر زنبار این بی دین مارا که بعلتش گنجه گرفته اند
وصد رگ وگلچه مخوهند جای خود میشه اولاد وقایع نگار راز ایقان بهبود
فارغ ساز گنج فاتر وحیث جرخ واژون کمیت از این جا تا کلاه وماهی واز آنجا
تا کلاه وماهی هر قدر بالا وپائین بر هم در هم دنیا رو باشد تیار رشا زنها
بکند از بیم خلاش دکلاه که پا یک گنج از یک گنج تو هم نشنیده جهان جلیع

... شاهی مبیت کی بعلت مهم ادعای خدائی کرد بحث دیگر کس بجز او تیر و ترکش ...

رو به بالا بر و علی آباد و ساری همه ... شد کل شیء یرجع الی اصله اگر مصر عالم ...

وزار و توفی لیس لی ملک مصر بگو ریش دیل بعقد آل بیار اما نان چار طرح صرح ...

از لعل طلع الی اله موسی بغیر ما اشعر الله بیاض آقاسی بر انداز تلافی یارب ...

از آن گیلانی در آزار اگر خسر درویشی پس چه چیزی که مجدد م عزیزش تعجیل ...

شمال رو با طرف ... کنج است و تحمل رنج اگر من جای تو بودم ...

ملا ظفر عاقل لغ نشدم بار بد بکن کو ای غیر الف قبه ...

ترانه بخواه جنگ جغانه بیار کوه و صحرا و راه و پیراه عود و عنبر بسوز زود ...

فراهانی گیست حسن خسرو خانی چه کاره است عاشق ... شو بهدل و بهدین ...

بار من بعد تمثال کلبی بیاور عوا تا آن چه بکند رزم بهرام کجای خون ...

تو کجا و توقف کرمانشاه مگر بدین عراب است از غصه بگذر ...

بود از خاوقت ساز ابیار آن بکشته دیگر را دوست کن ...

در حجم وقت دهکه تیر نامه کرده و صحیح فرستاد و نامه زاید ...

بکن امروز در قلمرو زر و صحت و دست ... قلم و علت شکر حیث که متوکل الطاف ...

... دو ز

دخترت و جهد و لا پسر را حمل ... اردوان های کار ...

در این کرسنگی میمیرد و م و ریزد ... پای درخت بید و کنار بحر ...

ورستم بود و تو سهراب باد ... سعید سخن شکر ... از آن ...

آن را هر ... یعنی با انبیاء الان ... ک ... سکوت چرا داری ...

همین برای فصل ربیع و بیاد وصل ربیع ... کو ... خواهم ...

سپاس مشو حالا که صباح تو و عطار ... آفتاب ... به ماه و شمال ...

خدا ... و ماه و شاهی ... تو ساغری در سحری اگه از دست تو ...

که بخواهم در آب و گل ... بسم الله دستی ... زردی ...

دندان بدندان فرو کن مژگان ... شتاب ...

بخود بگو ... و جون شعر ... بهم ... ای ...

بگو اگر و قضا ... باشند و بعد ... سر شود که ... و از ایشان ندهی ...

نیمه ها ای بنده ... و دیگران خود ... خوب ...

... زیاد و گنج خدا داد و ... عزیز ... بمیر ...

... حیف ... که ... مجدد ...

از غیب و نعل در آر نه هم بار ... آن تو و خیال ... اگر ای ... تو ای ...

و حجت ... که جهنم ... اول ... چه دارد ...

ای ... سلطنت ...

طهران دیدی و هزار از این حرف ... شنیدی ای ...

رسوای عالم کردی ... استان ...

مجلس شدی که خدا م آن ... تو ...

با ما که سفیر الدوله است بار رسال رکاب دار الخلافه ...

و کثرت ... ز اوج ...

طهران انگار نمودند ... حافظ ... بل اوقت ...

که بر دای کار ... تا

و بروی ... قیمت کنیم ... میرزا صادق ...

ما ... من کان ... الرحمن ...

گریبانش را از دست ... و ...

چار پایه ... میرزا صادق ...

...

منویست که خود خوش ... طبیل ... ابن ...

الطیر ... انا ... ربیع و ...

با میرزا محمد تقی ... و ... فراموش ...

تا ... قدر خوب ... پاس ... محبت ... مثل مردان ...

مرد ... بیچاره میرزا صادق این خبر ... ما مردیست اگر ...

... و پاریس ... با این ... طور یاران ...

بدود و آب ... ودوش ... ما ...

دو ... دولت ... تقدیم خدمت ... بعد از ...

آیا ... تو ... چند ... کار ...

پیش آوردی مثل خواجه حافظ شیرازی که خودش از دروازه ...

سر ... اگر ... این کنج ...

باش ... از ... شاء الله ...

معلوم نیست که ... نوشته است

مخدوم ... است اول ... جهان ... تو ...

الله تعالی میرزا [illegible] مجتهد [illegible] پایه [illegible] بجای [illegible] میرزا احمد علی [illegible]

مکتب مجمع که [illegible] شد [illegible] و گوشه [illegible] سید کری و [illegible]

می [illegible] بالا [illegible] در [illegible] و کسی [illegible] شده ام [illegible] گفتم چه خبر است

گفت کدام خبر تازه تر از این خواهد بود که میرزا [illegible] رسیده و منزل رسیده اند [illegible]

قلم [illegible] بنده [illegible] سکار [illegible] بوده [illegible] امروز در [illegible] اگر لطف [illegible]

مغروری دارد [illegible] نداری [illegible] چه [illegible] هست [illegible] فصل [illegible]

چه گفتم [illegible] بزرگان ندارم مگر [illegible] آن روز در بالاخانه [illegible]

میرزا [illegible] تحصیل فرموده [illegible] تحصیل [illegible] بسم الله [illegible]

ایشان [illegible] کار [illegible] دیگر [illegible] گفتم [illegible]

این چه [illegible] از کجا پیدا [illegible] از امروز بالاخانه که میرزا [illegible]

[illegible] پیش از [illegible]

پایی که [illegible] میرزا [illegible]

در زیر قدم [illegible] و من هم آرزوی آن نموده [illegible] کاری [illegible]

[illegible] سید [illegible] گفتم [illegible] مشهور [illegible] صاحب [illegible]

الا

این است که [illegible] آن [illegible] گفت [illegible]

[illegible] که [illegible] میرزا [illegible]

و بیاید [illegible] شتم و انداز [illegible] که [illegible]

تازه است [illegible] عادت داری [illegible] این را که [illegible]

گفت [illegible] باقرینه [illegible] گفتم [illegible] اگر [illegible] شده بودم

[illegible] قرینه می شد [illegible] بعد از آن [illegible] میرزا که [illegible]

و حرف [illegible] گرفتم و تمام کرده ام کاغذی میرزا [illegible] لازم [illegible]

[illegible] دادم [illegible] کاری [illegible] تحصیل تو تمام شد گفت [illegible] الله [illegible]

[illegible] را [illegible] الانصاف [illegible] مروت [illegible]

[illegible] و تو جوابی [illegible] مبارک [illegible] گفتم میرزا هم [illegible]

[illegible] که [illegible] و تصدیق [illegible]

همانا [illegible] کار [illegible] که [illegible] این [illegible]

گفت [illegible] شوخی است [illegible]

گفتم [illegible] در [illegible] کرده [illegible] آن [illegible] لجاجت [illegible] کاغذ

[illegible] شرح [illegible] شده [illegible]

مشغول [illegible] مشغول از [illegible]

[illegible] خواب [illegible]

[illegible] بوده [illegible] گردم [illegible]

که این کاغذ [illegible] اینجا [illegible] که [illegible]

[illegible] خواندم [illegible] که [illegible]

گفت این کاغذ [illegible] که [illegible] بودم [illegible]

[illegible] حالا [illegible] بود [illegible]

[illegible] الا [illegible] غرض از این [illegible] شرح [illegible] میرزا [illegible]

که [illegible] و [illegible] در [illegible]

[illegible] جناب آقا علی [illegible]

این [illegible] آن [illegible] این [illegible] که [illegible]

[illegible] این [illegible] از [illegible]

[illegible] خود را [illegible]

[illegible] معلوم شد که [illegible] ایام [illegible]

دوستان صادق [illegible] شده [illegible] این [illegible] جناب [illegible]

از [illegible] کار [illegible] بوده ام مگر تازه [illegible] شده باید [illegible]

ایمان در چه عهد و چه زمان [illegible] بوده [illegible] الله الله [illegible]

قدیم [illegible] کار [illegible] که در عهد [illegible]

[illegible] از این [illegible] معلوم عالم شد که [illegible]

مخدوم [illegible] من صحیفه [illegible] رسید و مضمون [illegible] معلوم گردید

کمال [illegible] در [illegible] کرده بود [illegible] که [illegible]

[illegible] من [illegible] بوده [illegible] که من [illegible]

الحق مرحوم [illegible] از من [illegible]

[illegible] در این [illegible] که [illegible]

که روزگار [illegible] نفاق [illegible] مجالس [illegible] نفاق [illegible]

آفاق است [illegible] که [illegible]

[illegible] از [illegible]

و از ما مشاهده [illegible] تحریر و طالع این [illegible] اسب موجود [illegible] در ترتیب [illegible]
بام لاجورد [illegible] آتش تیر از روی میدان گشته دیوار حصاری که در میانه [illegible]
حایل شده این است که [illegible] قصاید [illegible] آب [illegible] می [illegible]
[illegible] این برادر و دو در ضمن این مژده نوید امیدی ملاقات بهجت آیات سامی [illegible]
[illegible] ان شاء الله تعالی همین مأمول از پرده غیب جلوه ظهور کند [illegible]
[illegible] آید اکنون غیر این مژده خاطر حزین را نیست و [illegible] آرام و
[illegible] لعل الله یحدث [illegible] شرح این مقالات تحریر [illegible]
[illegible] زیاده چه زحمت دهد [illegible] دیده [illegible] بر وصول [illegible]
در رجوع مهمات است والسلام خیر ختام

رقم [illegible] که از حضرت [illegible] بعد از
ذات [illegible] مرحوم [illegible] قائم مقام [illegible] الدوله [illegible] فرمودند
حیات [illegible] تفضلات جلالت [illegible] غالی [illegible]
[illegible] الدوله [illegible] العالیه بلند که اولاد [illegible] کار افغان [illegible] اگر رای مبارک
شاهنشاهی [illegible]

[illegible]

زراه فرمایند که [illegible] چاپار [illegible] قلم [illegible]
[illegible] دیگر [illegible] باشد که [illegible] خداوند [illegible]
مفتوح خواهد شد و چند هزار تومان تعهدی [illegible]
همایون [illegible] ظفر پناه [illegible] باید برسد ان شاء الله تعالی [illegible]
همایون شاهنشاهی مصالحه باشد همینطور که صحبت از کامران [illegible]
و خواهش [illegible] گرفته ایم کاغذ [illegible] قبول [illegible]
[illegible] قلعه [illegible] برادر [illegible] محمد خان هزاره [illegible]
در آن [illegible] از این طرف [illegible]
[illegible] قرار [illegible] قلعه [illegible] در میانه [illegible]
[illegible] ایلات [illegible]
[illegible]
[illegible] اگر [illegible]
و هر وقت [illegible] از افغان [illegible]
[illegible]

قرآن آورده شیر محمد خان و آقا بیک [illegible] که چند بار از شهر هرات
[illegible] اوقات [illegible] روانه هرات [illegible]
و [illegible] وزیر را نگاه داشتیم که اگر [illegible] از دربار همایون [illegible]
ما قرار داده [illegible] شروط است [illegible] از آن طرف [illegible] گرفته ایم [illegible]
[illegible] روانه [illegible] اگر [illegible] امداد و بهار برسد و وزیر را از [illegible]
[illegible] و عباس خان فارسی و سایر افغانها که بما متوسل شده [illegible]
خود [illegible] مانده تا اینجا هم بهار [illegible] امداد فضل الهی و توجه شاهنشاهی [illegible]
[illegible] که چهار طرف هرات را گردش کردیم و دیدیم خود [illegible] و همه قشونی که همراه بوده
[illegible] شده ایم [illegible] هرات [illegible]
فصل بود که [illegible] نواب [illegible]
وقت که ما را مامور فرمودند [illegible] قلعه [illegible] قشون [illegible]
بود [illegible] سردار [illegible] که آباد [illegible] خراسان باشد [illegible]
[illegible] آورده [illegible] خانه [illegible]
[illegible] سوار [illegible]

[illegible]

کوی [illegible] آید بار آورده [illegible] نداریم [illegible] محمد خان [illegible] را
بهمان [illegible] در [illegible] بگذاریم و سرباز [illegible]
در مطلب [illegible] را باید بعمل خواهد آمد اما ما فرض [illegible] این کار را داریم خراسان [illegible]
از خود [illegible] که دشمن و بدخواه زبان انکار ندارد و چه جای [illegible]
و الحمد [illegible] اگر هرات [illegible] را همین حال بگذاریم [illegible]
در نهایت خوبی [illegible] ساخته [illegible] که دو در از دو طرف [illegible]
هر چه خواهد [illegible] آن [illegible] فوج تمام سرباز [illegible]
زیاده [illegible] یک فوج هم جدید [illegible] تبریز [illegible] قراچه داغ گرفته است [illegible]
و هیچ جا [illegible] کردستان [illegible] خلاف ما که [illegible]
و هزاره و ترکمان [illegible] دیگر داریم [illegible] خسرو میرزا [illegible]
[illegible] عجله [illegible] ان شاء الله تعالی [illegible]
[illegible] سرباز [illegible] وضع [illegible] هزار سوار [illegible]
[illegible] خودمان باشند ان شاء الله تعالی [illegible] وضع [illegible]
[illegible] خسرو میرزا [illegible]

بهتر میدانم این کار چگونه صورت پذیرفت حکایت چهارصد هزار تومان های آذربایجان

که آنجناب امین السلطنه شرحی بسط داده بود در ربط با آن عالیجاه نداشت بل یکی از سخنان بود

که چیزها های خارج از دفتر برای عزل میرزا احمد از صاحب توجهی بیکفشد وقت امتحان

مستقیم از هیچ آسیب با و نرسید هرچه رسید از یکدوست او بود آقا محمد حسن که دزدی را مول

چشم داروش او را کور کرده با وجود که بیگانه و خویش از نیش و نیشش نگران اند برحیث

تحویل صبا در یکسنه و از شهر تبریز دل میکیر و فرزندی فرستادن میرزا اسمعیل

و را هانی را او را بنوقت کرده است و جواب او این است که بر وقت

بیپاکی و راستی نوشت و همان عیوب که با میرزا احمد محول بود و عرض میکرد و تا بجو

کرده هم مهر کردند و مالش و حشمت آشکار و نمایان گشت تا وقت ارسیات آن کاغذ

که با آقا محمد حسن نوشته بود و بدست افتاد میگذریم و حق این است که تحقیق و تنقیح

محمد حسن کار امثال میرزا احمد نیست کار میرزا محمد علی است و میرزا حسن

هیچ کدام از میرزا ها مثل او ندارد و این خدمت را حکما کفاره آن کاغذ باید بجا آورد

اعتراض و انکار ما بقبول و التفات مبدل کرد و ان تحفات نیز بمین استان

چون مهر تب الحضرت میرزا تقی سررشته معاملات شنواستی ما و کلیه سال راد

بآن

لا غیر چنین میدانیم که هرچه در ایام عطلت و بیکاری بمطالعه و فاتحه مسائل علمی

کرده باشد حالا وقت آنست که در عمل آرد که چرا که حیث فی فعل ز علم فی عمل اذهب

مسود و در حیث فی مراتب العلم یهتف بالعمل و الا فارتحل آنعالیجاه عرض کرده بود که

طلب کل فکری بغیر ما هم خود انصاف بدهد و خراسان که چه قحط و غلا و برف

دعوا هیچ بهم نمیرسد در آذربایجان اگر چیزی داریم خود دست از ما کاهی بلی

که حالا بخاطر میرسد همین است که از یکطرف آصف الدوله و ملک الکتاب بسطور

بکل رسانند و مهلت خواهد که خسرو میرزا را راه اندازد و از یکطرف آنعالیجاه و بعالیجاه میرزا

و میرزا محمد علی تشویق و ترغیب نماید که از امثال این و جاب چیز ما بفضل خدا

میرزا اسمعیل و میرزا احمد هم می سابات تو شتقان هیل و لوی بیل پ الس

نخواهد بود و دیگر هر وقت خسرو میرزا را با سلاه نشاط العمر فرستاده

ایراد آنعالیجاه و در امثال این قبیل و مثل اینکار ندارد و در باب ظل السلطان

مکرر فرموده ایم که سه هزار تومان قرض الحسنه را اگر نداده

پنجاه هزار از مال شاه است بمعتمد الدوله ربط ندارد بخود و ش هم پیغام داده ایم که

فرزندی ها باب میرزا از گفتگوی و مشخص است احتمال دارد خود هم در

ملاقات کنی حرف بدستی الاشکاب بهتر و خوبتر که در آنی اسمعیل و دم ظل السلطان هم

هرچه حساب کنی در خیال وارد با یک شود و انشاء الله تعالی طوری برگردد که آنجا

ظل السلطان از دارالخلافه تا اینجا رسید اما از تو هیچ مایده داد و هرچه

و نیز و انشاء الله چون اسیم داده سعید خرداد غلطه که آصف الدوله نوشته ربطی

قایم مقام از تیولات کم مزد و تعارف کرده است شاید آصف الدوله در باب

است بار ازالحاج خواهشی از آنعالیجاه کرده باشد و جهی که با اولاد مرحوم محمد خان

داده ابد اگر همان است که اگر روس برقرار بود آنعالیجاه در آنجا باشد که ما بعد

در تسلطهای خازن الدوله الصف تیمری حسینعلی خان را در وجه در

و اگر از غیر است چنان در نظر داریم که چرا آسیا و معاش جز بیع شمشیر میرزا

نیز و بلی برات آن نامه میشاید در کرمان و تهران بسیار اولاد محمد خان داده

این تفصیل را با هم مرقوم داشتیم که مگر آن تشویش مشتمل بر جواب سلیم میکسید که چه

سلطان احمد خانست داود و در همه بسه بیم میک و در سراب

در حقیقت خرجی مکرر شده از میرزا حسین چیزی نبینی مواخذه باید نمود در باب

که آقا جانی خان بکرم و بعضی بشده و میرزا فتاح را در شیرکار

بمیان

استقلال داده و از جهانگیر خان عرض نمانند نمره و بسیار بسیار خوب رسند

شدیم و از شعراء از بحمد الله کار با رکات و ایلات تعقیب علیحده ندارد و اما میرزا

نوکر کار آمد است بیکار بودن او معنی ندارد و اینجا برای ما چند نفر امثال او و ما

حاتم خان که عامل و عزیز دارد و کسب و زراعت کرده نفع و ضرر عیسی و حاکی

فهمیده باشد ضرور داریم حالا که حاجی ما معلی در کار است و حاتم خان عذر

میرزا فتاح را بی استخاره و استشاره روانه حضور کن ما خیر با آنکه بعد از چند

عاملی کل ستقاقی بر وزاول در رو در دفعه افاضات او برسد و روز روز دیدیم و

و ملبوس و از امالی ماکول و موطه و وظیفه را پول احتشام بدانند روز سیم

رسیت من الغنیمه بالایاب بگوید خراب است که همه دیده اند شهید معدل

علی را اقدر ما دیر ب الیه اکبا و الا بال بیرکه می آید اگر چیزی دارد که بد بدجه

که بگیرند چنان بر بیکر و دکه سلیمان پاشا و بعلی دو سه نفر

آورده بود ندا خبر بهتر از این بهتر الطور سی کردیم تا طهران برسند و تعجیل

بهرام میرزا هم شد و که جفا و شفقت الا انفرت کرد و بخشی چنین حیث

دستور العمل کبیر ند نحریرا فی شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۷

مقرب الخاقان امیر نظام بداند که عریضه و سایر مسطورات آنعالیجاه بنظر رسید درباب
محمد پاشا و وزیر بلدان بتفصیل عرض کرده بود استمالت نامه را با رقم سرحدات آنجا
فرستادیم که انشاء الله تعالی او را با این دست آویز بجا آرد و اگر بنا باشد که
مقرر داشته ایم با تفصیلی از خود و بملا عبدالعزیز انفاذ و ابلاغ کند و اگر ابهم موثر نشود چاره
کلی و تدبیر اصلی این مقوله مهمات همان است که باقتضای وقت اقدام مجدد شود
فلا یومنوا حتی یروا العذاب الالیم آدمی که نزد وزیر برود و باید از همان نوکرها که در آذربایجان
انتخاب شود و دیگر درباب کردها هم که عالیجاه میرزا صالح مضمون نامه را مصلحت ندیده
و از روی دولتخواهی است بلی از روزگار این مضمون نوشته شد با امروز اتصال
دولت و مملکت عثمانی کلاه در تحت قدر امپراطور است تفاوت کلی دارد و در نظر داریم
که محمد حسین خان ایشک آقاسی را با هدایا بطرف شیم و در خواستی برای ...
برای این خدمت از هرکه برود بجهات عدیده بهتر و خوبتر است الا آنکه ...
از آستانه و الا معارف کنند حرکت اولیا و اظهار اری خواهد بود ...
دیگر چون از مضمون مسطورات آنعالیجاه چنین مفهوم میشد که عالیجاه محمد ...
مامور خدمت ایلچی نیز باشد ... تحفه شهرت بدیلیت از اسم سایر نوکرها مدام ...

لهذا اذن و دستور کلی در اینباب بانعالیجاه دادیم درباب مراتبه که بانجد ...
از آنعالیجاه شده بود شکایت تمام که هر روز تجدید حکمی از ما نشود و مضی الامر الذی فیه ...
فتحعلی خان حاکم شد و میرزا محمد عامل و خلعت حکومت را با رقم مصحوب ...
و بعد از این اوقات آنعالیجاه باید مصروف باشد که پول آنجا نشود ...
رسد و رعایا از رضای که در سهند معروض میشد آسوده شوند ...
مرند هم که به پسران طاهر مفوض شده حکمی برخلاف آن صادر نشده تاکید است که ...
وصول طلبهای مرحوم یوسف خان کردیم ربط بتغییر حکومت و ایالت ندارد ...
خان در کار خود بدل گرمی مشغول باشد و آنعالیجاه اهتمامی که باید ...
مرحوم یوسف خان در مرند نسوزد و گفتگوهای املاک ارونق در مجلسه صدر الفضلا بگذارد
قرار ارونق و مهرانرود را هم هرطور آنعالیجاه صلاح داند با نجفقلی خان و آقا ابراهیم ...
اما شیران و سایر جاها که بملک قاسم میرزا واگذاشته ایم باید حکما ...
از میرزا آن با باید فرزندی ... میرزا هم هر طور رضای خاطرش باشد ...
آنعالیجاه هم همین قاعده را باید معمول دارد ... آدم ادیب چند که ...
توقف نموده با میرزا تقی سخن داشته که ما بین او و حشمت الدوله سازش ...

سابقا مرقوم داشته ایم البته یکنفر از آدم اعتماد باشد در میان ...
یک نفر ... که ملاحظه خدمت محمد قلیخان ... در میان ... حکومت ...
در عیب با محمد قلیخان و راد و ... مال دیوان با جو ... باشد ...
ولم یصل که آن عالیجاه بی پا و انداز ... معزز شود و تحریرات ...

یکاغذیست که مرحوم قایم مقام بمیرزا ابزرگ وزیر نواب ماموردی

میرزا از خراسان نوشته است

هرکس که بدست جام دارد سلطانی جم مدام دارد
که جام در دست ... اشتیاق ... که خود خوش ...
که جهان این تیر ... رسد حالها نیز نگردد ... گاه بجاه ...
... عزیز ... امروز در منزل جام ...
بهم میرسد تو ... ان ... بر ف ... عالیجاه میرزا احمد ...
از خدمت میرزا برای ... مام ... این اخلاص ...
نشد ... از ... خلعت چیز ... ندیده ام ... حالات ...
... خانه ...

آنعالیجاه ... قرار دارد که این دو نفر ... را ... فرزندی دیده ایم ...
... هر حال یکدل و یکجا باشند عالیجاه میرزا ابوالقاسم ...
... که حشمت الدوله ... کرد فرزندی ...
و اکراه بود ما ملاحظه رضای او کردیم اما حالا آنعالیجاه ما ذون ...
انشاء الله بطوری که مرضی خاطر فرزندان باشد صورت انجام دهد ...
از ... امپراطور که بسیار بموقع بکار رسید آنچه باید ... اظهار رضایت ...
آنعالیجاه هم اگر تواند که بطور خوش ... رسیدگی ...
میرزا احمد ... را که آنعالیجاه بدان روش عرض کرده بود باید کاغذی که ...
باو نوشته شده ملاحظه کند حقیقت این است که ...
که باو نوشته شد این است که بعد از ... محاسبات کاغذ ...
بمضمون عرایض آنعالیجاه ندارد و دیگر درباب ... خان ...
صلاح دیده ... کار ... خان ...
اصل کار آنست که آنعالیجاه مراقب باشد ... کند ... الله تعالی
مایه ... انشاء الله ... آنعالیجاه بتفصیلی عرض کرد ...

و چون مضمون نامهٔ [illegible] و سعادتش عالیجاه شما را چه چیزی دیگر نبود
در این وادی [illegible] از هر جهت خجالت حاصل بود و بار یکطوری راه [illegible]
خودش چون کسی است انشاء الله تعالی در خدمت شما با رضای ازین بخواهد [illegible]
میخواهم که تا زنده‌ام خلاف فرمایش شما ازین جا نشود خواه بخیر و خواه [illegible]
کرامت فرماید که از عهده خدمت تو هم برآید تو علی خدمتک جوار [illegible]
جوار النجی و قرب الی المجد فی خدمتک والدوام فی الاتصال بحضرتک والسلام [illegible]

دیباچه از مرحوم میرزا ابوالقاسم قائم مقام است

سبحانک لا احصی ثناء علیک انت کما اثنیت علی نفسک ذات واجب [illegible]
و وصف امکان بنقص و وبال ما نقص خود چه داند که از عالم کمال سخن راند [illegible]
که بر حضرت قدس ثنا خواند معانی چند که در طی الفاظ است و از طبع [illegible]
خیال انسانی است نه بالغ ثنای ربانی طبع ناقص چه زاید که لعت کمالش توان [illegible]
نه وهم و خیال نطق قاصر چه گوید که حمد و ثنایش توان گفت نه وهم و قیاس [illegible]
کجا و پایه ستایش ثنای خیال کجا و معارج کمال عقل بشر مهجور و محجوب [illegible]
خداوند تعالی معقول و محسوس [illegible] مجلس طبع بخلوت [illegible] بود [illegible]

انفعال

بار [illegible] و ثنت خدا [illegible] له [illegible] لکن [illegible] چون جمله صفات [illegible]
[illegible] بدایع عین صفات شد و جامع جمیع کمالات فهو العلم کله و القدرة [illegible]
[illegible] معلومات نمود و عالم صفات پدید آورد یعنی قدرت بروز [illegible]
[illegible] صورت اسما جلوه‌گر گردید هو الاول و الاخر و الباطن و الظاهر [illegible]
[illegible] عین شهود جلوه جمال وحدت است شهود کثرت [illegible]
[illegible] وحدت عرش رحمن بر قوایم اربع [illegible] نور [illegible]
ظهور [illegible] الرحمن علی العرش استوی و هو بالافق الاعلی [illegible]
رسید [illegible] فیض [illegible] فضل [illegible] شعاع وجود و [illegible] شهود [illegible]
پدید آمد حقایق جزو و کل [illegible] الا له الخلق و الامر تبارک [illegible]
عقل و عالم امر پدید آورد و مایه [illegible] عقل شهود [illegible] طبع [illegible] نفس [illegible]
حاصل آمد طبایع اجسام بحکم ضرورت [illegible] صورت [illegible] عوالم [illegible]
و صنع و اسلوب نظم و ترتیب پذیرفت و اجرام [illegible] کار [illegible]
[illegible] از [illegible] ثلاث [illegible] حیوان [illegible] شد [illegible]
[illegible] کشت [illegible] بود [illegible] چون [illegible]

کل کان

[illegible] امکان بهار آید و باغ کیهان [illegible] حقیقت [illegible] موجود [illegible]
گشت و از [illegible] وجودی قابل آمد مدرک کلیات جامع متقابلات [illegible]
[illegible] و مطلع انوار قدس [illegible] عالم کبیر در جرم صغیر نهاد [illegible]
[illegible] کمال کردند [illegible] جمال و جلال [illegible] جمالش [illegible]
سروری پادشاهی [illegible] پاک [illegible] خاک [illegible]
نهادند [illegible] هادی راه دین گشتند پادشاهان جامع خلق [illegible]
و هر جا [illegible] حکایت [illegible] هر عهد [illegible] خاص [illegible]
ملک [illegible] سروری تا نوبت نبوت بخواجه کاینات و اشرف موجودات [illegible]
کیهان و معنی گنج نهان [illegible] آشکار گردید و در عالم که [illegible]
[illegible] شد [illegible] دین [illegible]
شهود [illegible] بر اوج [illegible] چون [illegible] آن [illegible]
[illegible] عهد [illegible] بود [illegible] بهار عالم [illegible]
[illegible] بودند [illegible] سلطان [illegible]
چون [illegible] شد [illegible] تاج [illegible] ملک [illegible]

و خواجه ارض [illegible] و سرور [illegible] احمد محمود مصطفی علیه الاف التحیه [illegible] که [illegible]

در سر [illegible] نمایان و سلطان انبیای [illegible] رسل [illegible] الارباد بیان [illegible] مبعوث [illegible]

کل [illegible] بنوت نهاد و [illegible] رسالت بمقدم جلالت [illegible]

سینه [illegible] کمال [illegible] و جمله ذرات کون [illegible] و بدیجان [illegible]

سعادت [illegible] تمیم سعادت کرده بودند که تقدیم اصلاح و ترتیب [illegible] وجودی [illegible]

اجل و اجمل صورت [illegible] لاجرم حکمت [illegible] در حجت [illegible] شد [illegible]

[illegible] خویش گذر کرد و بر حال [illegible] نظر حضرتش حجت قاطعه بود و [illegible] جامعه [illegible]

نامیه پادشاهی [illegible] بین جمع [illegible] وزارت [illegible]

رسم [illegible] که از دو بار [illegible] حضرت جلالی [illegible] بود [illegible]

و [illegible] خلعت لطف [illegible] معنی [illegible] صورت [illegible]

سلطنت عدل کردی [illegible] عقل نمودی و در هر حال [illegible] و احکام [illegible]

و انهام [illegible] نمودی تا قانون معاش [illegible] و [illegible] ابداع [illegible]

و لا [illegible] تعلیم خلق جهان کرد چنانچه [illegible] اعلان [illegible]

[illegible] از موج معارف [illegible] خویش [illegible]

[illegible]

روان گرد کا [illegible] سید [illegible] سال [illegible] تا چه [illegible] و [illegible]

استحقاق [illegible] عرصه ترتیب ساخت که این ممالک [illegible] عالیه [illegible]

ممالک دیگر [illegible] فریق فی الجنة و فریق فی السعیر [illegible] پادشاه [illegible]

و قومی [illegible] بر [illegible] رسیدند و چون حق [illegible] او [illegible]

معین [illegible] حقایق [illegible] مسلی ساخت [illegible] رسید [illegible] رجوع [illegible]

بسبب [illegible] که خسرو با کار و ولایت کشور سلطنت و [illegible]

رهبری و حمایت خلق [illegible] سلطنت [illegible] و باطن مجموع بود [illegible]

جمال و جلال [illegible] در سایر اوقات همان [illegible] و جلال که [illegible]

ما بین این دو [illegible] در میان [illegible] و در حجت [illegible]

بر گران [illegible] تا موکب [illegible] از ساحت دنیا [illegible]

شقاق [illegible] اسباب [illegible] گرد [illegible] خلاف [illegible] کردند [illegible]

رضت [illegible] بعد از آن این [illegible] جهان ساری [illegible]

سلام الله علیهم اجمعین با آنچه [illegible] بودند [illegible]

[illegible] مصطفی [illegible] مرتضی [illegible] در [illegible]

موجب [illegible] زمانه از حیث [illegible] که [illegible] سلطنت [illegible]

احقا [illegible] حضرت [illegible] ظاهر بر ملک [illegible] حضرتش [illegible] شد

و [illegible] خلیفه ناحق [illegible] مسند خلافت از آل [illegible] بدست [illegible]

ملک [illegible] با آل امیه و عباس [illegible] صاحب عهد و عصر [illegible]

فرمود امارات [illegible] اسلام که میراث خواجه [illegible] بود [illegible] شد [illegible]

پادشاهی در [illegible] گاهی [illegible] عرب بود و گاهی [illegible] عجم [illegible]

دیلم [illegible] نام و نشان [illegible] کیان اسمی در میان [illegible] عجم [illegible]

خیل عرب [illegible] و هر کجا [illegible] بود و دعوی [illegible]

[illegible] هر کجا [illegible] بود [illegible] خواست [illegible] مردم [illegible]

در [illegible] بجائی [illegible] که [illegible] گشت و [illegible]

شد تا کسان [illegible] از [illegible] جهان [illegible]

و [illegible] در [illegible] دو [illegible]

کار [illegible] اضطراب آمد [illegible] و دیده [illegible] کار [illegible]

[illegible] جامع [illegible] کامل [illegible] که [illegible]

جلال [illegible]

جلال و جمال [illegible] شهریاری [illegible] خسرو ممالک صورت و معنی

[illegible] دنیا و عقبی [illegible] ملک و ملت [illegible] دین و دول [illegible]

تخت و تاج کیان [illegible] صاحب عصر و زمان [illegible] این [illegible]

تا [illegible] آن حکمت الهی [illegible] که بار دیگر از فیض جهان [illegible]

[illegible] رحمت عام بر مزارع ارواح [illegible]

بر وجه [illegible] قدرت [illegible] بود و انوار [illegible]

از [illegible] خلوت [illegible] بقصد محفل انس [illegible] کردند [illegible]

[illegible] که از دیده [illegible] بود [illegible]

از جمله جهان چهره [illegible] سایه [illegible] وجود [illegible]

و [illegible] این [illegible] آورد [illegible] احسان [illegible]

امکان [illegible] نور [illegible] جهان [illegible]

[illegible] معلوم گشت شهریار زمان [illegible] دنیا و دین [illegible]

معلق [illegible] قدس وجود [illegible] سلطان [illegible] آفاق [illegible]

لطف خدا [illegible] فاجار که عدل [illegible]

در روح مجرد و مقدم پاک بعالم خاک نشده بخت تاج بخش پیچ چرخ و بمدد رجا و دقدق آن اسیران

الیوم الحزن الآمال و دعدا و کوکب المجد فی افق العلی صعاد جهانیان و خلق جهان را کام

کام دل حاصل شد زمین و دور زمان اعیش و طرب شامل گشت قدر مرکز خاک از اوج طارم

افلاک در گذشت معلم احسن و تکوین بر علم و قلم و تجرید بنا نهد مزاج زمانه تغییر کرد و جهان خراب

تعمیر یافت چرخ فرتوت را عهد جوانی تازه شد زال گیتی چهره بصباحت غازه کرد گلهای

بهار آورد گلشن صحرائی روزگار را موسم نوبهار آمد شاخ شوکت که برگ بریزد عطر بر گشت

دولت که عرضه برد عرضه ورد گردید ملک و ملت از دست غیر در آمد غوغای زاغ و زغن بانغمه

باغ و گل نغمه بلبل شد و شاخ شهر دهای مار و خمر آنرا چندان برو روشن الله

فروغ داد خسروا نرا چندان دعوی پادشاهی بود که شاهنشهی ظهور کند کنون زیور تاج

زکاء بجلوه خسرو خداوندی است که شاه همه عالم است و ما فوق آدم مهتر شکوه

دخراجه تاج داران و خاتم شهریاران دور فلک شد و ابواب سجان جهان را زند

را بدر مقام است صاحب عصر انام عام خبابت ایاکم شد حرمت انام ...

رام سازد کوس اظهر الکلام آر ده سلام و جام

دیباچه از مرحوم میرزا ابو القاسم قایم مقام است

رقم اله

بسم الله الرحمن الرحیم چون از نوع انسان خامه آنانرا که روز و شب بقدم ادب

در حضرت سلطان جبر پای نام و تو پای معا منسلب رذایل و جلب فضایل لازم

و ملازم صفات است و کسی را این سعادت مقدور نتواند بود که از عبارات

ولفریب ارباب نظم و نثر کسب آداب بیحد و حصر کند خاطر را دفتر حکمت و ضمیر را

نماید لهذا در این سفینه و بیاض خزینه از لآلی منظومات و صیغه و دررات

بدیعه هر شطری در سطری ... و در هر بیتی بجا نگین جای داد و عبارت نعمات

نشانیده و هر شارتی را به بشارت ... رسانید تا مجموعه شو و جامع هر گونه

روایه مصحف و رساله شامل مقاله بصورت ... و معنی گنج پر از جواهر

رسم ترتیب است که هر نوبهار و پس آرد بهار در بند و شیر و تنعم

حضرت مقرب سلطان پادشاه خان ... مدارج ... و اعوان

و هندان ... الله الحمید المجید انه فعال لما یشاء

سواد رقم ولیعهد که به پسر امان الله خان والی سنندج محمد حسن

خان بخط مرحوم قایم مقام نوشته است

عالیجاه شیخه الاولاه العظام چاکر زاده ارادت شعار محمد حسن خان باشر الاالبه

کردستان بدانند که چون عالیجاه فدوی با اشتیاق و عمده الولاه العظام امیر الامراء العظام

امان الله خان والی از بدایت کار چاکری و خدمت گزاری الی الآن در سلک ...

دقیقه از دقایق خدمت نگذاشت و جان نثاری غفلت و اهمال نکرده

استان خلافت آنچه در قوه بندگی داراوت و همت بعمل آورده

همت والا بر ذمت است که در هر باب از لوازم حمیت درباره عالیجاه معزی الیه

جزئی و کلی امورات ... بنظر التفات ملحوظ داریم و ...

اصلاح شفقانه توجه ... داریم و این مطلب مشهود و معلوم است که

اعتماد ... در صلاح آن باب ...

اولاد و عمده اخلاف عالیجاه معزی الیه العالیجاه است که ...

هر چندی ... کسب سعادت کرده و همه وقت زیاد ...

مشغول انجام خدمت و مشغول ... بود و یکدفعه در اردوی سلطانیه ...

دار الاشرف شده و ... استعداد او در نظر حمیت گستر مقبول و تحسین آمد

نخست ... التفات ... کامل بر حسب حال او ... داده

نشانه ... که خانه زاد این دولت العالیجاه ... سلف ...

و پرورده و عطوفت باشد و ... شباب مانند نهال نورس که ... ان شود و نما

نماید بیار آید و عاقبت ... کرده ... چاپار ... الحمد لله ...

جلیل ایالت کردستان ... الطاف بالغه ... نظر ... خدمت ... والد

قدیمت و آل العالیجاه ... در رده ... ما ...

بحکم فرمان همایون شاهنشاهی بر تبه و رتبت منصب ... روبهای ...

عالیجاه منحصر ... عالیجاه و از این جمله ... که در پیشگاه حضرت همایون ...

قربت ... اختصاص و ... افزودن ... کمال است ...

کیاست ملک ... متوان ... فیض ...

موجب فضیلت خواهد بود ... باجمله ... که ... التفات ...

العالیجاه ... کار ... تحذر ... اوضاع ...

تبع وقت و اهتمام شنیده و سنجیده ... لایق میدانیم که با آنچه عالیجاه ... رسید ...

و قابل قبول حضرت و رجوع خدمت گردید ... بازعادت ... شهبال ...

و در جاده ایالت براه ... کند ... روز ... منور ...

طالب باز ... عاشق است ... تازی در ... شیفته ... تازی ... اگر ... کار ...

[illegible]

۱۳۲۵

۱۳۷۵

قدیم معمول ارباب حاجات بوده اما هر کار را در روزگار اندازه و قراری است

که تنها در آن کروه طباع و پسند اسماع خواهد بود و غالبا هرچه مکرر و دو دو ایم

نا ملایم اقدام رسید سواری و مشق و تمرین بیکاری چندان خوب نیست

غیر مشق توان خواند العلیجاه را امروز که اول وقت تحصیل و آغاز تحمیل کار است

دیگر در پیش است که مشق سواری در پیش آن بسیار جزئی است و بعد از این

که کار طفلان نو آموز نیست نخواهد شد اگر عشقی دارد باید همین عشق خدمت

مشقی میکند مشق صدق دارا و نباید العلیجاه سیاق رفتار از اولیا و بزرگان

نه از زمره عوام الناس و اگر اندک با خود تامل نماید خواهد یافت که او در چه رتبه کسب این

مرتبه نموده و بکدام بازی گوی سبقت از همگنان ربوده و بچه سبب

و بچه هنر سروالی ولایت و حافظ عرش مطیع انسان از اخلاق و حیوان

و امثال العلیجاه که سر فطرت بر باد نداده و مانند الواح ساده قبول نقش را آماده

باید با اصحاب حال و ارباب کمال معاشر و مربوط باشند نه با او باش و از اول

سنهای قسمتی است که العلیجاه با کمال آزادگی و آزاده گی با مقتضای عمر و جوانی

و او انسی عمر شود و پایه جلالت را به نهایت ارزانی ایام

عطلت بگذراند و این مطلب را بگذراند که اگر در این اوقات خاطر همایون شاهنشاهی

حد شامل است و الشغا نا کامل و پدری مثل عالیجاه و اسلی بار نیست ابوت

تربیت کسب کمالی بخشند و ایام قدرت شما بر انجاف غفلت بسر سازد

در صدد تحصیل ذات و تلافی مافات تواند آمد نواب والا تا حال که العلیجاه را بحال خود

دور مهمال این نواحی و اوامر تا قد بچگی صادر نشده بودیم تا خاطر آسوده بوده که شاید

رفته رفته از عادات و خلاصه که لازم قرب عهد صبی و ناشی از فرط هوس

بکاری که کار آید و بر مراتب قدر و رفعت افزاید مشغول گردد و حال که اطوار و افعال العلیجاه

بکرات مذکور و مسموع شد و مستور ز دقیق عادات معهود کودکی است نه از روی کمال و آگاهی

اولا به تقدیم این حکم نصایح مهر در صدد اصلاح امر العلیجاه بر آمدیم و بعد از این العیاذ بالله

بر خلاف دلخواه از العلیجاه استماع افتد یقین است که کار از صحبت نصیحت خواهد گذشت

قاپچی و استعداد وی با العلیجاه در آشنایم بالمره مایوس نشویم ممکن نیست که

العلیجاه را از آتش جامه قهر بی بهره داریم یا از ضرب چوب تا و ب خطا

و در معنی تربیت العلیجاه را نوع حدی بدیوان قضا نشان و حکم کلی

والا شان میدانیم و این ملفوفه را از روی نهایت عتاب بجناب العلیجاه مرحوم

مباش که ان شاء الله تعالی من بعد هرچه از دیوان تربیت با العلیجاه صادر شود کلی

رضا در خط قبول باشد نه آیت عذاب جلال عتاب چرا که العلیجاه را

سر خیابی حضور عاقل و قابل بجا آورده هم نه جاهل و ناقابل شک نیست که این همه

در مزاج قاپچی او تاثیری نهایت خواهد بود و محتاج تنبیه و ذوق غایت

قایم مقام مرحوم بمنوچهر خان ایچ آقاسی باشی نوشته است

مخدوم مهربان من عالیجاه مقرب الحضرت العلیه اعلی بیک الحضرت

لیهمی نایب السلطنه العلیه روحی فداه روانه الحضرت بود و مرا هم مولف

تحریر صحیفه اش و در طی نگارش صحیفه عهد صحبت برادرانه دیرینه مرا یاد و اعاده رسم الفت

ایام وصال بخیال که عهد جوانی بود و هنگام کامرانی و عیش و آسایش بود

در حالتی که از پا در آن حالت همه تن نشاط بود و جان همه انبساط بار بخاطرم رسید

بحز افسوس و تاسف حاصل نبود و ندارم نوبت جوانی رفته و قت پیری رسید

هیچ نمانده فرصت و فرغت بکلی از دست رفته غایت آنست بعد لیالی و ایام

خوشست تا از شوق باطن بکام دل لطفی و عهد و فصلی نگارد دیگر باره بخاطر

شاهنشاه رسید و نایب السلطنه فرستکر از دو سه مکاتب از

که ان شاء الله چهره میخواهد قشون شاه مرحب و رتبه گرانی ولایت را خراب کرده

مالیات از مملکت وصول نمیشود ارث و پول میرسد قشون پول جنگ میکشد و من

از پس بدر میرود و اگر اندک غفلت در نیجالت رود و عذر نزد خدا و سایه خدا

و عقاب خواهیم و الا بدرو دولت را ماهفته کند اشتم و جمع الملک محول مقرر داشتم

بقایم مقام بزرگ از قول ولیعهد نوشته است

قایم مقام چاکر فدوی پایدار است نام نعمت تا آشیانه رحمت خیلکی راه است

از سعادت جبهه ساعی نوعی دل است دیپا بدست استغنا حظی بکام دل حاصل نماید

از خان مراحم خسروانی را نه حاضی باشد و از خوان خور و نعمتهای اینولا

بجان نعمت رسد کریاو چنین خجلت کند آسو و کان از نعیم راه غم از فرسوده

چهم است از عذاب الیم چنان رسته بنعیم مقیم چنین پیوسته که در موقف

و گاه در محفل اولیای دولت بدیهی است که حوالی آنجا را چه نشاط و طرب

چه باطاعت شکر اینکه از دو ای چنین رسیده و بمقامی چنان رسیده و که از

همایون و توالی التفات روزافزون دایم در عیش و نشاط و متوسط

از کار رستگاری این والا عنان نماند من اهل مناجات من العلم او ار

مصالح دین و دولت فراموشش نگردد و تدبیر مهام این سرحد را فراموش نکند تشریف خود را
با محرومی بسنجد و بحکم و انصاف از پیش احکام ما بر بخند و السلام خیر ختام ۱۲۸۳

در مقام ضرب بالات تبریز بقایم مقام بزرگ از قول ولیعهد مرحوم نوشته است

خدایا هست گویم شه ساز تست / ولی از ترس نتوانم چشیدن
لب و دندان ترکان ختا را / بدین خوبی نبایست آفریدن
که از دست لب و دندان ایشان / بدندان دست و لب باید گزیدن

میفرمایند پلوهای قشنگ و ماش و قدح های افشره و آتش سماعت که حضرات رم کرده اسب عربی بر انداز و چو نجوزد و اخته قزاقی اگر و من یک جا چو او بد منشی خلاف کرد در رمه که تا قدری چو زیاد و ید در قوروق بی ما نخجیر بید اول و قت نکید میکند منزد دای کلبش تازه خارجورت اول بر پای باغبان رفت الاسلام تبریزد در قلعه مشغول صلاح مسلمین بر ادر اسلام دید تا امروز چه در عهد ... و منقرض چه سلاطین صفویه چه نادرشاهی و کریم خانی چه در حکومت ... سر بر این حرام دعوت و عیار رعیت تفننی شد تا در این عهد ...

که علم گیر با باج سما افراشته اند سزای آن نیکی این بدی است امروز که ما در برابر سپاه مخالف نشسته ایم و ما ملک خود را بی محافظ رجی با غیتها و اهل تبریز را بستانند پای تخت با آشوب فتنه یکنند دوکان و بازار را ببندند دستید جعفر ... شهرت این حرکت را منزوی در ملک روس و صفی خان در آستان ... در ملک روم بد شد روی اهل تبریز سفید اگر فتحعلی خان عرضه داشت و کدخدایان ... با اینکه مثل میرزا مهدی آدمی در پهلوی آنهاست فتاح خیر علیهم چه جرئت و قدرت ... این حرکات شود و فرمودند اگر حضرات از آتش و پلو سیر نشوند بجا اما شما ... رسانید و بهم ملا سبزه ... بکتاب جهاد نوشته شد ثبوت خاصه با ثبات ... حالا دیگر بس است بخند بر حدیث معشوق دمی کنند اگر صدیک آنچه با اهل صلاح ... با اهل سلاح صرف جهاد شده بود و کافرنشیده اند که مجاهدی لازم باشد ... جمعه و جماعت را وقف اعیان شهر و کدخدایان محلات و بیچاره تاب ... بکنند سطره رزاق و چهل را چند ... و غل نشاسید ... ای لب خر تکه چرخ تب آتش باشد تا حال هر چه از این ورق خوانده ایم ... سر و ته همه ... ظاهر بخت بلکه اینها ... تا پیچ نمازهای ... جمعه و نمازهای ...

پای تخت با آشوب ا سست در ملک رو م م

دوره خاقان

من بعد بسیار کهنه و چند رواج از بر انداز با اهل آن شهر و معاشر کشته و مربوط شوید دعوت و صحبت نمائید از جوانان قابل پیران کامل آنها چند نفری که بکار رفته باشند اشخاص کشند و هزار یک آنچه صرف این طایفه شد معروف بهفت ما وارد شد در یک ... دور چند از پدید مثل سایر ممالک محروسه شده اذیت و ضرر از نه و خالت و قید ... در حقیقت یکی از امنای دولت محارم حضرت مایست و خلق آن دارو دسته ... جان و دل او در هوای ما و رضای ماست و لا تیئسوا من روح الله هذا غدر و ان ... ملح اجاج اگرچه هم اسم آنهاست بحمد الله هم رسم حیث بد شان آنها ملازم است ... مراسلات شما ما محبت آنها را از پیش در کرده ها منها محارم ما مجلس است ... مونس اگرچه از طبع آید هر دو به بود و شادی زغم در چه از چو بندد هر دو ... کمال را طالب باشید مثل جناب حاجی فاضلی و جناب عبد الرزاق تک ... پر کار و کم خوراک و مروج عقل و معاش و امساک العیاد و باسمه گرد ... بگو بیداد من مریب بگویند مثل بابوهای پر خور و کم دو آقا ... و عادات جوان ... روحی و با در بهای فرنگی بروند نه از علم و فضیلت بهره ... که جواب باید ... عزت و حمیت دارند که مثل افندیهای روم در مسجد و را ... را بر بام ...

خلق را همچنانکه بالفعل روی بهبودی مارا نداند نه حفظ ملک حرمت دین خود شان نخواهند ماشاء الله قومی که پنجه دلیری میکشایند شیعی که امروز بر روی سپاه عثمانی ... پسر زاده ای صاحب ... میکند شکار خانگی ... سعار ... اکبر ... اعتقاد و وارد ... باری حالا که ... دلاور و دلیر و صاحب کرز و شمشیر بند قدم رنجه کنند و با یاغی بجنگند ... باقتدار شما صادر است و شما در هر باب مختار و فا در و السلام علی من اتبع الهدی

معلوم نیست کی نوشته است

مرحبا ای عشق خوش سودای ما / ای دوای جمله علتهای ما ای علاج نخوت و ناموس ما

ای تو افلاطون ... نیس ما کارهای روزگار ما همه نو و تازه است و ما به حیرت تعجب ...

جناب میرزا محمد صاحب حکم ... نوشته و در حضرت اعلی اعز ... مقرر ... حسنه و ... در موکب منصور ... باد و موقوف ... از خواد حریم درگاه ... [illegible] ... رحمتی ... بس چرا باس شدت از دل من غافلند که خود ... دعا گو ان است ...

رقم حکومت دار و مینه نواب ملک قاسم میرزا

حضرت والک ملک ... چون ... عظمه ... عظمت ... شما ... جواد ... مع ...

ولات عدل برعرصه ملک بگمارد تا احکام عدالت در اقطار ولایت جاری گشته …
نعم بر جهان فایض و … مقتضیات این حکمت موجب تمکین و استقرار در …
آذربایجان شده ما نیز از بدایت حال که تشریف سعادت و جلال داریم ابواب …
مملکت گشوده … فرموده و هر طایفه را … داده از جمله …
که در این دولت حضور و در اتمام خدمات به مال و جان و در ارادت … کرده …
و نظیر خویش بوده اگرچه بحسب مرتبت در هر وقت … از قبل ما رتبتی سزاوار …
… که در کار ایشان مجدد فرمودیم معلوم و مشاهد شد که اشراف و اعالی و اصناف …
مجذوب … فیض بارانند و چون … فصل و غفران آمده فیضی جدید …
علی هذا غصن شریف خلافت و فرع رفیع بنات شاهزاده آزاده برادر …
که موجی از بحر افضال و دری از برج اقبال جلوه … مجد … و …
وصدف است تکملة للنعمة و تقضیة للرحمة … ایشان …
قبض و بسط و منع و عطا … فرمودیم تا این لطف جلیل در حق …
عیش و نظام … در … دوام عدل بوده هر آینه …
ملک روضه خلد برین گردد مذاق … برین جمله … فیض …

ایالت او ثابت برادر کامکار معظم الیه نیز باید چنانچه تحمیل این کرامت را …
ریاست دیده ایم او نیز فرصت آن را از مقتضای ما دیده حقائق حقوق … و صلاح
امور و اقامه سنن صالحه و رعایت اصحاب … سعی جمیل و جهد بلیغ …
معمور آبادان … از … سپاه … و فضلا و علما و اکابر …
… و … معاشر اکراد برادر معظم الیه را مختار مهام و مصادق مرام خود دانسته
اوامر و نواهی او تابع و منقاد باشند یا ایها الناس قد جاءکم الحق من ربکم فمن اهتدی فانما یهتدی لنفسه
ومن ضل فانما یضل علیها و ما انا علیکم بوکیل والسلام خیر ختام

سواد رقم حکومت اردبیل و مشکین نواب سیف الملوک میرزا

ایالت … مهمی عظیم و خطیر است که … رعایت و دقایق آن …
و ارباب حکم و فرمان … باشند که در موارد عدل و …
حرص و غرور نماید که … عدل و قسط شایع شود و ظلم و جور ضایع گردد
حضرت قدس چون جل اسمه در این جزو زمان و عهد … کافل کار خلق …
عدل شاهنشاه و جهان … خلد الله ملکه و سلطانه …
لطف و رحمت … نعمت … آسای پادشاهی … بمقتضای اراده …

دولت و حراست ثغور مملکت … شاهزادگان آزاده … محول داشته …
من الصدور و … من الرؤس والقدر … من المقصد ما نیز … این موهبت را لازم …
از جلایل این تائید و … خداوند رحیم و کریم نسبت بسایه خدا …
… بتصور رتب … فروع و اصول خلافت که … مجد و علا …
کما … عنایتی … شهری … علی … ابن …
بالتصدر … جلال … اقبال امیرزاده … سیف الملوک میرزا …
رتبت … آزادگی … رای صواب جمع کرده …
اردبیل و مشکین … الی حدود گیلان و بطون مغان فرمانروا …
… و والد … و دعا … کنون باید فرزندی …
حدود و ضبط ثغور و … ربیع …
جهد کافی … کفایت و فضل … آثار عدل و سلوک …
طریقه … اتباع … خاطر … آسوده باشد …
آید و از این … فضل … را با او … بوده باشند …
حسن رعیت حکام … علما و وجوه …

رقم حکومت کریم خان کنگرلو

الحمد رزاق علی الاطلاق … نعمت … رحمة … اشرف ما را …
نظم … شکرانه این نعمت … همت لازم … که هریک را …
و در این … چاکران ارادت آیین و دوستان … آسمان … بانجام …
نعمت … من عمل صالحا فله جزاء الحسنی …
… درگاه عبدالرزاق بیک که عمری در حضرت … خدمت …
قلم سر قدم کرده در دیوان … مهام … رقم … مشغول است …
او در نظر ما مقبول …
ما نگاشته خاطر مبارک را … لطف کرده …
… آن … ارادت … و مکارم …
بر موجب … فرمودیم والسلام خیر ختام

رقم موجب آقا عبدالرزاق بیک و … تبریزی

الحمد صانع کریم و حاکم حکیم بمقتضای حکمت واسعه و … ساطعه ملک …
وجود … دوست … بسط عدل و احسان و قبض جور …

مالک الملک تؤتی الملک من تشاء [illegible] انک علی کل شیء قدیر شکرانه این
نعم و آلاء [illegible] ایم که بساط عدل و انصاف در اطراف و اکناف گسترده
داریم هر ملکی را حاکم عادل و عاقل و با فهم کامل و کافل بگماریم [illegible]
عنایت بر ساحت هر ولایت [illegible]
[illegible] صداقت و ارادت [illegible]
که در سفر و حضر [illegible] رکاب نصرت اثر بوده حسن خدمت [illegible]
و کمال [illegible] عدالت [illegible] خاطر [illegible]
سال فرخنده فال [illegible] حکومت تومان نخجوان [illegible]
[illegible] العهده کفالت و کفایت او موکول داریم که بدقت تمام بنظم [illegible] مهام [illegible]
مشغول شده با رعیت بعدل و انصاف رفتار نماید و از جور و اعتساف برکنار باشد [illegible]
املاک را از تفرق و تفرقه مصون و مامون [illegible]
[illegible] ممنون سازد [illegible]
[illegible]

رقم باشی گری و تیول میرزا جعفر خان مهندس باشی

آنکه مهندس باشی نظام [illegible] مهام [illegible] گردون [illegible]
رتبه بر مصالح املاک بلند و بر دوایر افلاک مستقر داشته [illegible] شرف [illegible]
دین و دولت و [illegible] جمع شرع و شوکت گردد و ضبط ثغور اسلام [illegible]
ما سپرده [illegible] بالحکم شرع مطاع و فرمان واجب الاتباع [illegible]
قراری لایق که موجب رضای خالق و عصمت خلایق شود و لازم آید [illegible]
مقاتلان سیف غزا [illegible] آداب جهاد [illegible] مقابله و مقاتله اعدای دین [illegible]
شوکت اسلام از صدمت خصوم مصون و حوزه ملک از غلبه شرک [illegible]
هذا امر که رموز قتال و رسوم جدال [illegible] نظام متین [illegible]
و شروط جهاد و دفاع [illegible]
[illegible] منظور نظر عاطفت [illegible]
[illegible] میرزا جعفر مهندس که [illegible]
آداب نظام ممالک انگلیس مامور شده [illegible] حصول علم [illegible]
[illegible]
[illegible] قلعه و لشکر [illegible]

در حل اشکال ریاضی [illegible] اقلیدس و مجسطی بطلمیوس غالب [illegible]
حسن تعلیم همگنان تقدم یافته مهندسین سرکار را بشرف [illegible] باشی [illegible]
[illegible] حسن تعلیم [illegible]
[illegible]

قایم مقام مرحوم بجناب آقا سید محمد مجتهد نوشته است

[illegible]

[illegible]

مراسله قایم مقام مرحوم بمحمد علی پاشا [illegible] حاجی حیدر علی خان [illegible] که از جانب قایم مقام بزرگ نوشته است

سلام هب من یاز من القلب و تا ه علی نسیم الخلد و بحر من حمایل الانس و فاق شمایل القدس

علی حضرة الجاه و القدر کعبة العز و الفخر و مجمع الفضل و المجد محیط الشوق و الوجد مجلی الانوار

و مجمع الآثار و منبع الآیات و مرجع الآمال لا زال مجالا للرجال محطا للجلال

جسر و مجد تنه ما شاکر سها متشعف و ما تعارف منتشف یا قوم انی لبعض الحجی عاشقه

قبل العین احیانا کلست متفقت مع الامیر الاجل فی عالم الازل و بقیت حیا

طول الامد بل یزید حب علی حب فلا تک عنان لطف کانما حسنه و جهها

شت و طباق قبطیر کو جناب الامیر شوقا و وجدا او الا بیات عوز او جد

او اقدر ان یتعذفا انا و لا کام هو نب الزمان بعضه و ترک بعضه فی ارضه و قلبی فی مصر

و جسمی فی ارض شر ر و من عجب الزمان حیا یتمص رحل بعضه و البعض باق و لعد

الحج و قصد بیت کرث اهل النفس معل آیت رجیان ایساعنی الحج

و وصل الحل التیقن فلم تسعد الفرصة و مار فت الرخصة و قصد الحد سرعن مقصد

من نعمة الوصل فسار الرکاب و رحل الصحاب بقیت فرد اسی لعاد ما یاعن

با کیا من حرقة الفواد فاتخذ المراسلات بدلا عن المواصلات و اقدت البراع

عن رطبات ر رح سند مما تجو یلیا ب فی ال الحب سرته الغرام

الان من فوادح الامر و سوانح الدهر و حالة لا تکشفها المقالة و لا تدرج فی الرساله

من شرح الام تحرق الرقصا یطوس عنها الفضا و تخر منها الارض و السمات

ان یحدها الدهر و لکن یعفدها الایام و لا یبلغها الاقوام فان تقسم الوقوف

الکلیات فاسئلوا عن خلیلی الجلیل ضمیری الجمر و منی المکین جدار

و این بحطاب رای کمت اخترته قد یما من صحبتی و قربت مکانه عندی

و کبد افتقد ما وصل الی احبائکم و اناخ المطی بها بکم یعرب و کان الامو

و بجا دکم بلسانی و بحبر کم عن جنب لی و لما کان الا ماد و اتحاف عاد ته بین الخلان

اهدیت بنا دی الامیر الکبیر کسا من صوف قمیر و ان کانت فی نهایة الحقارة و لم

ارسلت من حب و لائت لا ال العبا و لا صبر ان منظر الامیر یعین القبول

بالرسول صلوات الله علیهم اجمعین الی یوم الدین منسل الثان تو بد کم بجنود

امین امین و السلام حیر ختام ثبت الله قدمی یوم القیام و السلام

از جانب العهد مبرور محمد علی پاشای مصری نوشته است

خطاب یطلع من مطالع القدر و یشرق عن مشارق الصدر فیبسط الوار الکون

و تشرق اقطار الافاق لا من طلع محمد شمس الانوار و خیرا فی نعمر و نصر

نیر اشارقا و خیرا ایقا حتی نشر الاسلام و نصر الاسلام و سل سیف الشهامة فی ارض

و رفع عماد المجد و ضمن سلامة الحاج و امن مسالک الفجاج امیر الحرمین جابر البحرین سابق

کما قال بصرالی عزیز مصر محمد علی پاشا و فقه بعد ما حاشیا ما ان نافذ اسما من جمیل

ما تیسر الحاج به و تلذذ الاسماع عنه و عرفنا مکانک فی انتصار الدین

و اعلاء الاعلی اشرته تهز نفوس فهاج القلب شوق مالکون له و وقف عما یحتم

یکتب بالمداد فارسلنا الیک رسولا عبانا و صحبنا کتابا مبینا ثم ان لا ان قضی

الیه قصی بحبه و لاده و ربه و وقع صحابه عند الباب فی فریق من طغاة الاعراب

الطارق حتی لم یصل الینا الجواب منک و لزوم تجدید المکاتبة الیک

و صاحی الحرا الماعلا الخاتم و فاد باللزوم عمده النجب العظام حیدر

الخطاب لتعلم بنیه من صفاء الوداد لک و تجدید عهد الحب معک و یکفی

علیک فالله یقف بسر الجواب و الرسول یخبرک عن حقیقة الحال و لما کان

به و یعتمد علیه یقینا الامور الا افتضا صیانا بما یقتضیه الحال

کما جعنا تو میق لیحا مدات تعین و کل الاحوال منه المبد و السلام

نامه العهد مبرور سلطان روم مصحوب قاسم خان هر سنک نوشته است

الحمد لله الذی اید الحق و شید الدین و الف بین قلوب المسلمین و لو انفقت ما فی الارض جمیعا

و جمعت الجن و الانس و لو کان بعضهم لبعض ظهیرا لم تالف قلوبهم و لکن الله

الف بین قلوبهم و سهل صعب خطوبهم انه عزیز حکیم و بعباده رئوف رحیم پادشاه

و جمیله و الهام المراثب تو سر پادشاهان کیهان فراز هر کاه تو بر نی نیاز

که شهد مات نبده ا رو و خار و بدت اسیر شد و صع و جنک شهر یاران

و قبض و بسط ممالک من ذوف مسالک جمله در دست قدرت و سوق

که ما اولیت من نعمک و اسبغت من کرمک و بشرت من فضلک و نشرت

حق جنک و دلیک و صحابه و عقایه و السلام اما بعد بر ضمیر ضیا جناب اعلی

قدسی القاب قدرت و شوکت مآب ملک صفت عدل فرمای حکم

کشورستان شاهنشاه ان مآب ملک و دولت آسمان پایه

والدین محی الاسلام و المسلمین سلطان البرین و خاقان البحرین جاودان

اکرم انجم تاجور سلطان محمود خان لا زالت عماد دولته عالیه و اعلام شوکته

مبدل اردو که دیر گاهی بود که این مخلص خالص الفواد و دیده امید

محل ر شنای یاقنه و فتح باب الطاف عم نتایج دار برسات احوال محاط

آمده و رشته عز این منا و ضمات بجلّی مساعد بود و از هیچ بابت طراوتی چون بلبل فصیح شهره بهید
ازین رهگذر خاطر ارادت ضمیر را زاید الوصف شگفته بود و غنچه دل عقیدت منزل از نسیم صبا
نسیم سحر شگفته می‌گشت تا درین اوقات مختصر از آن نقاب ارسطو ابن بسام دو دو لب
سمت حصول و انجام یافت و آنچه مکنون و مطوی ضمیر صداقت تخمیر بود از پرده غیب جلوه ظهور نمود
و عالیجاه رفیع جایگاه جلالت و ارادت آگاه بسالت و بسالت همراه صداقت و جرأت همراه
العقیده قاسم خان سرهنگ پیادگان نظام از درگاه شهرت ... بحرگاه مجدا علی روانه
مطلب را احسن وسایط و قرب وسایل دیده بتحریر این ذریعه ارادت و ودیعه
و ضمنا بعرض اعتاب سلطنت مآب میرساند که مجاهدات خالص الوداد و درپاس حدود
و مساعی جمیله که در اتفاق و اتحاد این دو حضرت شوکت نها د نموده البته اخبارش
اعتاب جلال رسیده معلوم فرموده‌اند که این مخلص در خدمات حضرتین تقابل
و اهتمام دارد و در پاس عهد و پیمان رد ... و رسم فرمان بری و عاطفت
دخو و را در این سرحد که متوقف و متمکن است نگاهداشته حکم هر دو دولت میداند و بر
میخواند و در همین سال حجسته فال سعی و تلاشی که در امر مصالحه و دوستی در رفع مایه
از این طرف آوردی که بالابتدا از این دولت بار رسته الروم فرستاده

و عهدنامه ... در کارگاه اقبال شد و مهر تمیز ... خصوص عقیدت موضوع ...
اولیای این دولت آنچه بین رسل و رسایل چهار بار رسته الروم رفته و آمده ...
که ماکه از این طرف نمایان آمده چنان میشد که برای ممالک آرای هیولانی خاطر ...
ارضاع و ... ارز رسته الروم هم لا ... تا حال ضمیر منیر جناب ...
و پنهان نخواهد بود جامه جهانش تمامت تحمیر منیر بوده بعرض حال در آنجا ...
دولت ابدی این بود که در ضمن این مصالحه جناب که نوع اتحاد ...
دولت های دایم القرار در نظر دوست و دشمن ... و در ...
اولیا و علمای ... و کمال اطمینان و ... سرحد نشینان مملکتین باشد ...
بنظر مبارک آن عم تاج و رخواهد رسید درین قرارنامه جدیده مطلقا فصلی در این ...
نشده و رجال ... حصال آن دولت پرزوال علم الله تعالی چه مصلحت دیده‌اند ...
که مایه خیر عام و صلاح کافه اسلام است بالمره مسکوت شده و سهل است که ...
و موادی دیگر سهم این دولت و ملاحظه شأن این شوکت و گذارش امر این مملکت ...
هر جا تمثل خواهش بسیار جزئی از این دولت مذکور باشد منظور ...
که تا بنده بر مشاهده امر را بر به ... و چنان بعضی و رجا ... و با جمله ...

قرار نامه از رسته الروم در بابیچه نشسته ... و بعتاب اقدس سلطنت قاهره ایران ...
و از او ضاع امور و محاورات و مشاورات ... بر وقایع ...
رهگذر که هر دو دولت اسلام در حقیقت یکی است و اعادی در میانه نیست ... احترام ...
در حال ... منظور است ... نامه مشهور و مفصل مصحوب مقرب الحضرت العلیه قاسم خان
العاد و شده ... و در فصول کلیه و صلاح ... که هیچگونه نظر ... نموده ... ملت ...
بعقاید و عهد صلح و بدایت اصلاح را دوستی بود و تحمل و سکوت در مثال این امور ...
لیکن این خالص الوداد و صافی ضمیر که خود در ملاحظه فرق ... و از ارادت ...
میداند باید این دولت ابد مدت و عالم صدق و ارادت عرض میدارد که حضرت ...
جمیع دولت را از حضرت اعلی شوکت ... چشم مهر و برادریست با این دولت ...
دولت ... ن توقع مرحمت ... این ... اعظم ...
سرمایه سود و صلاح دنیا و آخرت ... و بر همه ظاهر است ...
مطلبی ... که اولیای آن دولت ... عالم دوستی و موافقت ...
و با خود ... از خود ... هر جا ... حرف و کلمه ...
ظاهر شد ... قرارنامه ... که در باب ... و سمت ...

نامه قراری که در باب ... رسیده ... اگر ... عرق ...
عم اکرم ... دار الحکم ... معلوم و مفهوم ... که ...
بوده ... الشهر ... تاج دار ... دولت های دایم القرار ...
رنگانه و ممالک ... اسلام ... اسلام ... این امور ملاحظه ...
از چه راه است اگر ... دولت ... موصل شود ...
و جبار سرحدها ... بعضی ... شوکت تاج دار ...
هر دو دولت را ... و مصالحات نماید و اگر ... هیچگونه قراری ...
نظم ممالک و ... ممالک ... استقلال ... سرحدداران ...
بار ... مصلحت ... مملکتین ... در نظر گرفته باشد ...
ایران برای تسهیل ... عمل ... است ... مضایقی ...
اشخاص را با جبار ... هر که ... است ... هر که ...
و معاودت نمایند ... ماضی ... نشوند ...
شوق که ... سعادت شمول عم اکرم افخم تاج دار ...
و فلاح ... و با الطاف ... حضرت ... و ...

بتاج بخت همایون و فر و بخت افزون آنحضرت سلطنت قسم ... منظور از [illegible]
شروح و تفصیل داده ... چند حانه ایل ورفت داده چند نفر گردیده ... و این نکته رای [illegible]
صف بار روشن خواهد بود که ... این امور رخ داده چنان ... بما شد که ارادهٔ [illegible]
قدیم اظهار شود بلکه مقصود بالذات علت غائی در نعمه گذاری ... ساری این خاطر [illegible]
همین است که خواه در غیاب ... و در سایر مواد فرق تو فیری با من ... [illegible]
خوب با این دولت شوید و شنید بگذارند و ... امری که موهم ... [illegible]
واقع نشود و دیگر امر ... بار با غم اگر ... دارد ... همواره البعد ... [illegible]

مهمات ... [illegible]

نامه خاقان مغفور سلطان روم مصحوب قاسم خان ...

شکر و سپاس ... خداوند را که بار دیگر باب جمعیت بر روی اهل اسلام گشود و نظر ... [illegible]
ستیزه ... اسلام را از ... مطعون ساخت ... [illegible]
بکام ... شعله حرب و کین در میان ... دلهای ... دیده ... رام گردید ... [illegible]
درهای مراد ... دولت ... بر ... اسلامیان ... [illegible]
رحمه و الصلوة ... الحق والدین و جمع کلمه اهل ... [illegible]

وصلی به ... عتاب و السلام اما بعد برای ... [illegible]
اسلام پناه الغازی فی سبیل الله ... تا ... [illegible]
... فصل ... بدل ... قدر ... سماح ... وجود ... [illegible]
وجود ... فتح و ظفر ... سلطان ... [illegible]
... سلطان محمود خان که ... سعد ... [illegible]
و ... چون ... عالم ... تالیف ... [illegible]
و ... جهان ... اتلاف ... [illegible]
از ... خلاف ... [illegible]
مایه ربط و ائتلاف خلق و رفع اختلاف ... [illegible]
و ... [illegible]
خلاف ... سلوک ... [illegible]
عهد ... این دو دولت ... [illegible]
در ... کمال مهر و خوشی ... [illegible]
در بعضی از ... بفضل جناب باری ... [illegible]

وعده و کاری نماید ... [illegible]
وسلم و اسلام ... دیگر بار ... [illegible]
... [illegible]
... نفاق ... [illegible]
تشریف قدوم ... [illegible]
وجب آمد ... [illegible]
... جلادت ... دولت ... [illegible]
مقرب الحضرت العلیه قاسم خان ... این دولت ... [illegible]
کرده ... این دولت ... [illegible]
... عقد ... [illegible]
... [illegible]
... بحمد الله ... [illegible]
مصاف ... [illegible]
پذیرفته ... [illegible]

که حکمت بود که ... این دو دولت ... [illegible]
... فصل آسوده ... [illegible]
... آگاهی و فرط ... [illegible]
... اسلام ... [illegible]
... علم ... [illegible]
و گذشته ... با کمال تسلیم و رضا ... [illegible]
کل ... [illegible]
و بالفعل ... این دولت ... [illegible]
سهل است که قبل از این ... آن دوست ... [illegible]
محبت ... [illegible]
محبت ... [illegible]
آن ... [illegible]
... [illegible]
در صدد ... کامل ... [illegible]

در هوای ... چنین ... که ... و ... دولت ... [illegible]

در باب ... و سابقه ... [illegible]

و این ... که ... [illegible]

[illegible]

کاغذیست که بافضل خان کردسی نوشته است

الا ای صبا ... [illegible]

با ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

رجوع شد [illegible]

هو الله تعالی شأنه العزیز

[illegible] امر مقرر شد [illegible] روحی فداه [illegible]

[illegible]

[illegible] عرض کنم [illegible]

[illegible]

که رهش [illegible] و السلام [illegible]

رقعه ایست که قایم مقام بنواب سیف الملوک میرزا نوشته است

[illegible] سیف الملوک [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] و السلام [illegible]

مرحوم قایم مقام بشاهزاده خانم نوشته است

شاهزاده [illegible]

[illegible]

به حفظ رای جناب [illegible] را فرمودند و [illegible]

[illegible] هر [illegible] و [illegible] گردم مبلغ [illegible] مکرر [illegible]

خود [illegible] و السلام [illegible]

مخدوم مهربان من از آن زمان که رشته مراودت حضوری گسسته [illegible]

تفرقه و دوری [illegible] اکنون مدت [illegible] است که [illegible]

قاصدی و پیامی [illegible] مکاتبات را [illegible] مراودت [illegible]

که بیاری [illegible] و وفاداری و دلداری و یاری الحمد لله رب العالمین [illegible]

[illegible]

هر [illegible] شما را [illegible]

[illegible]

که مایه [illegible] دارد [illegible]

روز [illegible]

که [illegible]

[illegible]

آبدال

در [illegible] که شما [illegible] بزرگی [illegible]

[illegible] شراب [illegible] کباب اگر شما [illegible]

و [illegible] عزمی است [illegible]

نظری [illegible] بسم الله اگر [illegible] باشید و السلام

رقم ولیعهد مرحوم است که به میرزا عبدالوهاب نوشته است

دبیر [illegible] سبحان الله [illegible] اوصاف [illegible] عبدالوهاب [illegible]

[illegible] که چون [illegible] ارقام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

رقم ولیعهد مرحوم که [illegible] میرزا عبدالوهاب نوشته است

که [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

الطاف [illegible] عنایت [illegible] دعوات [illegible]

[illegible] عنایت فرض واز [illegible] و السلام

کاغذی است که از جانب ولیعهد مرحوم بعد از وقعه کرمان که سیف الملوک میرزا گرفتار فرمان فرما شد و کرمان به دست رفت به مرحوم ظل السلطان نوشته است

از برای خودت نام بنوشتن خیلی زحمت دارد

برادر [illegible] مهربان [illegible]

[illegible]

[illegible]

فصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

و نوشته بودید که ... کاریزها را درست کرده ام کرمان را هم برده ام آن کدخدا ... بیت الملوک

و سیف الدوله را دو هم و بخراسان آمده ام آن دو جوان مغرور گاهی با هم ...

نفس ... و ... عروسی مشغول شدند که ... نوازی ساز ... کرده اند ...

... که مطلق اذن و اجازه را ... شد خود ...

... تاج و تخت همایون شاهنشاهم که ... ملک ...

... هر ماه ... قحط و غلا قسون کشی ... خود ...

... کمن ... خود با این کاغذ ... کاغذها را که ... نوشته بود ...

خبر شده ام که مثل ماکیان ... زرد و زرد و زرد و کرمان ... جلد جلد جلد ...

و ... آمدن اگر شما از حوال ... دیگر ... خبر دار ...

... فرزندان و دیگر ماشاءالله ... من ...

خود ... کرمان برده ... احدی ... کرمان ...

... که حالا ... قدیم خود ... مثل ...

که ... از ... شنیده که ... ما را فرار ...

... چشم ... زرد و ... خود ...

... ابو ...

و شیراز ... حوال امداد ... تهنیت ... بسته ...

چه طور ممکن بود مردم راضی باشند ... کرمان خود و شان طالب ... شوند ...

و این ... شمن و ... این ... ان ... مدار ... در هر محل چند بین ... را ...

می کنند نوکرهای سیف الدوله هرکه صبح زود ... خواب بیدار شوند ...

حاکم و ... آنچنان ... خود را ... داده ... من هر ...

... مثل اسمعیل بهبود که ... محمد رضا خان هرکه ... خود را ... اند ...

روزگار ... کنند ... که شنیده و بعضی از هلاک ... مرحوم ...

خورده ... خرج ... من ... شده ... هم ... که ... کرمان بوده اند ...

کرده اند ... سیف الملوک ... نوشتم ... شدند ... شنیدم ...

بار آمده ... مدار ... القدر ... اصرار و الحاح ... کردم ...

... من ... کرده ... کردم مثل ... ساله ... عظیم ...

... از لطف ... بعد ... دار الخلافه نزد من ... که ... کارگزار ...

... دیوان ... خودت ... خرج ...

... که آمد ... که ... داده ...

... ان ...

... عزیز ... وقت آورد ... کشت آتش ... خلق ... آن

... ماحال ... خودش میدانند ... من ...

... صلاح ... کار ... قرار ... اسمعیل ...

... من ... رحمان ... همان ... که همین سیف الدوله را ...

... از ... بیرون کنند ... میرزا ابراهیم ... که من ...

... خود ... خراسان ... نشستم ... عزیز ... شد ...

... جمع ... نوشته ... ابر ... که ... میر ...

... کارهای دیگر ... حساب ... خلیل ... پیدا ...

کرمان چه ... کار من در ... سیستان تا قندهار ... چه ...

حالا ... خواب ... که اگر اندک غفلت کنم کار ... هم ...

رواداری ... از ... خراسان ... را ...

خارج ... خاطر جمع ... هم ...

و ... آرد ... هزار بار ... عجز کردم و التماس کردم که ...

... گاه ... ولایت خواهد ...

... یک چاپار باید بخراسان بیاید ... برود ... موقوف باشد

یا ... من ... شما ... جواب ... آمده ... ان ...

چاپار ... خبر ... خودت کار ... کار ... خودت ...

... خرج ... خودت ... خودت ... سیف الدوله ...

یا ... سیف الملوک ... کرد ... شما ... بالفعل ...

شما ... که کار ... و کرمان را خوب ... را ...

آن وقت که ... الله تعالی ... شد و ... بخواهی ...

بخواهی ... شما است ... هم جواب ...

آنچه ... همین ... بخواهی ... بسیار مبارک ...

و ... خودت ... از من کسی ... غیرت ... میان ...

خوش ... نمی آید ... بالفعل ... بخواهی ...

... والسلام خیر ختام

کاغذیست که مرحوم قایم مقام از خراسان به سیف الدوله نوشته است

خداوندگار رحمت شعارا چون سابق مرحوم بهمن میرزا عرض کرده بود و هم که حضرت ولیعهد
روحی فداه خود با معدودی سوار متعاقب ترکمانان غارتگر تشریف برده [illegible]
حال عرض نصیر آنجا یا بی روز حضور عالی رسیده و جواب داشتم که خاطر عاطر را از درد
افسرده سازم اول الحمد لله تعالی از اقبال روزافزون شاهنشاهی بحمد و عافیت و فتح و نصرت
برگشته دل اسیر دختر [illegible] فراز آورده که سهل است سردار ترکمانان را [illegible] در جنگ
شجاع السلطنه و رکن الدوله هر دو بوده باد هم عاقبت و در قصاص همین ترکمانان [illegible]
رستم خان [illegible] را اسیر کرده بود و سال گذشته هم اسیر همان رستم خان [illegible]
رسانده بود روزی که موکب والا وارد شده [illegible] اسیر را آوردند [illegible]
از روز ورود خیابان [illegible] تا میدان ارک همه دور ارک جمع شده کم مانده بود که از [illegible]
متحمل عید نوروز بود و برای مردم خراسان عید [illegible] لشکر که ضرب [illegible]
ترکمانان رسیده و اسیرهای خوب بدست آمد که هر چه [illegible] و دختران و کاروان [illegible]
انشاءالله تعالی بدست می‌آید حضرت ولیعهد روحی فداه [illegible]
[illegible] بود بعد از رجعت [illegible] فرمودند [illegible]
[illegible]

از [illegible] که در این قحطی [illegible] بود و [illegible] آنکه اگرچه [illegible]
[illegible] تومان [illegible] ساله [illegible] و [illegible]
[illegible]
[illegible] خداوند تعالی [illegible] روح العالمین فداه [illegible]
بالا [illegible] رسید حساب [illegible] کامل حاصل [illegible]
تشریف [illegible] اول [illegible] فرمودند [illegible]
تشریف برده [illegible] قدری [illegible] در این [illegible]
[illegible] امداد [illegible] که امداد [illegible]
[illegible] هم که [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ولیعهد [illegible]
[illegible] ولیعهد [illegible] روحی فداه [illegible]
[illegible]

مستغنی [illegible] آن [illegible] حرکت کردند و [illegible]
که انشاءالله بعد از حرکت موکب والا [illegible] ولیعهد [illegible]
ماند [illegible] خود [illegible] کردند و قرار [illegible]
[illegible] آذربایجان [illegible]
[illegible] نمودند [illegible] نمانده [illegible]
کم مانده [illegible] است که [illegible]
آذربایجان [illegible] خوب [illegible]
[illegible]
[illegible] میرزا محمد علی [illegible]
[illegible] خان [illegible]
[illegible]
چون [illegible]
رابطه [illegible] سیف الملوک میرزا [illegible] سیف الله [illegible]
[illegible] ولیعهد روحی فداه [illegible] نواب سیف الله میرزا [illegible]

[illegible] چنان [illegible] که [illegible] میرزاده [illegible]
[illegible] که [illegible]
[illegible] فرمانی [illegible]
همایون [illegible] عرض [illegible] میرزاده [illegible]
[illegible] نواب سیف الله میرزا [illegible]
[illegible]
[illegible] پدر [illegible] نواب [illegible]
میرزا [illegible] ولیعهد روحی فداه [illegible]
[illegible]
ولیعهد [illegible] نواب سیف الله میرزا [illegible]
[illegible]

خلاصه مطالب نواب فریدون میرزا که از [illegible] خراسان
نوشته و ما هم مقام خلاصه کرده که بنظر [illegible] کار
ولیعهد برسد و خود جواب هر یک را در زیر خلاصه نوشته

که از آنقرار حکم صادر شود

فرزند ارجمند ... مطالب فریدون میرزا مطالب چند اظهار فرموده بودند ...

از جانب ولیعهد روحی فداه صادر شود

اولاً در باب ... مقرری که میرزاده‌ها ... ثانیاً در باب مواجب ... حسین ...

... هر که بیایر برود ...

... خدمت ... ماکرر فرموده‌اند ...

[illegible]

نالشهای ... خودش ... میرزاده ... بستان ...

[illegible]

اگر ولایتی ... حسین میرزا مرحمت نشود ...

... که از سایر خالوها ...

او ... علیحده ... که ...

... میرزا آقاسی ... میرزا ... خداوند ...

پسر سهراب خان ... میرزاده ... قدر ... دارد ... میرزاده ...

... گروه ... که در تبریز ... است که نظر ...

با ... سپرده ... بیاید ... میرزاده ...

... حسین ... نوشته ... محض ...

... مرحمت ... شود ... میرزا ...

توان از آن ... مرحمت ... ولیعهد ... میرزاده ...

... که به ... برسد ...

والسلام خیر ختام — عاصف الدوله

[illegible]

اول که میرزا ... شیخ الاسلام

[illegible]

موجب ملاحظه ... موجب میرزا ...

[illegible]

کاغذیست مرحوم قایم مقام از آذربایجان بجناب آصف الدوله نوشته است

خداوندگارا صاحب قبله‌ها امیدوارم که جناب قدس آلهی روز بروز ...

و خداوند ... بسیار ... احوال ...

شمع ... تحصیل ... بحال ... گلستان ... یارب ...

که ... سر ... زنهان ... خداوندگار ...

کارها ... گلستان ... نظر ... آمد ...

شاهزاده آزاد و محافل عامه مجالس خاص تقریر نمود و نواب نایب السلطنه در فکر حیرت شدند
که چگونه از مقام بلاد و دستگاه این شقاق و عطف بر آیند کمترین را دست بدعا بر داشته
چه بطور باو از جانب من است و از فخر و ضعف در میان این کسی چه با ما حجاب از دواشته
دیروز چه تلخی باشما بر آمده است که تفصیلی در جواب مطالب مرقوم خداوندگار داده شود
روز دیگر باز هیچ ارزش چاره نمی شد تا چه زمین جواد آمد کتاب انشا الله مهما ندارم شما باید
ادعای ناصر سید که بدستور العمل محمد حسین خان رفتار کند و خلاف خواهش در راه ما
تا بحال کجای افغانستان هم بون برسد نواب خسرو میرزا را باوجود آن قرار که مکرر یاد
عزم نموده که هیچ شاهزاده فرنگستان نشده بود تا از ان راه ان شاء الله تعالی شما
بفرمایید آدم بسیار حلیق و دست مفسد ندیده است هر عرض حیثیت مخصوصه ما
مخصوص شده که فوق آن ممکن نیست که کاغذ و تعارف سرکار را در آنجا بیاورید
اگر فرمایند بسر افرازی او با محمد حسین خان که او به پسند صادر شود و بیند که مرحوم
شامل حال است نور علی نور خواهد بود و امید دارم که در قم و کاشان و شهرها
از تعارفات و گرمی و خوش زبانی اگر خرج ندارد و مایه خیال نمی شود مضایقه نشود
خوبتر قرار به حسب مراتب مکانش لیاقت خوب خواهد فرمود و هر روزه تا آنجناب کنعان باد
لطف الله

بسیار خوب است منظور نظر نایب السلطنه روحی فداه این است که حسن سلوک این
باعث شود که رفع بدنامی که با دولت شده و معلوم شود که بد بهار انجام قائل
و الا از دولت کامره ایران جهاد بده و قریب نوزده شده خبری ما را
نیست مگر اینکه خسرو میرزا این روزها وارد تفلیس میشود و بعرف پسکویچ بفوریت
بپترزبورغ میرود و میگوید که زود خواهم آمد نه علم سلطان محمود هم حاجی
دولت را بسیار خوب راه انداخته بپترزبورغ بالون میرسد و ما هم شغل
ارزوهای شاهنشاه و هموارهای دولت ایران می آرد و در بغداد هم با انگریز
داسطه کرده که ایلچی شغاعت او را در حضرت بادشاه سلیمان بیک که از اسلامبول
در راه است حاجی ادیب هم چون با بسیاری وارد میشوند و شاید تعالی امرا و محمود
دولت قاهره باید قرار خواه گرفت و جمیع علمای این دولت عظام و الا این جمع
که روس عثمانلو مایل باهم در رضا شاکر باشند محمود و سلیمان و میرزا در بغداد
سر چهار با خلاف آن را بیشتر داری راه بر و ملت برای سر اعلاء حق ما اسلام
جواب کاغذ میرزا محمد تقی آشتیانی است که در وزارت
نایب الدوله در طهران نوشته است

بحمد الله بحقیقت که نیست من کرده بودید این بدگمانی از تو مرا در حکمت
در باب آنکه فرمودی شما حق داری یک جهت که من از عالی حرف شما و جواب بنده هم
و با ششم و هیمیه غلط و خوب است خلاف این اصلاح میدانستی اما حق بداری بای من
که وقت نهم شده یقین دانسته اید میرزا موسی خان را هیچ مسئله اینجا بفرستم
ابوالحسن بیاد من کنید اعتم از کار عادت این بدار الخلافه و میرزا علی
با فساد در کار تو از طرف میرزا و چهار در باب محمد حسین میرزا هم از آن
و هیچ شما خبط کرده اند من چرا که بیان شاه و نایب السلطنه روحی فداه تا حقیقت
حقوق پدرم و جد و حضرت ملک ولیعهد نیست قائم مقامی این دولت را که من
برادرم مرحوم میرزا ابوالقاسم در ان منصب بالاتری را داشتند و حکمت
من مرد بی ادب این باید منصب را از دست نمی دهم حفظ کنم
و دختر ابرو زارت کل شاهزادگان و امیرزادگان ساخته شاهد مفصل
مسئله برادرم همین محل گرفت و قلمرو صاحب رسید خط محمود
خاصیت نایب السلطنه چندین بار مراسله و چهار کرده و همان میرزا علی
و نواب میرزا که همان میرزا

عرض اینکه باشد حضرت ولیعهد روحی فداه در این سهل است که این کار را
با ایشان را گذارند و اکر زنده از اول هم میکند نشنید هرگز اینجا ما نمی شنید و این چهار
واقع نمی شد و این جنس را با این دولت نمی رسید امید است که ان شاء الله رای
و عزم همین شاهنشاه اسلام این کار را بخوبی بگذرانند و الا تو به از معاصی کونامن
نماز کن فیکون و ختم اما انشا الله انا الیه راجعون چاره نخواهد کرد

از نبریه میرزا بزرگ در جواب ارادت سپهسالار نوشته است

حامل عریضه در شهر بوده است و هشتم صفر و بعد بیل وارد و توسط عباسقلی ازگر بلا
و بعد آمده عریضه یا تحفه آورده و ششم و هفتم تحت نواب کرده و سپهسالار خواهد
چند هزار خورانش دارد و چند هزار سفارش میخواهد بهر وزیر و میرزا سپه
و خطب و کاتب و در دیوان نیز جمیل که و هنگیس دار دو سپه دل است انجا باید و
میرسید اگر چه کاظم خان حاصل شد که در مدت عزیمت قطر یک قطره
باک کند و کینه مار در آن گذشت تا کارش پرداخته شود و کم میکند
خاک قلم کابل تربت است و از ره اراده عزیمت کنایه می خوهد اشاره میدهد
خوالله که تمر لقد میخواهد که در است بدل میخواهد بر کات تعلق دارد

دوئی

دو ورق تمام

ورنجه وزارت وابر مبتر هم است بکشنبه یک ورق بلکه یک طبق زرد خدایش
اسمی نوشته شود شامل حال خان و میرطاش و صاحب سنگین و باب ازدیل
و امرای پیاده و سواره از ده و صد و هزار و سرور هر عشیره و سید هر قبیله
که اسبی در قبیله و خری در طویله و کادی در زرمه و برنی در گله داشته باشد
اگر چنین کردید آسوده باید بود اما شیخ تکلف نباید داشت. و مادام شاد و دایم
لازم و قبل سکت پول بهید که ول مجوز بدکه شیخ سکت رسیده و درکج صاحبان
از سیاره در شیخ سلمه الله اگر چه سکت باشد و هم است. باشد نعوذ بالله من محاورة
السکوت الساکت و ملازمة الثبوت الصامت بهیما همه شوخی قلم است در بعضی حکایات
شیخ باید کرد که مرد جلیل است و عازم اردوی شد و اله بحانه مقصد اصلی یعنی حد
ابو الالقیا میرود و ذکر عطیه شمار امی کند دیگر او میگوید الزام کار ثواب والا
میگیرید مجاز بید و اگر از خود میاید مجاز بید و اگر از عمرو و زید بگیرید مجمت ... والسلام
یکی از رقعه جات است که در خصوص آقا علی رشتی نوشته است
روز وصال دوستداران یاد باد یاد باد آن روزگاران یاد باد
با مصاحبت یاران صادق و دوستداران مرحوم یعنی آقا علی نغمی اسد الله قدر
...

آنرا مذمت امی هم نقصان کرده یاد باید این شکر چرا میگذارید قدم سی درد
به که مائده آماده و نعمت موجود و کباب فی آتش و دود و خواب رب و دود
میرسید قدر آنرا ندانستید. شکر آن نکردید خوش بصل و ثوم کردید و عدس و فوم
لاجرم نوبت بتغییر نعمت رسید و شرف بأخس مبدل گردید در این صورت جمعیت
آقا علی را خوب باید داشت و شکر باید کرد و الا آماده مصاحبت آقا عمری باشید و فی
ربنا عذاب النار و لها خیر ختام.

دیباچه رساله جهادیه کبیر مرحوم میرزا عیسی الشهیر بقایم مقام
بزرگ است که از منشات مرحوم قایم مقام ثانی است
که بر رساله جهادیه پدر خود دیباچه ارسته است.

بسم الله الرحمن الرحیم ربنا افرغ علینا صبرا وثبت اقدامنا وانصرنا
علی القوم الکافرین ربنا وفقنا لمجاهدة النفس ومتعنا بمتابعة
القدیس امعونا بکتابت الغیب وخلصنا عن وساوس الریب
البسنا درع کفایتک وقلدنا سیف حمایتک نور قلوبنا بالعلم والبصیر
واشرح صدورنا بفتح مبین کی نجاهد فیک حق جهادک ونهتدی

الی سبیل رشادک بمحمد. اللهم علی ما دللتنا علیه من شرایع
الاسلام وخصصتنا به من ودایع احکام صحابة سید
الانام علیه وآله افضل السلام الذی بعثته نبیا بالسیف
داعیا من الحق والحیف هادیا بسبیلک الحق ناطقا
بکتابک الصدق ناظرا بوجهک ناطقا بوحیک آمرا بامرک
ناهیا بنهیک وشددت عضده باخیه ولیک النبیه
فشیدت بسیفه قواعد الدین وایدت بنصره معاشر
المسلمین جعلته للدین حساما وللشرع قواما وللخلق اماما
ظهر المجاهدین وقهر المعاندین امیر المؤمنین صلوات الله
علیه وعلی اولاده الاطهار واولیائه الاخیار وبعد
بر روان دانشوران کوشیده نماند که برای نور وجود و نظم بزم شهود و برای تکمیل طاعات
و معرفت است که طاعت فرع و صلحای شرع در حقیقت حکم مدار و شاخ خیر ثمار
رونق دین حنیف به رواج شرع شریف است و رواج آن بقوت بازوی اهل جهاد
یعنی مجاهدان و غازیان عرصه دین و عالمان علم الیقین که عاشق رضای خدا باشند
...

طریق هدی زود و طاعت یابند شوق معرفت سرمایه سبق از ذکر حق گیرند
حق گیرند ورق از فکر خود شویند درس بندگی دهند و دهند بهر دو راه دین گیرند
و نهند چنانچه از آغاز کار جهان که پیغمبران پاک روان با بعثت گرفتند و آیین
دعوت نهادند هیچگاه رتبه قرب حق عز و جل به شرکت علم و عمل مقصود نگردید
و اجرای احکام دین بی حرکت مجاهده مشاهده نشد و حضرت ابو البشر با آن همه نبوت
و نسبت ابوت روز کاری چند از نفاق قابیل و فراق هابیل بود و از فرزند ناخلف
چند مشاهده فرمود که از جناب قدسش چاره خواست و از جهان آتش او را رها
خلق را رواج گرفت و هر خلایق مزاج نوح نبی با مغاین حلم و خرمن علم عمری
کرد و انواع فضایح دید و طاقت تاب لوم و نکار قوم نیاورده به حضرت آورد
و هیبت در خروش آمد تا موج طوفان بفوج طغیان برخاست و روی زمین
کار دین راست کرد و گیتی چنانکه خوشنت خلیل جلیل با خلف
عالم حق رهنما حلق الهی کرد و چند که مرحکا ذ مبدا ... رسید
دست مجاهدت گشود و قصد حصن ... کرد و در ... که معبد فارغ
ساحت دعوه ... از خشم حق ...

چهره نمود که باغ جانها بلاله نفس ارآسته و دشت و خار نکار ارگلشن ابراهیم اراسته

موسی علیه الصلوة والسلام حجتی چون آفتاب روشن در دست داشت و چند کس

در دعوت قوم افاضه انوار هدایت کرد و بسیار ار ظلمت غوایت اضلال بیرون

در بیابانهای کین بر خواست و تیت خصم مغیری آشکار فرمود و با مراتب الهی احرای احکام

شد و بعون ایزد از شوکت فرعون در هم شکست و جه کافوران غرق کرد

مسیح ارز نفس که جان ز ثانیه بار بس دارو سی ز نفس مقدس علاج اکمه و ابرص

در عهد عیسی با مر خدا اعلام نبوت نمود کرد و سالی چند از زر و کان

و ارزن بی نهایت که شاید داد بیمرد زنده آید و در دلجاج را تدبیر علاجی

قبت بی مجابر بهود عضو کشف بشر از حق و نشر آثار دین مشهود گشت و چون نوبت

بحضرت خاتم انبیاء رسید سبب خلق عالم شرف نسل آدم بعضی نجات

روح رسول از جلیل لیل احوال کشانید نطق کلیم طراز زند و باغ نعیم تازه

زنده که احیای عیسی مهای شکل شوای سبل محمد علی علیه وآله الاف التحیات

که جامع حکم حکم نبود و خود هم علم و علم کرد و شرح خرد ان دگرگون باشد

بجا نیت افزا انگشت در جهود شکسته بداء اهمّ اراده الله اقامه امرو دعا

دو ساعت ساید دیگر بود و در حجت جهات سیف مکرر اگر و زنده سی با بدر مخالف

پیشه نها جرئت نیم تا جر و اگر آتش طغیان بر بیجو ب بخیتش طوفان فرو می

شوکت خار انکاری بجلوه باغ گل زاری که فتح می شد سطوت تجسم و بهار

رو دو خونخوار ز سنی پست می گشت اقامه حکم تا زه از اعاده روح حیوانی در

خلاف این عهد که خواجه ما رحمت نبوت از نفس شما سر است و پایه قدمت

لایکلّف الله نفسا الا وسعها اختلاف شئون ز احوال با قضای ازمنه و ادوار

که وقتی آدم صفی سعی بر قمعصیان بود و این عهد آئینه نور ایمان کشت

از رهبران جهان با قضای زمان آیت بین مشهور شد که حجت ثابت و رسالت

ضلالت میشد که رهنمون ری پیشه داد ند که راه و نشر گل ز کف نهاد ند بکسر

بکسر ناطق علت روا دارد که بدند تا شخص عالم که و رعهد او به مثابه گوهر کی

وبهره ی از هستی خویش بدید به عمر ها در مرتبه ای تمیز گرد و بتدریج زمان

سوی بجهد و قوف رسید مرتبه کمال در یافت لطایف قابل الهامات

کرد و بدید بمقضای حال نا با مسیر روا دیده ناتوانی از بجز دو که باز

در سپهر پیراگن از یک نمود نبوت نبوت ختم رسل تو بحجم شایسته بایست

جانان صرف کرده ز پیر یدان بارعف گیر شاه آن سپاه سکن خود زیبا

بس فیه و فیها و رو نقصت مرشهید از انقا اند رضا است ان الله اشتری

من المؤمنین انفسهم و اموالهم بان لهم الجنة یقاتلون فی سبیل الله فیقتلون و یقتلون

و زان پس دو فرزند بتول عذرا که دلبند رسول الله او و روز عرش بر بین پرورده

روح الامین بود ند پرتو عنایت بکشور هدایت انداختند حکم تکلیف که فرخور حال

و با نداز قدرت هر کس عشق دعا در ول ذوق و جان شوق شعف

شجاعت ور بیشه ما بروشت رضا نهاد و شهادتی کم حفظ در داد و بمردی

دین کشتند بغیرت از هر دنیای دون کذشته یکی سر ا هم تنها داد

هست غز موده یکی کشته دشت غرا کشت یکی خسته زهر جانگر شد یکی کام

یکی کام از خنجر قهر گرفت جان بجانان داد و آن گیسوشان ستم تا فتند ما هم

هر که اندر مرگ بسند صد ز جو و هم سپهر پروانه سوز افتد جود پروانه عاشق که

تا از خود در نگر و خود نور نگر و دو شمع که راحت جمع خواهد تا خود بسوز

همچنین هر یک از ائمه طاهرین سلام الله علیهم اجمعین و در هر عهد داور

بزرگ است از وجه ما حمد بعد واحد ما به جان جهر بعد و قایه دین حنیف کرده

مظهر معجزات پیش باشد و دو شکرت زیگر اسباب بروج ملت گیتار گشته بحدت

خود برق قعصیان بسوز و نور ایمان بر فروز و بجای شاخ درختان بیخ بجان

بر کند مثال از و بجان چنگ کفر بجان کند کمهای زرکین در آتش کین بکار

علت از چهره ملت بشوید لاجرم قرعه این فال بنام تیغ جهت و اشاد

از جیب مهت بر آمد جلوه جلال با کمال گرفت نور از سطوات صفدری

ت حیدر ی بالا کشید وحدت ضرب ذو الفقار هستی جان کافران

بخطه برق خشه قوسی جرق کرد بلطمه موجی هستی نوحی غرق نمود لاله

روش برا فروز و کینه کفر از لجه نیل بلا و کوه جان بکر دین بار کشید سرهای

ساحت تنهای نا پاک در بر و خاک اند خت مصاف شمشیر تیغ غزا شد زمانه

شست علم سال طمع انبار سیف قاطع کرد ید و فروغ آن در کوه سر

آمد تا دین حق مایه رونق پذیرفت و زمانه بتیغ رست از آراسته گشت

مدة المصطفی و عز یافت دین المصطفی العربی و بعد از زمان ظهور رسالت

و صبابت تا رک که دولت بر فراخت همچنان باز و در سرا و صر اد هجمان

مجاهدت بود و مهم ادا باب معاندت تا سر بسر هوای دروست هست و وجان

متعلق حیف مجاهدت بوده‌اند کامتحمل رنج مصابرت رنج خود خوار دیده شد و دین جا
عزیز بیشتر شده که در راه وفا از محاربت چه پیم است و در بحر وفا از موج بلا چه باک
قدم است عزیق چه تفاوت کند زبار زنش عاشق کعبه خوار میدارد که بپای مجاهده با
محبت ما بت بحجت قائم اقامت کرد و خندید چون جلوه گل در چمن و با شیخ راکم
عیان گشو و همت دل طلب جهان زدود و چند برزمستان شد هر گل که بار ریخته
گردد بر وی شمع که از برده فانوس تا بدر زطرب افاضت گرد و شعله نور افاضت
شاخ گل در کاخ بستان و شمع تابان در حجره شبستان در خلوت تعب شست
بست و چند از خاص زر ابار خصی بخاص منزل داشت که گاهی را البستان
با بستان پیند معنی بر توی از بیت پند نهان نکهتی در جیب آرند نهان
کنند عنصری بعطر از این کاوش بسازند با خلد و وصل الیه هجران
و مهام در دل ایع بکلی مهمل و صنایع بگردد پس از این بیت که کاخ عنبر او درفراز
در روزگار هجران در از تر از روی زمین و مدار زمان موقوف که غایت آن
صاحب عنصر بند و در حکم حبیب قصر چه سر عهد آخر جلالت الیست بنای
و نیت طبیعت بر طلیعه مهر جهان افروز معنی بود که مطرح نهفته گشت

بحث در آنجام تدبیر عالم آل ... بکلی
بعضی شام هجر ظلام در بر دوست که پرتو لمعات خورشید رسته و در خور
لاهم مدتی بر عالم آن بکوکبی چند رخشان حوالت رفت که عکسی از جلوه خورشید
در ظلمت شب نمایند مثال دو در این عهد که قابل ظهور معنی نبوده مظهر
چهره روز وصل پوشیده باند و پرده شام هجر در کشیده نیر امانت در حجاب نهان گردید
کوکب نیابت هر جای جهان تا جاوه مدت از چهره غربت فرق شود و در مهر حال
شام مطلوب از نظر نشسته کان محجوب نماند فارغ از ای دل شبی کر بود بس رحم
بر خانه هم که ز عهد دل طلبی کام گسی دولت وصل جانان خاص از بهر وحدت طلب
نه آسود کان حیات طلب دار آنکه سالک را طلب باشد کجا نرود ای ور دوست با
عاشق در راه کوی دوست چنان در نوای با دو دوست که نه روز از شب
از عیب مستی بوق رهبر گردد و هستی خویش چه آید جز خدا بس بگوید و شنود
بحیر و بغض شود و هر چه بیند خبر او بیند هر چه بود هر دو که بگوید حتی اصیر سمعه الذی
و بصره الذی یبصر به و یده الذی یبطش به حالیا راه هدی راه خدا به شود
که دل بر هجر صبر باید تا بر راه طریقت گذار کنند و بوعده نظر فان ...
ظلمت دور ابشه ولی الذین آمنوا یخرجهم من الظلمات الی النور که چون که روز غیب

باقر ... بعضی ...
... حزین ...
... آن که ...
الیس الله ...
... ملک ...

دشام هجر شغلی است که اول در کشاکش مبتلا است کجا پروای لیل و نهار
کاروانان راه نورد که بر گرد جهان گروند تا راه بپایان نگیرند و نشانهای
نگروند که راه بمنزل مقصود برند چنان روی صبح امید بینند ناظران نور طلب ابرو ما
تاریکی شب حجاب جمال مطلوب نیست که دلبر از آن جلوه چهر آذر سپهر در حضور
خوشتر است چشمه لب های شیرین در ظلمت خطهای مشکین و عکس پرتو دلاور حجاب
رخ او از نظر غیب حمد الحکیم جعل اللیل لباسا پرده لطف حجاب و دیده بیگانه ما شناسان
شب مردم رحمت کرین راهها نه که نه جز خواب عطلت پیشه دارند نه جز بر خویش
خاف مردان کار که شب های تار زنبور طرب و طریق راه بپویند و هر چه جز صبح
جو بینند آن نامه لیلی سی شهر و طاق او فوم قیلا آنجاست و رزا ظلمات پدید آمد
تحمل طور در ظلمت شام و بجو چهره بنود اراده طریق معراج با ضیا نهار محتاج
الذی اسری بعبده لیلا من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی توقعی بر حجت خود کرده عیب
هو است شب پای پیمودن را طلب نداند کجا تاب گرمی آرزو و تابش مهر
آنند که از سنگ خار گهر آرند و از ارض غبر النقشه سازند و تنکشف شعاع مهر خاوری نه
ضیرد وغ ماه و شب که هر کس را بار و بیدار دهد و در هر دیده پیمرا شد هر کرا روی

پرده و نیدن از روی ای شد و نه چهره خورشید در سلک و ر دیده از نصحت
چنان بود که هر چه پیش میرفتند و پیش میدیدند چشم پاکشان جز پس جان
هیره تر بچنان کمتری از اصحاب تیز نوان که حاقت و ندید از نور ایمان
بیاو نهش کارحسی و قلبی مستوجب عقاب و دینی و عقبی گشتند و در عهد ظهور
که وقت ظهور کو سر ارادت بودی چند از جمع مریدان در سلک شیدان
مرتد و هالک شدند و طعمه نار هالک ولقد ذرانا لجهنم کثیرا من الناس لهم قلوب لا یفقهون
بها ولهم اعین لا یبصرون بها ولهم آذان لا یسمعون بها در عهد شهود و انوار آیات
زمان بود و نهاریان طلیعهای خوب و زشت و استعداد و دوزخ و بهشت در عالم
روز زرد و حسن و بر رو میکرد دهای زنند و جان خفی ضعیف تاب باس
تا در زمان صاحب عنصر و زمان پس از چند دیگر که نقد حاقت مرزمان محک
چنین مقتضی حکمت در حرمت اقتاد که چهره بضیای ملت در طره سود است
و سیاهی دور زمان را در عالم انتصال شام اعتدال تام پدید آمد پرده لیل
وحدت بمجهز کاشف اسار غیب تکلیف غیب گمر اعضور است
از روز تکلیف غیب بجا میآریم کجا تاب حدیث حضور داریم هر که بگوش

دیده ما نیاورد و طلعت حسن روی او مقدار ذره خلایق روشن شد بر مرآت محکم حق

که تدبیر دور را نهمت و تکلیف این طایفه از آنست بدینگونه مقرر و است که در [illegible]

بر همی را طلب پیش گیرند و دنبال رهبران خویش تا بلمعات خاطر امام زمان [illegible]

هجران امان یابند و بدولت صبح وصال باز رسند شان تیره امید [illegible]

لعل بعثش عین الحیوة ظلمات سید کاینات علیه افضل الصلوة که کاشف [illegible]

کار جهان کفایت هدایت است بر بدیعت کتاب و عترت حواله کرد و تا [illegible]

دیده بخت سعادت باز باشد از دیدن نور حقیقت باز نماند و در [illegible] عهد از آن [illegible]

دین راه وصول سر منزل الیقین دست دهد و در زمانی نیز امامت بظاهر طالع بود [illegible]

[illegible] طرح و حال که زمانه مقتضی حجاب است و [illegible] ایام [illegible] کتاب [illegible]

توفیق کشته اند و لای عام در داده اند حکم شریعت همان است که گفته اند [illegible]

لا مبدل لکلماته جف القلم بما جری [illegible] شرح [illegible]

علمای امت جلیل را در پایه انبیای بنی اسرائیل شمرده اند [illegible]

عطف کرده احکام فرقان بخبر مامور [illegible] حضرت [illegible] جهان [illegible]

حسبه [illegible] القرآن [illegible] اسباب [illegible]

و موجودات را مایه تحریک اندک ضرور در کار که هدایة اعلام و اغراء اسلام بوجود

نطق و بیان و حدیث [illegible] المحافظ شریعت و متابعت و دیعت عاقل

نکردند تا هم در این عالم موجب بلندی نام گردد و جمهور آن [illegible]

خواجه بزم رسالت بفارسی و [illegible] که یا علی اعجب الناس ایمانا [illegible]

قوم یکونون فی آخر الزمان لم یلحقوا النبی و حجب عنهم الحجة فآمنوا بسواد [illegible]

حدیث بشارت بجلیل [illegible] است و اشارت بدو را [illegible] زمان که [illegible] تیغ [illegible]

و این همت علمای عامل [illegible] در وقت عهد نبوت [illegible] نور [illegible]

بکتاب و سنت چنان راسخ و صادق است که گوی حضرت معصوم [illegible]

و اخبار عترت طاهرین بسمع رضا و یقین شنیده چه در سیاق این عهد وارد [illegible]

که روزگار [illegible] و در ماه [illegible] مشرکان قصد دین [illegible]

و دشمنان [illegible] آورده [illegible] و ظلمت [illegible]

کرده شاخ بلا بالا کشیده کفار [illegible] رخنه ملک محروس [illegible]

از صحن باغ [illegible] کاخ اسلام [illegible] ویرانه بود و کار [illegible] عهد [illegible]

الا ان الاسلام [illegible] من الناس الذی [illegible] الاسلام [illegible]

ارکانه و معطله حق سبحانه و تعالی [illegible] رحمتی [illegible] جهان [illegible]

که لطف [illegible] کار دین [illegible] و دولت [illegible] سلطنت [illegible]

و [illegible] دین [illegible] و زمین [illegible] آفتاب [illegible]

[illegible] پایه قدرت [illegible] فروغ [illegible] وجود [illegible]

حیران [illegible] روان [illegible] عالمی با آثار [illegible]

ماه [illegible] ابو الفتح [illegible] فتح [illegible]

ملکش [illegible] بهار عدلش [illegible] روزگار [illegible]

روزگار [illegible] اعتبار گرفت تیغ جهاد [illegible] دین [illegible]

جهاد گشت و مظهر آثار عدل و داد و کار [illegible] عرصه آفاق [illegible]

پیراسته [illegible] باغ از زاغ [illegible] شاخ [illegible]

پای [illegible] رخنه [illegible] غبار ظلمت زدود و فروغ [illegible]

[illegible] جهان [illegible] زمان [illegible]

روزگار [illegible] که هرچه [illegible] اسلام [illegible]

[illegible]

و مغفر جهاد بر تارک مبارک [illegible] رحمت

[illegible] امواج [illegible]

مقصود [illegible] خاک [illegible]

تخم طغیان [illegible] عمر عدوان [illegible] خلاف [illegible]

بانگ ناقوس [illegible] آید هرچه باشد طاعت فرمان ایزدی باشد و [illegible]

این [illegible] زمین [illegible] آسمان [illegible] جهان [illegible]

[illegible] العالمین [illegible]

[illegible] کار [illegible] جهان [illegible]

بر آورده [illegible] در عالم علم ازل که مدت عهد دول مرتب [illegible]

[illegible] ترتیب گردش [illegible]

[illegible] این عهد [illegible]

است و که پایه این دولت عظمی [illegible] رتبه [illegible]

[illegible] میمون [illegible] تقدیر [illegible]

با [illegible] جهان [illegible] باشد [illegible]

کفار بی لا مذهب که از جانب شمال ایران مجاور ثغور آذربایجان بوده‌اند و سبب تعرض ... [illegible]
اسلام گشوده برخاطر علمای اعلام علامت الهام پدید آمد که ذات مسعود شهریار ... [illegible]
و در این زمانه که زمان غیبت امام علیه السلام است به نیابت مخصوص نایب عام ... [illegible]
دولت روزافزون بحجت عقل و نقل منصوص شرع جهاد که از عهد امام در عهد ... [illegible]
و زنگ فراق گرفته دیگرباره سر بر آورد و در شجری دیگر آورد که صراط ... [illegible]
دارد و وجوب جهاد و درج در جنان لیدخل المؤمنین والمؤمنات جنات تجری من تحتها ... [illegible]
خالدین فیها و یکفر عنهم سیئاتهم وکان ذلک عند الله فوزاً عظیما ویعذب المنافقین ... [illegible]
والمشرکین والمشرکات الظانین بالله ظن السوء علیهم دائرة السوء وغضب الله علیهم ولعنهم واعد لهم ... [illegible]
مصیراً بار دیگر شاخ جهاد و نار در کف مردان کارآمد و غیرت دینداری ... [illegible]
پادشاه سلطنت دینی و عجمی جمع کرده ممالک صورت و معنی ... [illegible]
تا دست سعادت از آستین برآمد آفتاب طالع همایون پرتو سعادت ... [illegible]
حال بندگان آنحضرت که هر یک از خواص و عام از بحر فیض ... [illegible]
و هر کس در ارادت صفت خویش راه کتاب جان پیش گرفت من ذا الذی یقرض الله قرضاً ... [illegible]
حسا بیکر از روضه جنان جزای دادن جان جاذب بحر نعمت خدای بهای قطره ... [illegible]
وان

جان دادن و محبت آل کرده برخی بجانب خراج دیوان تسلیم نعیم رضوان ... [illegible]
بحفظ ثغور ملک ایمان از شرف ثغور ... [illegible]
لازم و بر جمله بندگان حضرت واجب خاصه سلیمین حدود آذربایجان که هم ... [illegible]
پرورده کار دوده حکم شهریار جهان کمر مجاهدت بجان بسته‌اند و در مقابل دشمن ... [illegible]
ملک و دین شیر مردان روز کین بروی شهر و پاکشته برادی بهر ... [illegible]
حکم حق دارند مال و جان در راه دین گذارند بتسبیح ... [illegible]
بر بنده‌ای مشغول بنیل این سعادت افزون شکر این عطیت ... [illegible]
ضلال از این سرزمین برخواست و رای عالم آرا ... [illegible]
از رخنه ثغر بلاد مأیس گردد و خطه عیش جهاد ... [illegible]
کنفه یحیی الارض بعد موتها شید ثغور الدین ... [illegible]
دولت ولاتهم و نقضت کتابهم ... قل مجرم ... [illegible]
لیث المحلاد و غیث الامان و غوث الزمان ... [illegible]
الانصار و قلب الایمان و جند الرحمن پناه ملک و دین ... [illegible]
ملت خسرو غازی ابوالمظفر ... [illegible]

رایاته ... والسابقون ... [illegible]
و شجر الطوبی بدیع المحاسن ... جمیع المحاسن
اگر روضه جنت رضوان در خاطر یار است ... [illegible]
مثل زمین جنت ... [illegible]
خواندم ... [illegible]
مرصرضه ومنارق مصفوفه و زرابی مبثوثه لا مقطوعة ولا ممنوعة ... [illegible]
غنمانش بهجت ... [illegible]
یاقوت و مرجان ... [illegible]
جنات تجری من تحتها ... [illegible]
و کعبه ... [illegible]
ان المتقین فی جنات ... [illegible]
و غیرت ... [illegible]
و دریا ... [illegible]
خراجات کرده ... [illegible]
الخ

چون ... [illegible]
سزاوار ... [illegible]
دنیا ... از عالم ... [illegible]
فانی ... و اینجا ... جمال چه این عالم ... [illegible]
دو دیده ... [illegible]
بر ... جمال ... ربنا آتنا فی الدنیا حسنة ... [illegible]
حسنة وقنا عذاب النار یارب ... [illegible]
جنت ... [illegible]
بازنه ... لا ییأس من روح الله الا القوم الکافرون ... [illegible]
تو ... [illegible]
بندگان ... [illegible]
بر ... [illegible]
... [illegible]
که ... [illegible]

[illegible marginal pen trials]

گرگ که ریزند. التهشوید یا عذر حجتی گوید و کهون که عهد مشیب فراز آمد و فراغ خبر مشیب رسد و
بهار زندگانی را نوبت خزان است و باد حسرت. از هر طرف وزان شاخ قوی در هوای
پیچ امل را آهنگ سستی جوانی رفته نوازی آمد و نفسی مانده هوسی نماند جز رسیدن به عقبی گذشته
رنج حجاب خم گشته حاصل زندگی مایه شرمندگی دارد و منزل جسم و جان در کوی در مانده که
طاقت طاعتی که دل را با میدان تو بیدی و بدانه قدرت حاجتی که فات تحصیل
آن راست سازد نه پای که برای عبادت برخیزد نه دستی که بدامان شفاعت آورد نه خاطر
نثار آید نه دل که کس را بکار آید در سینه ام غم درد است دیدن آن دل که توانم بجیبی دارد
[illegible] تا از این پس نوبت شمردن نفس است
اگر در سر هوایی است [illegible] اگر جان از اسب بادبرگ است یدولت تا از حیات روان
و از کتاب بقا ورقی مانده محال است و خلاف عقل نفس جز هوس حدیث گیسوی بار
طاعت کشیدن هر که بی او زنده کار میکند گر میرود بجاست می کند برف پیری
بر سرم با جمعیم نوجوانی کند بیک بار هجر خداوند جهان چه جوانی از سر گذشته
گر زیست قامت خدمت بر فرخ بتخت عجب مجیب که خادمی چون این ضعیف در چنین تواضع
بی تاب باشد و با ضعف پیری توت جوان فلک برنهد کان حضرت دست به تمنا دارد
اولی

هر چه کار این دولت شکست بیاره دوای بیندک است به شد عمر به چند تدبیر که بچکاری افرحم
تحریر این بنده اگر از رسم بندگی ندارد و اسم بندگی دارد و اگر در رعاد و چاکری هست در
چاکر است چون توان پرستش بجوید زبان ستایش نه بندد و که با اقبال شهریار جهان
بر مانده بخت پیر است و توانائی طبع نادر است هر چند بر چشم دل ناتوان شدم هر که
رهی تو گردم جوان شدم ضعف پیری اگر و سستی بر خاطر غالب است نه با
معنی نشان گوهر دل است به پیکر کل زندگی جان موقوف زندگی جانست نه با
جوارح دارد کان هر که دل از بندگی زنده دارد و تا قیامت جانی پاینده دارد و هر گز نمیرد
زنده شد بعشق ثبت است بر جریده عالم دوام [illegible] که در
بمعراجش گسل منقطع گشته قضای اعمال ایام سلف رو به آن چه عطف
که بقیت شمر صرف جهاد شود و دو تیغ کار در این جوان بازو بجا بدست از کار مانده
جهدی در کار است که ضبط احکام شرع کند در احوال فقها جمع و چون مقدرت عمل است
خوه علمی باید که بهار فتاوی شرح کنیم و دو اساس از کعبه ز شان طرح بهار
بس امید دراز عمری که شباب آن بشتاب ره پیمان رفت شیب آن چه عمارات
المغرور و العادت طفلا جو دو سال از زنجا و کنار به دیده جان

بتی خوانند بد بدو رسحی مانند خویش دانش آموزد زد کس بسیار افروز دانش فرزانی با دوغ
که پرواز دمن برپرم که بفضل لطایم عیب جویان خورده بین بحکم انصاف معذور دارند
تصحیح این حزیت در کهولت که مکان سهولت نداشت و دور بادی نظر حمل بر سخن پیری کنند
جوانان را مایه ولیرسی بس که دانند کان آگاه نگویند که اقدام این مهم به اجتهاد است
تمر است نه بانشان طهارت و فضل که بزن پس عمری یاد نمانند و درین فضل که بر او بیاید
ما بید الهی و امداد اقبال پادشاهی خانه تو کل برگرفت عمری از سر گرفت بر آنم که اگر بخت یاری
زمان اندک با پایداری کند نگارم سخن های نغز جوان رکشایم ایران زو شوش روان تو می
که اندیشه این عمل محمود بطول امل دارند و سودای این هوس از فنون جنون شمارند
اگر چه غیر ند اگر جنایت گویند یا بعرض حاجت خاطر ایشان نه ز پیش من بر حاجت است
صحیح قل لا اسئلکم علیه اجرا ان اجری الا علی الله مخادی شاری جهاد و که از دیر بار
رسایل بغیه بوده همچنان در حکم مانعه اگر در این زمانه که شهریاری جهان در
جهان از دو ثمن بشت بار تبیین دستور مجور باید کار از رسم و نیاز
روا باشد و آنالذا بالکم بعلی هوی او فی ضلال مبین فرغ که در ملک دو جهان
را رسانید جزا است و الجزاء من جنس العمل هر که در این عهد فرخنده نهر سه و زیاد است

زد اهل فوج مجاهدین باشد نه تابع حکم مجتهدین نه اصلاح کین پوشند نه اصلاح دین
سال غزا بر سند و ماند فواید کوشش بجوید بدو بخواهد به حسب تحقیق است در خویش دارد
جان در پیش محقق بالیقین بخرد و ایشان هم دکانوا به یستهزئون الجمله حال عیب خویش
برسید درویش دارد از خویش رنجا پروای نوحی غار است الا یا معشر البضعا کفوا
بالمصابیح و لا بعدا لیث اطبع الفصحا و لا طعنی للوام و نصح کرد بر رحم تحدی بر من
مراد چون عقرب و ید دانی الله ثم ذرهم فی خوضهم یلعبون بر این ایزد پاک باشد
منو و اوراق در اتباع این سیاق جویای مضای رو تست نه در قید قبول خلاف
لکن گفت کا دو با دان گشت فی الله یتغیر که فرح که طبایع را اعیان سیر و غزل از ابیات
محبوب تر است و در نفس شراهو و طرب انجم داد بر عربتر از این به حقیقت بامثیل طبایع
که از جمع فواید فضلای عصر بعضی فراید نظم در رعایت کنند وارد و فرا او دیوان
که به نسخه انتخاب باشد و تحفه مقبل احباب رحمت مهران اجل بعد عمرت
از پی آزار اهل خند و به هوای دیگر آن تیغ یلند نه چون الکنون که هر چه گوید بچه بد بمایل
دجمعات خلیه طبایع دگران باید دلگشاد بمساعی مشتری نهاد و سخن از زبان
جانب باید اگر محمد این حقوق حقیقت تمنا و معان عرضه ملالت کردند

بیاران فرقت گیرند و دست و دل از ریز پر بخشد و ضرب عادت نکنند قوم پیچیده از ترنج
بروت عبرا ادراغنم المطلوب فات لمعر درین کار ریزدان مرا بالبس یا الهی و دهر
از لی والعام مضی گفت شعر مل کصل لرضا کات قوی عدا حکت جوار حی و شد عی
الهر تجو الحی و تب الحبه حشیک والدوام ذللاتصال بحبه تبکت حتی تکون اعجالی
وادورادی کلها وردا واحدا وحالی فی خدمتک سرمدا هر کسی بهوسی درپی کاری کر
من بیچاره گرفتار هوای خویش تعدد طرق حق باندازه نفوس خلق است هر کس را
علیحده دارد و در راهی جاده گیرد اگر مومن است اگر مشرک اگر باخجی است اگر مالک حمله را راه
و کعبه جان کوی او و لحمد لله بل اکثرهم لا یعلمون کافر بند او دست مومن پرست
بجست عشق تا زنده باد و عابدان را بعبادت گیرند مهران حکم ارادت پذیرند
دم زنند حکیمان در حکمت قدم صوفیان در وجد و سماع عند قیر یان در کسب
مشغول صوم و ظهران شعوب تقوی محدث در کار روایت محقق در شرح
یکی است هدیه قاعدت یکی مجاهد اجر بنده چند اسمه در خود دیدند نه در حلقه تحکیک
نه از سالک سیحکام آم آگاهی نه قابل ان فقر است نه از ان مشغول کار است نسیان
نه صاحب به یقین نه تاب قعود دارد نه طاقت شهود دل دیوانه در سینه دارد ...

که نه از آن پند پند گیرد نه دارد و در آن سود مند شد هر لحظه بجائی کشد هر با جنون کشد
نه جهدی که کامی جوید نه تابی که کامی بوید نه بختی که بخود رسد ز دو نه نصیبی که بخود در دارد
جز دو رو دو در قید بند هابند کار جان از دست آن مشکل است و پای عقل از جهان
در گل آنچه دایم منزل او در دل است حیرت دارم که از دل غافل است ربنا ظلمنا انفسنا و ان
لم تغفر لنا لنکونن من الخاسرین پاکا ملکا تجلی آن است عالم دل ... اگر از
عدل است و اگر جواد و فضل اگر کریم بنده ایم و اگر بخشی شرمنده ایم بنده های که ...
اگر بر آن درگاه روی سپید ندارد موی سپید دارد که چون تربت عجز باد بحرت ...
اشک ندامت بارد دست تضرع بر آرد و پرده گرد دل چاک کند شعله در خرمن افلاک زند
قوایم عرش بلرزد بدر اقدس خطاب قدس بخشش در آید قدسیان ابر رحم خیزند عرش ...
آینه بحر انبساط رحمت موج زند موج انجام را نشو خود کشد صف جمع جلوه نما ...
حجر گیرد اگر کوه کوه لب کفران باشد پامال رحمت غفران گردد ...
غفور کریم عنی اجل و لوع نرد که خاصه ذات خداوندیست رحیم عمیم رحمت که در ماهی
نه تقصیر ... نه بندد و اسباب نعمت معصیان طاعت نخیزد و سایل ... ترا ...
عنایت بدست آرد بندگان تراز هنما کنند فرو مانده گان را دست گیرد ...

نوع ... تا ... خیمی ... عنایات ... در مهر از امر و ابواب الطاف مشهر بار جهان چهره
حال ما توان کرد که ناقابع چون این ضعیف بتقدیم مهمی تشریف ممتاز دست حکم فرمان که ...
در باب کتاب در باب جهاد و غزا و فتوحات که هم احکام محاربت بین المسلمین مشهور گردد و ...
در ... شرح آن بهره یابند الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله
لازم آمد که با عدم بضاعت و فقدان استطاعت بحکم المامور معذور ... در ...
پادشاهی و القای حکم آنهی مصروفی در بذل جهد پیش گیرم و ارز و فرد نهند کان ... کند
که عامه مسلمین را بکار آید و فرقه مجاهدین را رغبت افزاید اختیار نسیم چه موجب ...
استطاب تالیف کتاب همین بود که هر یک از فضلای عصر و علمای دهر ... مصباح ...
دقایق منهاج علم و معراج حلم و صراط عدل ... در مجاری ... اقوات ...
در ثغر ایشان ... و جنود کفر در صدد ... و فضلا از فضیلت جهاد ...
بوده مشغول و فاتر از عقود و جوهر انباشته هر کس را کم ... جمع ...
دست همه دو ... اکثر ارباب طلب باد و حرمان بوده و جویای در ...
که مامور شرع و ایمان است و نه بحکم یزدان مخفی گشته که مکنونات صحایف شریف ...
منطقه جوزا و عقد ... جوهر است ادرار ... لولو ... بهند گوکب ...

و مگر درج ... گرد تا از ... مطالبات جهدی اندک ... تالیف ...
بند مولف نیز بفرمان دارای گیرنده شهر ... نسی ... تشریف ...
از صحایف قادی ... و جزو ... که نسخه قیاس فواید باشد ... قیاس ...
قانون ترتیبی بر آن نهند که هر که باشد هر چه خواهد ... و سابقه ... از مطالعه ...
کشف تواند کرد و چون از فضل تمام رسایل نوع ... در تالیف کتاب ... می شد که ...
طبع طالب و فضا ... مطالب ... اضطرار از ... چند که موهم تکرار بود ...
... که بر مثال زلف خوبان ... در ... و مانند ... گوتاه و ...
کار مرد ... آزاد مجمل و معقد ... بود ... روی ... ساده ...
دقایق که از یکدیگر ... غزال چین ... شده ... انس ... من ... غذب ... مانوس ...
معانی که در حجله افصح اللغات پرده نشین بود ... گوی لفظ دری چهره ...
گو گر چه تازی ... ترکیب عنوان ... صد زبان ... برخی از آیات ...
حکمت آمیز و نصایح ... که مایه عبرت غازیان و عبرت ناظران ...
مقام و ... کلام ... افادات فقها ... علما ...
گزیده تا از جمع و ترکیب نظم و ترتیب این اوراق ...

و احکام روش اتمام باید بتحقیق انجام تمام کرد و که از نظر ارکان دین پسندیده موقع قبول
فضلای [illegible] گیرد و دیگر شاید طبع من از بی جمال شگفته نباشد که راه حریم حال نگیرد
بار جناب اقبال یابد یاری بخت میمون نش پایه بخت همایون برو طالع سعدش از [illegible]
بعزت قرب رساند حجابش را خلوت نمایند خاد [illegible] بر [illegible] کشند اگر جمال ندارد
کمالش بس که طالع نکونشتر از عارض دلجو است سر به ربعت نخواهد عاره الفاظ [illegible]
زر بر کاغذ بجفای باطن است نه طراز [illegible] سخن از صدق و تجدد است باید لطیف [illegible]
در حضرت خداوندان کمال صدق بکار آید نه جمال باعث گفته تا سرای شاید مقبول [illegible]
سبحانی شد و تصحیف بال حبشی مطبوع رسول قرشی گشت که با مایه صدق کفران [illegible]
دستین این ابلغ از شین بگر معنی هر چند جبه خشت بوشد تا عشوه دارادت بنازد [illegible]
ندارد قبر شده همان بهتر که بصنعت ترسل در حجت تکلف چون ما پیکری که در [illegible]
رز ومینت درویده بنظر باز آن جلوه دلبری کنند عشوه شاهدی فروشند نیابد [illegible]
که مولود مینا دارد و بند طلعت آن باش که آن دارد آنانکه زینت تجمل دارند طراز [illegible]
داهند کسوت خود آلوشند جمه خود آراسته کرده ندزنر خود فروشنده خرقه
پوشان که بصورت زنده اند معنی زنده از خود در تدبیر به بیخودی [illegible]
پوشند

نیفشند خود دمی در نظر بیارند که کسوتی بر این پوشند یا عشوه از آن فروشند [illegible]
از خود چه دارد که تحقق نماید با بطش آراید مایش هیچ و آرایش خاص قدر [illegible]
و بس تعالت نه و تقدس چه پایه زینت نمایه هیچ عطا کرد و از [illegible] هیچ صورت [illegible]
رسانیده تحمل بدر ارکن شد الحمد لله الذی خلق الوجود من العدم فبدت [illegible] الانوار [illegible]
و دست تطلب ازو اماند طلب چرا مانده اگر در مجاری سطورات جبار زنده یا از [illegible]
واقع گشته از محال زهات خداوندان دور نیست که مورد اعماض نزنند نه عرض [illegible]
آشفته را از تواتر و نویب دهر و حسرت قدرت از کار رفته بوده خانه [illegible]
ظاهر است که چون زمام کار در کف عماری سیاه کار قصد میخواند آن جز آیت [illegible]
چه خواهد بود و الحمد لله کرام الناس مقبول کنون بتوفیق خدای عز و توفیق [illegible]
مقصود است یا رب هیئ لنا من امرنا رشدا و جعل معونتک الحسنی لنا مددا و لا تکلنا الی
انفسنا فالنفس تعجز عن صلاح ما قصد امنک البدایة منک الهدایة و [illegible]
الکفایة انت المغیث و انت المعین ایاک نعبد و ایاک نستعین بیان عنوان کتاب [illegible]
این کتاب مشتمل بر مقدمه و هشت باب و خاتمه است جنات عدن [illegible]
اول در تکالیف جهادیه [illegible] باب دویم در تکالیف [illegible]

و دولت [illegible] باب سیم در مهمات متعلقه علمای راشدین و فضلای مجتهدین
باب چهارم در رسالت جهادیه شمار ان در اعطان باب پنجم در مهمات متعلقه همه [illegible]
دولت سپهران حضرت در زمره ارباب اعمال کتاب و عمال باب ششم در احکام جهادیه
سپاه و بهره و ران لشکر نصرت پناه اسلام و کافه جنود مسلمین باب هفتم در بیان تکلیف [illegible]
بلاد و تصرف کفار الحمد لله علی عظیم نعمه که هر یک از ابواب ثمانیه لا تسمع فیها لاغیة از فواید [illegible]
عهد موعود جنات عدن است و معاهد غزلان انس و مشاهد انوار قدس فیها ما تشتهیه [illegible]
الاعین روضه ها نهرها سلسال و دوحه سبح طیر با موزون این پر از لاله های رنگارنگ [illegible]
از میوه های گوناگون جداول معانی روان کرده فواکه فواید ببار آورده جمال فضائل [illegible]
حدایق حقایق آراسته من شقیق و اقحوان و ورد و خرامی و نرجس و ریحان زعیون انوار [illegible]
متنعم داشته طیور بلاغت بر غصون عبارت [illegible] من حمام و بلبل و یمام [illegible]
و قماری [illegible] لفظ از باد فصل کران [illegible] و بر دست سقات سطور در بزم [illegible]
بکردش در آمده گوئی رشحه فیض قدس است که از منبع الهام جود بر عالم [illegible]
رسیده یا شربت ماء معین که ساقی جود بر معشر خلق زمین پیموده یا جبه انهار جنات [illegible]
کما قیل شعر الامراء و الاطراف ذو دوحه کالجنات شربه الماء المعین و صحنه [illegible]
بوده [illegible]

بود و اکرچه پیش از شروع بمباحث ابواب برخی از فضایل جهاد که بر فحوای آیات و احادیث و
قصه دارد متتبع سنت کتاب فرا گرفته اند مشروح شود و شرحی از دو نیایم کفر و ارد [illegible]
بر ارباب عزت و ناموس معروض گردد لاجرم شمه از امور مزبوره در مقدمه مذکور [illegible]
ساختی بندی از جوامع کلم و جواهر حکم که در کار ارباب مجاهدت و صناع از رسول [illegible]
بحث اصحاب گشته بر زبان قلم و بیان رقم خواهد رفت و مجموع این کتاب باحکام جهاد [illegible]
ارشاد و موسوم شد امید که زمره مطالعان را مایه سداد و توشه معاد و موجب [illegible]
گردد و بالله التوفیق اما مقدمه و آن مشتمل است بر سه مقاله و السلام خیر ختام [illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لمن تقصر السنة عن حمده و الصلوة علی عبده الرسول من عنده
و علی وصی النبی و ولی عهده و آله و من علی اثره من بعده اما بعد [illegible]
الیقین پوشیده نیست که در کتب اخبار و سیر مذکور و مضبوط است در [illegible]
شاهد و مشهود که بعد از غروب آفتاب رسالت آرای علمای [illegible] محلف [illegible]
حقیقت بعض و حق مقصور حضار بر مقصود جام گشت و تا حال که [illegible]

اتفاق افتاده که جمعی از اهل شقاق و ارباب نفاق در باب نبوت حضرت خاتم الانبیا علیه [illegible]
التحیة و الثنا مجال انکاری و زبان گفتاری باشند و در این باب با ایراد جواب و دلیل [illegible]
حاجت افتد اهدا ایرک از علمای راشدین و حکمای متقدمین که فضیلت در علم دین [illegible]
و متون صحایف بفنون ظرایف مشحون گشته در تحقیق این مسئله طریق ایجاز و [illegible]
روشنی روز روشن مهر جهان افروز را که خود روشنتر از هر دلیل و موجب ایضاح [illegible]
بدلیل اظهر و ایضاحی دیگر بدل نیست انده و شاید در آن عهد زنان عیار طبایع [illegible]
دار و اب [illegible] صدق شده و کاسد نبوده که مدعیان ذوق سلیم از فرق [illegible] کتاب [illegible]
و کلام حکایت محکن معقد و ز شتاب معجز مبین و در مصحف مبین بر برهان مشهود [illegible]
و لکن در این عهد زایام و مردم مشهور رعوام [illegible] [illegible] بکلی [illegible]
و فهم مدرک باد هم [illegible] مشتبه و مشتبه شده علم معانی را در جوانی که [illegible]
فضل را [illegible] از زمین بیان [illegible] در میان است نه از فوائد حکمت و کلام [illegible]
چهره فصاحت هر قدر و جلوه صباحت کنند [illegible] قبولی نخواهد یافت و شاید عبارت [illegible]
بر جهت پوشیده ماند التفاتی نخواهد گشت و جائی که ذوق طبایع مردم نه از ادراک [illegible]
فاهر آید فاحش بیت که در فهم معجزات تنزیل و کشف بواطن تفسیر تا دلیل [illegible] خواهد بود در [illegible]

لطف عبارت مدانیدش اشارت به دلائلی در شرح دلایل معجزات و اثبات نبوت [illegible]
سید کاینات صلی الله علیه و آله مزید تبیین و تفصیل ضرور است که هم کشف استار [illegible]
و هر از باشد و هم نزدیک بفهم مردم روزگار باشد و صورت اتقاقات این طایفه [illegible]
بهره آن ضمیر عارف و عامی در بادی نظر خاطر جلوه گر گردد و هیچکس را از مسلمانان [illegible]
در مصدق [illegible] هم خطره و شبهتی و را دعوی و حجتی نماند حق جل و علا حضرت خاتم الانبیا [illegible]
را از سایر پیغمبران با تبیان معجزه بینه مخصوصه ممتاز کرده و مصحف پاک را در عالم [illegible]
در جمع و مهر سپهر عارض لامع و ساطع نموده که پرتو نور و جلوه ظهور آن [illegible]
هیچ خاطر پوشیده و پنهان نمی‌تواند بود و تمامی [illegible] عهد و زمان این معجز مبین [illegible]
زمین خواهد بود و در جلیل [illegible] آن الانام حجت و ایضاح حجت خواهد کرد و در [illegible]
اگر دیده اعمی چهره بیضا نه پسندد بسمع اصم سجع نغمه نباید پیش مرکوم از [illegible]
نه از نقص نور شمس و تنگ چنگ و ناخوشی ساز است بلکه بر سبب [illegible]
که موجب حرمان گردد و ذ دچار دوران خواهند از گردش بی رفتار [illegible]
عمر سرے صدیم الیضر بنکار شمس و فرحت کند و بوهم کم [illegible]
و ابلیس خند که ما به مسخر و شخند است در حضرت ناقدان بصیر و ناظران [illegible]

وجود و مهر ماه گواه خواهد چنانچه در همین اوقات یکنفر پادری انگلیس مهر ثبت بنام کم [illegible]
با دین مبین اسلام حقدی تمام داشت بقصد مکر و دستان از ممالک انگلستان [illegible]
از ممالک فارس نقل و تحویلی کرده چندی در صحبت علمای آن دیار بسر برد و [illegible]
علمای اعلام نسخه برهم ستدعای شعاده زاهدی ساده را برای ذات که [illegible]
برا ثبات نبوت خاصه مرقوم دارد و حقیقت طریقه اسلامیه را ابراد و مدلل و معلوم [illegible]
ملت اسلام در آید و از حل بحق گراید زاهد مرتور نیست با مقتضای [illegible]
دفتری پریشان از خبر رفته ما و اقوال علما جمع کرده که با صحبت تفریق [illegible]
خود را با مراد دل برحق دیده بیخیار زبرده از روی کار بر گرفت و بهر [illegible]
نموده شرحی برخلاف قاعده و ضابطه از بیطر جدال و معالطه برداشت [illegible]
سایر دانشمندان جست و هیچیک از علمای اعلام تربیات او را در خور التفات [illegible]
قابل رد و جواب ندیده صمت و سکوت را صلاح و انسب دانستند تا حقیقت این [illegible]
بسکارانه پادشاه در پایه گشت خدیو فیروز بخت خسرو دنیا و دین شهریار زمان [illegible]
اسمان عقل و عدل آفتاب فضل و بذل از جنان برد جهان [illegible]
و تاج شوکت زده لت بحر مواج نعمت نعمت سایه رحمت در رفعت آثار [illegible]

فصحت و که تا ابد بخت بخشش پاینده باد و عمر ملکوتش فرخنده معروض [illegible]
و ار بے ابات همت شهریاری قرین گشته برحسب امر و اشارت همایون تکلیف تحقیق [illegible]
سایر کافه افاضل و زمره ارباب فضایل رفت و قرعه این فال بنام حکیم عهد [illegible]
و دانای جهان همه دانای پنهان استاد حکمت برنده ارشاد و خاطر [illegible]
محمد رضای همدانی افتاد که هم منطق قول الفصل بود و هم مجمع فروع و اصول و هم [illegible]
و هم عارف حل و حل الیت شعری بای نطق و لسان و ای بنان و بیان الحکی [illegible]
و جزء الموکم له خصاله فضله و فضله و هی مما لا تدرکها اللحظ و لا یحیطها [illegible]
ذا العبارة و لا الشرح بالاشار یجل عن التمثیل و یزید علی التفصیل و لا ادری کیف [illegible]
و حال فی هذا الحال الا انی اقنع بقلیل عن قلیل و اقتدی بحکم ما لا یدرک کله [illegible]
و اقول عارفا ان الصفه بفنی معترفا بالقصور و بحری انه عالم العلوم و سماء النجوم [illegible]
الا مرقد و معجزة الدهر و دستا و الکل زعمه الفضل و معراج العقل و منهاج العدل [illegible]
القاسه کالنفس او نصفت بعقله او النفس و الروح او القدس [illegible]
یحکیه الصبح لولا متعه الرواح و الوزر و لو لا تحذیر الریاح و المسک لولا عرضه السواد [illegible]
لولا بدر که النقاد و اللهم کانها البحر الخضم و السیل العرم لولا البحر و نقلابه و السیل [illegible]

شمائل كتابه ... من في مطلع الفجر ومحيا البدر في ليلة القدر لولا رجحت الشمس عن
... ازهر وتعري البدر عن ... الكلف ولعمري ليس كفت بالغاية وصف كبير ...
... ضرب من ضرب المثل وشان ... شئون الجمل ... تشبيهي ...
وبالجملة ... اني راني ... اني ... من التشبيه والتقريب والتجنيس في ...
لعلك ليس كمثله في قدرة الابداع والايجاب وكلا ولن تلقى عين الدهر ...
الا باو ودل بحري ... ان اقول البدر عبد من عباده والشمس قدح من زناده ...
مشتري السعادة والمريخ بارادته والزهرة زهرة في مجلسه والزحل ...
والعطارد ... ملازمته والسماء سمة من سموه والسمك اثر من ...
من اقدامه والريح ... بحكمه والنار شعلة من شرارة غضبه والماء ...
رياض من رحمته والنور رياض من ... والعقل من اطوار تجرده والروح من ...
والنهار ... الفاظه والعلم حالة من حالاته والدين لازم من لوازم ذاته كلا ...
قلبت ... شرح مدحه وافيا وصف وصفه كيف يحكي عن ... هذا القدر ...
بمخاطبهم ... في ... الحس ولم املك عنان ... بعد ...
الجمال ... عن ... واظهر ضعف ... كثيرة ...

اسمي ابه قربا من شرح محامد اوصافه ومكارم خلاقه وتمام نوت فضيلته ...
كمن لا يعرف غيبه ... رشده ويكشف سره ... ويبالغ في افصاح نفسه والايضاح ...
ايك يا مولاي مما تقصر عن مدحك لسان البيان فان ترحم وتغفر لي فمالي وغيري بعد ...
وان تك تاخذ العاصي فهذا لساني والرهة البيان ومن يهوي التوقف ...
بجمال نصت مولانا بالجليات ... فيظهر ... طبعه ... اقلامه ...
بقائه في كمال خطه وجلال قدرته ما اورده في طي صحيفتين ... يكا دان ...
لعينين ويقوم اللذين مقام النيرين ... الجبروت ... والعامة ...
والايات المروية المرتبة في الكتب السماوية والاخبار الصادقة الثابتة في الصحف ...
اولا بار سلطان في بعض ... القهر ومحو اباطيل الاهرمن ... الخصم ...
عليه ابواب فرحه ومخرجه ... الله ... فتوح ... بيدها ...
بتاكيدها وتشديدها وهي ... كانه من رجوم تهوي النجوم ... شهابات ...
كوكب ... عن ... الا ... فاخبر الى ...
ولم يعرف ... توازي ... في ... هر ... ممكنه ...
... كرى ... بسراي خويش ... بجملة ... گرفت ...

بود ... كه ... بعضي ... بعض ... مصون ...
الكمال تمام ... وچون قبل از اتمام آن ... وقت ...
... سفراي ... چون ... خسروي در ...
... ارکان شرک ... در تزلزل آورد ... علماي نصاري از ...
... روحي ... اسلام ... حافظ دين ...
ملك اليقين و حافظ شرع ... السلطين ... كامل ... تعميم ...
آمد و تكليف كلك حكيم عهد اشارت راند كه ... خط محو و ... بر لوح ...
كشيد رقم اثبات ... صفحه عقايد اهل اسلام زند ... كتاب ...
بعبارت گفته است ... كه اين از رياض دين ... كتابي ديگر ...
و اثبات نبوت ... خاص ... قوم ... عالم ... آداب ... عهد ...
بار آمد كه ... و ... از ... افزود ...
كه ... حكمت باران ... ببارد ... ظهور ...
منطق ... مصدق آيد ... جبرئيل ...
... كار ... كفر ...

كتاب مجدد ... كه ... رساله سابقه است و ... تحقيق ...
شكر الله در صحيفه الورى سبل الهدى ومسالك الارشاد ...
نفوس القادسات لذكرها في معرض الانشاء ... ملائكة ...
القضا كان ... مراد ... السجدة ... العباد ...
صحف القضا ... فضلها ... في ... الشهادة ...
حاشيه ... صحيفه السجاد كم من ... في حجرها ... في ساعة ...
كانجح الطواويس ... كمراتب ... ومعني ... كالعقود ...
الحقوق سلاسل الانقياد وكالما ... ان ...
زنا والدين ... النقوى ... شرار الكفر والالحاد ... القضا ...
بعد ما شرفت ... الاستاد و چون ... اين ...
و سابل ... صبح ... بود ... اعداي ...
... جهان باشارت داراي جهان چون ...
و شمس ... بروج ...
و ... حضرت ...

چون نقطه راس بخانه شمس رو درخت طوبی در روضه خلد بساط ظل افکنده
و بذل نور افاضت فرمود تا مبانی کتاب باز که ثانی کتب مثانی است
بیمن همت و فرط جهد ملکزاد به عهد که دریا ملک و داور عهد و امان زمان
و پناه جهان و نیروی ظفر و بازوی خطر و غایت عنایت باری و آیت تنزیل
شهریار ریت البدر شاهد و شمس الجاهد و لیث الصائل و غیث الهاطل
منصور الاعلام شاهر الاسیاف مشهور الاعطاف ناظر الجود و المعدلة
منظور الملک و المملکة معهود الوفا مشهود الخفا منشور الهدی مقهور العدی العالی
و سبیل الله عباس میرزا لا زال للدین حامیا و للکفر ماحیا و للملک حارسا
و للخلق سائسا سمت اتمام و حلیت اختتام پذیرفت صیت این نام نیک چون دور دولت
مدید تا آخر عهد روزگار بر بسیط زمین و بساط جهان ماند و این بنده که بر
تحریر فهرست کتاب و ترتیب فصول و ابواب مامور بود فحص مطالب آن ابواب
معین و مشخص نمود و در سلک تالیف که ... و الله المستعان و هو نعم الوکیل و السلام
دیباچه رساله صغیر جهادیه میرزا عیسی الشهیر بمیرزا بزرگ قائم مقام
که از منشآت میرزا ابوالقاسم قائم مقام است

نحمد الله الواحد القهار و نصلی علی نبیه المختار و علی آله السادة الاخیار الاذلة
للانصار الاشداء علی الکفار سیما ابن عمه و الخلیفة من بعده و اولاده
المجاهدین و خلفائه المجاهدین صلوات الله علیه و علیهم اجمعین و بعد اقل الخلایق عیسی بن
الحسن الحسینی بر لوح اعلام و ضمایر مرقوم و بمحضر رسیدار و که چون رسم جهاد از عهد
غیبت امام علیه السلام تا اکنون که نوبت ظهور اسلام رسیده همایون است در ممالک
ایران صانها الله عن الحدثان مهمل و متروک مانده بود و بدین سبب یک از علمای
راشدین و فقهای متقدمین در این باب کتابی علیحده ننوشته بودند و
در مجاری این عهد که ... قوم روس در ملک محروسه ... آمد و معشر اسلام را
کار باستعمال سیف جهاد افتاد علمای معاصرین کثر الله امثالهم مزید تفصیل
در این امر لازم دیده هر یک کتابی جداگانه در قلم آوردند و
بدایع سخن گرد و ارشاد عباد به احکام جهاد نمودند و این رسم شریف
و بنیاد دین و سعی بلیغ علمای راشدین در ممالک محروسه اسلام استحکام
از تابعان ملت و پیروان شریعت را در خور پایه ... خاص ... آید در
آن حال میگشت بحکم نافذ ... ملکزاد ... از رسالهء ... ارزم ...

چون نقطه راس
چون نقطه راس

دو ... الرحمن ... اوران مظهر ... مطلع جبین مظهر خلق و معطر خلق متعال ذات
منزه صفات زیب تخت زینت بخت نقش خاتم ... شفقت الملک العادل
و مالک العهد سما السیر هلاک العدو و جنه الملک جنة الدهر رعب العدی ...
نایب السلطنه عباس میرزا قدر الله نقش الروس بنفذ نهاة و قبض الروم بقبضة
و ثبت علوه و شرف جده و چندان از آثار وسایل و نعمت ایشان بدست آمد که کو
بر طاق و رواق محجوب حدیقه آفاق مجمع گشته بود و در پیش ... حدیقه ...
رضوان پدید آمده و داد الاراء و الله شیئا هیا ... لاجرم شکر این نعمت ...
ناصر و اجب آمد که با عدم بضاعت مختصری نافع که در باب جهاد و جامع ...
و اقوال عالمان عامل رساله بر وجه ایجاز و تلخیص شامل توانند مرقوم دارد ...
الهی نگارش این مختصر را وجه عزم ... و نیک بوقتی اندک ...
در کاخ زمین باغی چون خلد برین ... که ... حیات ...
... رشحه باید و ... تر نسیم آن رشک بر باغ بهشتی روح بخش صبی ...
بانهار افادات ... بانهار رسعا ... فیها ما تشتهیه الانفس و تلذ الاعین ...
مایه ترغیب مجاهدین است ... تحریص مکلفین در حضرت گردون بسطت ...

اسلام پناه سایه رافت و رحمت آله خسرو اسلام و بنیاد دین ...
ارباب صدق و یاران قاهر اصحاب بغی و طغیان قاب و ...
بحر رافت تام ابر رحمت عام ملجا الانام قبلة الامم و کعبة الحرم سرور اهل عالم
زیور نسل بنی آدم شهریار اکرم معظم ... الاعلی ... و نفی الاحکام
ثبت الاحکام ... تصارعه در رتبه العلم ...
گردد و حجاب در بار خلافت که قانون علم و حکمت و آیین فضل و معرفت
چشم رضا که پرده هر عیب و پوشش هر عیب است در روی کشد چه اگر سر تا پای آن
معایب و شئون ناقص سخن باشد کجا با این ... و کمال تحمل ...
یافت که اکنون نام ... ملوک و ... زیب دفتر و تاج عنوان خواهد
و تا قیامت معراج ... فلک و محراب نماز ملک خواهد بود ...
حور بخلد ... کف تخت ... کوثر آورم و هو السلطان الاعظم ...
قاآن الاعدل ملک الملوک مالک الممالک ...
بن السلطان و الخاقان بن الخاقان بن الخاقان ابو ...
که جلوه نور قدس است ... مظهر ... الهی ...

تعالی الله ماشاء الله وزاد الله ایمانی [illegible] بدوان فی التاج ام اسکندر الثانی [illegible]
قد حاوت عین سلیمان طیشی از آب حیوان سرشته منهی از لطف یزدان سرشته
جشی از فضل و حرمت آراسته عالمی العرض [illegible] پیراسته حنابه بالدین عرش الرفیع
و بالرای عیار العقل و بالرمح مطهر [illegible] حرف الفضل و بالرسم [illegible]
[illegible] التجسم طبعه مولع لنشر العلوم نطقه مالک لازمة الکلام کفه کف عن الاذی
عن البلاء و خلق للرزق و رزق للخلق مبطل الارزاق و رزق الآفاق بجود واجب الوجود
ممنع العدم مترنم القدم من بنان سمح الغدان فائض لعطاء [illegible]
وادع التقی قاطر الندی سیفه بارح بحرات و بارق القراب و [illegible] السحاب
الشهاب سحاب یقطر بالدما شهاب یرتفع الی السما حسام [illegible] بالاعناق
قانع بالعناق من وصل قرنه آله الاجل علة الوجل لماع المهوف ملاح العیون
عامل الفصل و القطع حامل النصر و الفتح مانع الانداد جامع الاضداد [illegible]
و یوری الاکباد بما موجه البحر و جزره الجزر و مد [illegible]
و برتها الاثیر و حمرها النجوم و حشوها الرجوم [illegible] سوق الآجال و فوق الآمال [illegible]
لمنایا و مهوی الاقبات نافع الانصار واقع الاشرار فلک [illegible]

الرحیم
و یفرز [illegible] لنفوس [illegible] کسات الرؤس یفارق المسلمین و یعانق [illegible]
تعانق تصب الحجب فیفعل بهم فعل العدو بالعدو بطر عجب یاخذهم ضرب عزیز
مقتدر فیهلکهم فی یوم نحس مستمر [illegible] فی سلسلة ذرعها سبعون ذراعا [illegible]
فی الارض مصر و [illegible] مضاعا [illegible] نوره نار [illegible] قطره الهواء [illegible]
صائل علی اسود الجحافل قصبه الاصل قضیب الوصل مشرق المنار [illegible] رابع الاعداء
عسال الاعضاء [illegible] جاثله [illegible] علة نوریه الوجه ناریه الکنه [illegible]
بحریه الموج [illegible] و یفرق الصفوف [illegible]
مجن النجم [illegible] فی مجر الرحم [illegible]
مطلع الجهاد [illegible] ملک العباد من ازل الآزال الی ابد الآباد [illegible]
النجس من دار [illegible]
الکون [illegible] و رجوع بمقصد [illegible]
بر دو قسم است یکی دعوتی که عبارت است از توجه مسلمین بلاد کفار برای دعوت
باسلام باذن نبی صلی الله علیه و آله یا امام علیه السلام یا نایب خاص ایشان در [illegible]
و خاصی دارند چند قسم است والله

[illegible] الاول مکی العون عصی الصنع عصی الطبع نهی لمرتج لهی النتاج [illegible]
المعارک ام المهالک سهمه سهم المراد و صب الفواد حتف لکل عاد و دواع لکل [illegible]
و فتح لکل باب و باب لکل فتح [illegible]
[illegible] الحمام بالغ کل حارب غالب کل غالب قریب اللفظ بعید المعنی سریع [illegible]
صریع الاعداء رسول من قلب القسی الی القلب القسی کتاب من بنان الاقدار الی
جنان الکفار نصیبه النصر و ذکره الصدر [illegible]
من [illegible] او ساق قاس بید [illegible] ذی الحروب علی مرامی القلوب [illegible]
ساکب الحمام سالب الحیوة من راح [illegible] الطبع [illegible] الذات [illegible]
عنده و لاعیش بعده و برکه الجمع شتی فتری القوم صرعی کانهم اعجاز نخل منقعر
[illegible] و اما الوهق فانه شرک الشرک و قید الکفر و غل الذل [illegible]
تحبله و عقد الباطل بحله [illegible]
محبسه [illegible] و العدل [illegible]
[illegible] و العدم [illegible] وجود [illegible]
و لاعیب فی شی بمعنی ذاته و صفاته و آثاره و افعاله الا انه [illegible]

[illegible] است که مرحوم قایم مقام از برای [illegible]
مرحوم ایشان در اثبات نبوت نوشته اند نوشته است
لک الحمد یا ذالمجد و الجود و العطاء تبارکت تعطی من تشاء و تمنع من تشاء
از دوام [illegible] ره رهنمائی کن [illegible]
آشفته بکرمت مددی فرست عنایت نظری فرمای که کار [illegible]
داریم و پایانی در کل [illegible] مدت عمر عزیز منقضی شد فرصت وقت [illegible]
مغتنم نپنداشتم اکنون شب فراق در پیش است و روز تلاق در پی [illegible]
در کف [illegible] توفیق عبادت درخور جهانی [illegible] آوردیم [illegible]
یجیب المضطر اذا دعاه کیف [illegible]
و ستایش ترا درخور است که مشت خاک را جان پاک دادی [illegible]
کل نهادی و خرد را در عالم جان مالک امر و فرمان کردی [illegible]
خرد مطاع و مبسوط الید داشتی پس پایه توانایی مرتب نمودی [illegible]
و احکام خرد را [illegible] رساند تا حدود [illegible]
و خانه دل [illegible] یگانه [illegible] تبارکت [illegible]

از شما برابر ما نعمتی است و ما را از تو نعمتی که شکر آن ده هزاران یک نه و شیخ جان نه
از زبان نیاید یا رب چنانکه نعمت روان عطا کردی همت توانایی ادای
فرمای که شکر نعمت گذاریم و باب حمیت کشاییم یا الهی در رفع و سید
چشم امید بدرگاه تو بازست و دست نیاز بدرگاه تو دراز ما بندگان عاصی گنه کاریم
معاصی خط عذری نکشیدیم پهلوی کبایر جنایتی هم نشستیم اگرچه هرچه ناکردنی بود کردیم
و هرگز بر جرم خویش عذری پیش نیاوردیم ولی تا نفس لا تقنطوا از رقوب داریم
یقین بان الله یغفر الذنوب اگر طباق طباق بحار زلات انباشته باشیم
ایام بجرایم و آثام بگذاشته شاید که با فروغ لطف تو با هو جرم خود
ندانیم لولا حکمت بیمن تعذیب جامدیک قضیت بیمن اخلاد معاندین
کلهما بردا و سلاما و ما کی بنت الاجابه فیها مستقر اللعفا ما همه از تو فضل و کرم چند
و از ما عجز و گنهست از عبد ذلیل جز خطا نیاید و از رب جلیل جز عطا نشاید
بند کارش عذر و پوزش است و خداوند کارش عفو و بخشش باران عفو
کشت امید ما تر سازد و سحاب رحمت هم بباراند ما ز عذر نه ازو بی عاقبتی
میتوان بود نه از وعید نقمت مامون بود عنوان شایسته بنوال کاخ غفاری

از فرشته اند و گروهی از فرشته و بار فرشته ای طرف مشغل ان الابرار لفی نعیم
و ان الفجار لفی جحیم اند فرشته قومی بعضی ملایکه جبرئیل و قومی بو عدالت از عصیان
و از هوا و هوس و نیابت شهوت در طلب معصیت چنانکه تدبیر بحر رسید
پیادگی پیوسته در طلب دار به آنت بلا مادا که مادر نباید ... بیاید تعلقی که
حیوانی فی هوا به یا من ذکره شفا و اسمه دوا و طاعته غنی ارحم من راس ماله الرجا
و سلاحه البکا ما حیرت زدگان که جرمی بامید رحمت کرده ایم و عذری در تقاضای
آورده و لی در خوف و رجا داریم و دستی بر دامن التجا فرود اگر کسی شفیع نشود
ما هم دست در دامن اولاد مصطفی محمد کرده شکر کن علی ما اولیت من نعمتک
کرمک و از سنت من رسولک و اوضحت من سبیلک و ارسلت من کتابک
من خطاب پیمبر پاک روان از قرای قرشی پیشرو این روان که
که زمره بندگان را از تیه عبودیت براه هدایت دعوت کنند و ما را از جمله طبقات امم
بقدر دعوت و شکوه بعث رسول احمد مصطفی زینت اختصاص و اصطفی داده که خواجه
عالمست و مهتر نسل آدم لمعه نور خورشید هستی جان جود و مایه روان دانش و هستی وجود
آفرینش اولین نقطه نسخت جود نخستین رشحه بنان وجود عقل شریف کائنات

بارت ... گرم حمیع ... محمود مسعود ... ام الله الملک ... علی آله
الاکرمین و صحابه الطاهرین الطاهرین سیما ولیک و ... صهره و صاحبه
هدا الله الحق ... الله الغالب حسام الحق امام نطق بالصدق امام حاکم
بالعدل غمام سیحم بالفضل آیت جلال یزدانی غایت کمال انسانی کتاب ناطق خدا
سحاب سایکت ... علی ولی مرتضی صلوات الله علیه و علی اولاده الکبار الامجاد و جعل دولة لا
ما کان الوابل من الغیث و الشبل من الاسد و الدر من البحر و الیوم من امس دیگر حاجت
شوخ ما از هر ای گناه اندوه ... ندارد که خواجه شفیع روز محشرست و فرد خاص
و خاتمه الا رحمة للعالمین گوهر پاک او را از رحمت خاص خود بهشتی ... تو دیع ... سعادت تمام
شیرعش بهشتی و این خوی ... جلایل نعم است و این ... القصه ... سیار
که رحمت عالمین شاه مسلمین ... ساقی کوثر ان المحسن
عذب الزلال ... ورق المشرع ... یسقی الورد عدد ... معطش محبت
فالحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله اللهم ارزقنا
شفاعتهم و احشرنا فی زمرتهم و ادخلنا فی کل خیر ادخلتهم و جنبنا من کل سوء
جنبتهم و ... صلوات علیهم اجمعین الی یوم الدین و السلام علی من اتبع الهدی

برای ... ارباب هوش پوشیده نخواهد بود که چهل آفرینش مخلوق جز بهیئت و ساختمانی
حق قیمت هر مولود که بوجود آید همچنان بر فطرت اصلی باقی است
تا خوص خواص جلوه برد و گزند و سمع و بصر صحت و اثر نماید پس هر آن حال طبع
بمثابه لوحی ساده و قبول هر نقشی آماده باشد و هرچه بیند و شنود بی تکلف
و بتدریج بدان گیرد که بمنزل ملکه راسخه و طبیعت ثانیه گردد و دار الحکمه
عباد را مدار اعتقاد و بر ناهی آباء و اجداد است و گروهی کاسب وجه معاش
علم معاد قومی که از امر دنیا بعلم و دین مشغول شوند بعضی ... علم از اهل
مجهول چند معلوم نشاند و ... که خاطر مریدان ... کنند
و دلهای ... بعضی که در راه طلب کام ... تحصیل پیش گیرند
و رسم تعطیل ... و نیز ... چون بمقام تحقیق نکات دقیقه
شبهات چنانکه از او ... تا اطراف قوت ... فرمایش آید
است ... نفس و توجه بعالم بالا ... مقدور نگردد ... قضای
در لهراوه جهالت ... جز ... از فهم کلی ... بعضی که ازین دام
بیاسایند ... از خرمن سعی ... در علم مبدا و معاد ... که

نور حق تجهان شو ابر و وزیر غالب آتش اکچوان در شریعت خود جمعیت
و حشر عوام را و روایت خود مجمع و خود در محراب نشر مطالع و تسویع منبر
دولت را در رواج دست دهمان شرب و ملت دیده و اگر ابطال آن امت را
بحقیقت معلوم نمایند باز تقدر امکان و کتمان حق او نشوند و دین بدنیا فروشند
چه امحه خفاش شیوه است رهعاش و اند دو دشمن روشنی و از روشنی جهان
اخر ور نیست و بالجمله بنای عالم امکان بر اعتبار ترکیب است که هر جا عقلیات
دارد و در حالکمالیست بعضی در مقابل گوهر جان پاک در پیکر آب و
ملکات روحانی با شهوات حیوانی جمع کرده اند تا بشر خوانند و قابل آن شوند
که حافظ را ز امانت شود و حامل بار تکلیف گردد و مهیای مهمات شرع آباد معیشت و دنیا
بمنزله وجه کفاف است که سلطان در وجه خدم مقرر دارد و بشرط خدمت کار از
دشمنی نعمت کنار نند ولی از جمله طبقات چاکران معدودی حاصل کار را تقدیم
نیست و نهند و نخستیان نعمت... و بادی کاران را نعمت نهند و شاکر منعم دل بست
... و میل و انحراف و قبول و نکارت شان از پیوسته مجبور بصبی ناخورسطلبی و تو غیرت
معد... رمی را تنبیم و دانیم که چون بحجت کفاف جلاک کردند از آنک ترک شعوب
بابدا

به اگر بجوید بر باشند به بحث... الغرض اقران و امثال اندیشه کرده چنان
در یکدیگر خیره شده که هیچ یار از خدمت و مخدوم در غفلت ماند حاصل کار شان چون
خویش و طمع خام نباشد کذالک حضرت منعم حقیقی که نعمت بی حساب بخشیده داد
و ضعف خلقت پوشیده و از او خوان نعمت دنیا همچون هو اید الوان
که از بر خلق ترد و بهره خاص همه در آن بر نشسته مهیا گشته تقدیس حق
و حد اشناسی خود پرستی و ناسپاسی و لی از جمله طبقات بنده کان قلیلا ... شکر
و حالی بر شند و بحکم عقل ... تابع و باقی مانده نفس... و تابع حس
بر سر خوان گذر نند و موائد الوان... گرند... شکیبان ... شهوت
چنان ... و غفلت ... شهوت شوند ... منعم ...
کوئی خطا شان از مرتبت شهود و علم وجود همی جلب حذف ...
چه هر چه بینند و دهند بگویند چه بهره دنیا کار و نیست و اگر از ...
همین حجت و دعوا گروهی با هر است که در معرفت سخنی گویند ... ضعیف خود را
عادت ... شستند و دهست ... علم و عمل و باشد از خود جمعی ...
ضلالت ... کند ... ضلال ... ضل کردند و الذین کفروا ... الطاغوت ...

من النور الی الظلمات اولئک اصحاب النار هم فیها خالدون و ...
طایفه با چراغی بر سر ورت نهند یا انسانی بصورت شیطان که بالای ...
عادات شیطانی دارند و مردم ساده را دل ... متصل شوند چنانچه در ...
مشرکی پلید حجتی جدید بر بطلان خود قایم کرد و معنی دین گذاشته و ...
دیر معتقد باطل این دو آیت نگاشته که معنی آن ها باهست و مایه آن هوا
جدا و معنی هی ... از خانه ... از نهی ... اینکه امروز زمین ... سهیت اسلام
کلک عالمان اعلام چون شمع غازیان غیر ذر لعن سوزند دین فر در ست ...
مجال تابش ... شهر باز ... چنین که خسرو در روی ... و حامی ملک و دین ...
امن و امان ... صاحب عصر و زمان که مکین ... بود که باد جود ...
از شیوع ... غفلت کرند و ناسرا ... در دین ...
سود ای فاسد از دماغ ارباب معاصر اخراج نفرماید مگر چاکران در بار اقدس ...
... معتقد ... به ادست ... ان ... که ... دشمنان ...
و نظم کتاب باشد ... پاینده دولت بی زوال نه از امراد حضرت ...
از دست ... ال کافران ... در آن جا ... اکبر تا دین ...
اگر غم

رحمة عام ... ان ... ادم ... دیده ... گردن ... زمین را ... الحکمین
و تقریر ... جا ... زر ... خواهد بود که قومی با چیزی ... دست ... برابر ... باطل
غلط تکار ... یریدون لیطفئوا نور الله بافواههم والله متم نوره ولو کره المشرکون
حضرت خالق ... تمام ... خلایق را ... کلک ... نهاده که ...
عقل و عدلت ... فصل و تبدل و موهبت ... ملک و ... زمین ...
اسلام و ایمان ... ممالک ... ارفع خاطر مهمالک ... شریف ...
حافظ ... ترتیب ارباب ... و کره ... صحاب ...
هر چه کو ... تقریر ... علم ... دین ... چه جوید ...
و بسط طریقت ... هر چه خواهد رضای خدای ... و قبول رسول امین و هر چه ...
عدت شرکین ... عدت کفر کین والحمد لله تعالی که امروز ... بلطف ...
و بجث ... سلطانی هر ... و در هر کشوری ... که ...
از نیم ... کلکشان ... جواب ... کرده ...
کفر ... بوقت ... و ... و رد ... خصم ...
کلک ... و ... جهان ... تکلیف دارای ... را باصواب ...

ناصواب که باوری انگیز برید و دین مبین نبوی و نسخ شعار مصطفوی انباشته بود
داده اند و قانونی در اثبات نبوت خاصه و اتفاق شرایع حقه نهاده اند که گر
با مشک ختا هم برابر شود زهر نگارند شاید و اگر ساکنان صوامع قدس
از محکمات آیات آن درس گیرند سزد و باید کلک خواجه این طین [illegible]
رمح نسر و سلاطین در عرصه عرض نسخه و عجاز فاذ آهی نعبان بسر کام [illegible]
کرده تلقف ما یافکون و نطق تبیان علوم چون دست آفتاب ملوک [illegible]
گرچه خنجر از حرج برآرد و ریزد بورق گوهر از کلک سلک آرد و [illegible]
مگر در بزم فلک عقد پروین گسسته یا گنجور ملک درج گوهر شکسته یا آهوان
چین نافهای مشکین افکنده اند یا کاروان مصر تنگهای شکر گشوده که
نجوم ثواقب بیت و فروغ کوکب و تودهٔ مشک ناب و جوشه در خوشاب و لذت
طعم نبات و شربت آب حیات. قال الله تعالی و من یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا
خامه پاداری که عمری صرف تمامی بکار برد طبع کلک معجز نگار شد و دلائل
و دلایل عوضه ردّ و بطلان گشت. به آیت یعنی آن بکر مواشیه فتح و نگار [illegible]
حالیه مسلمین عبور ... اتباع سر خرفات چند که آن کیش ... ند برهم با فره بود

عجل

عوام شهرتی یافته آتش کینه در کانون سینه می افروخت و تا منبر الامر الحق
خدا و ماظهر و من جهد خدیو عهد بجهین و ... مسئله اثبات نبوت خاصه
که از بدو شروع علم حکمت و کلام مطرح انظار حکمای اسلام بود و بر وجهی که در بحث
و جدل از ذیل و لائل کوتاه باشد و ابواب احتجاج بر چهرهٔ ارباب لجاج بسته
سازد همت تصحیح و تحقیق پذیرفت و این نام نیک تا پایان روزگار [illegible]
پایدار گشت و این اجر جزای بر روزگار جمیل شهریار جلیل صاحب بخت جم جاه
نجم دارث و حارس ملک ایران و لنور منعم و منتقم حق نزدیک و دودور دست [illegible]
دین خدا اوج رفیع چرخ هدی خداوند تاک دولت کیهان دین [illegible]
چهر مهر جمال ظلیش جیش جلال بدر صدر ربیما ابو الفتح والعلی فتحعلی شاه قاجار
و حصل دعا باید شد که تاجرم نور افشای مهر شاه اوزنگ سپهر است بحت [illegible]
موید باد و تخت ملکش شید تم الدیباچه بحمد

رقم ولیعهد مرحوم نواب جنت مکان میرزا ابو القاسم نوشته است
نخبهٔ فرزند ارجمند و جد مهر نامه که از قرار نگار عالم نامه دیدم که بند
است فرزند در باب تمدید امور کرده و جناب فخر الآفاق [illegible]

آورده و حال آنکه ما در این باب مطلق و صلاح فرمایشی به آن فرزند نکرده بودیم و رای
بدانست که از او خطا ازرضاء ما نباشیم چرا که او چندین سال در ملک ما بود
هر گز جز خیر خواهی و دولتخواهی ما ندیده و تجاهی بجز این از او دیده و شنیده
و شک نیست که هرکاری بجا باید فرمود و این خلاف رای بدنامی بود در این
نمیرسید جواب این رقیمه را باید برد و عرضه داشت تا بدانند فرزند
در این خصوص حقیقه و جهت برسد و صواب امیر نظام حرف زده [illegible]
البته از خاطر آن فرزند گرامی محو نشده که دستور العمل ما همین [illegible]
که از سخن و صلاح امیر نظام بیرون نرود و سخن احدی را جز او نپذیرد و دیگر
او بگوید و بکند هیچ را بجز آن فرزند نیست و در هر جهت از این بعد الله
مزید توجهات ما و تمامی امثال دقتدان ... را اعاظم و فرمانروایان [illegible]
ایران خواهد شد و هرچه خود سر بگوید و بکند اگر همه بر وفق صواب باشد
انجام خدمت افزون از حساب کرده باشد معقول نیست باید مرد و دست [illegible]
تخلف از مرد نکرده و تجاوز از دستور العمل ننمود که بدترین گناهان
آن فرزند مرید مدرک و نیست مورد حمال و وثوق و اعتماد دست اما یکجور خود
بجزء از [illegible]

پسندی در او سراغ داریم که بخصوص در این نفر از این جمله بسیار تو ... مهر
از خراسان نواب طهماسب میرزا نوشته است
نعش فنا الارض اشربکم در نظر شریف هست که مقام ادرک حضور
مکرر در خلوت های او با تفاق و روزهای سواری عجز و الحاح و اضطرابی می کردم
که شما را نصیحت شود دست از این پیشه بردارم چاره و خلاص
مرادی مطلق العنان باشم سر کار منع و تحذیر فرموده ... بد شنیده خود [illegible]
و هر اهتمام و تاق و پیر و جنگ عجوز رگ نا دلبند بر که نشنیده حالا می ...
هر روز بچه زنگی خود ... را جان میخرید حالی میر باید بتقی ... [illegible]
کشیش ترشه با زرشل و خرچاری ... ده دهان غنچه عارضش لاله همه جا [illegible]
کو کجاست آنکه فریب و دغری غریب بافی ... و دمی میرزا [illegible]
این مرد مرتضی علی است صلوات الله و سلامه علیه حالا اگر ... [illegible]
پیری عمر نشیند بر سرم با طبع نوجوانی بکند شما و خدا من بیچاره چه خواهند [illegible]
بد بخت چه خواهد گذشت اگر عمر و فا کند یا رب بزیر پیچم مانند عاصی در روز محشر با [illegible]
باب که فرد ... ... تا نو خود امروز تصور کن که ... این بنده ... [illegible]

این بار که آدم از طهران به تبریز میرفت لابد و ناچار عقب جواب است در شرفیابی خدمت شاهزاده نوشتیم و سرکار را بشهادت خواستیم رسیده ام بدوانی بروند
حرفی بزنند بدتر میشود بهتر آن بود که عیب خود را خود عرض کنند والسلام ۱۲۸۲
رقم مرحوم ولیعهد که از خراسان باصف الدوله نوشته است
ارجمندی آصف الدوله بدانند که سمعیل فرستاده ایلچی روس بتاریخ شهر ذی الحجة الحرام
اگرچه هیچ عریضه و کاغذ از ایشان نداشت لیکن عالیجاه ملک الکتاب
تفاصیلی که لازم بود نوشته بود و بعرض والا رسید امروز کاری عمده که در
این ارجمند است کار ایلچی است و بس که انشاء الله تعالی تا ورود موکب مسعود بابا
بو بهطه مهمات متعلقه با او حرکت و تصدیع نخواهیم داد با رکوب مدار ظل اللهی
خود وارد شده ایم بفضل خدا و توجه شاهنشاه کشورگشا روح العالمین فداه
که بکمال خوشی و سرفرازی از آستانه خلافت مرخص شود و این آدمهای
برادر نجیبه اختر کامکار است در لوازم انتظام و حرام و جهد و اهتمام
از اندازه [illegible] لازم است باید است ارجمند از جانب ما بعالیجاه
نمود و خود نیز برسد هر روز در است قرب جوار عالی نمود عنایت رضامندی

محمد جعفر خان همین خواهد بود که آدمهای سیما باید ارزرا و کامکار با اظهار
نمایند و او خود و هال ابن خشنودی و استیاشد بمیرزا صالح حکم کرده ایم که از طرف هم
رفتار شود و میرزا مطفم خاطر جمعی بسیار در این باب نوشته بود و سمعیل که ابرا
اصراری در باب بس تجارت ولایات خود شان کرده که همراه ایشان شجاع السلطنه در ارو
باخت کرده اند قدری از آن بخاطر جانب سواد کوهی رسیده که در جواب مشیت
رو خیس خان زنبورکچی است که بافعل رو از کلاته طهران است باید
اگر صلاح دانند قبل از ورود ما این کار را در خاکپای اقدس همایون بگذرانند
مصلحت نداند ایلچی را بتوسط میرزا صالح خندان اطمینان و آرام بدهد که تا خود
بخاکبوس دربار اشرف اعلی سرافراز شوم دیگر چون ملک الکتاب شرح
سیف الملوک و سیف الدوله میرزا نوشته بود و یقین داریم که است
که از احوال و اوضاع آنها باخبر شود و بعد ابو جار زن و جهار مرتبه میدارم که اگر
سیف الملوک نسبت که دیده بودیم سیف الدوله میرزا را میخواهند
و میرعبدالعظیم خرج محاسبه را بسیف الدوله میرزا میاندازد و داده گویا میرزا ادامی
ندارم و بسیار نه ایند گویند برعلیرضا در سر ارس شمن

مطلوبست که سیاق همین احوال محتسب جم شکست من سراو رفتاری داریم
نمیتوانیم جانشین بهوای نفس خود بگذاریم لکن چون هر چه بکشیم تربیت خیر
و خوبی فرزند است اگر ملا اخلاق دانند حضرت شیر میرزا خواهند یافت
کفش آمرزوداریرفروش شایدت داری ملوکش ۱۲۸۲

سواد رقمی است که میرزا ابوالقاسم قایم مقام بخط خود بعد از فوت
ولیعهد رضوان مهد از خراسان بالبدیار خان آصف الدوله
ارجانب شاهزاده والا تبار نوشته است که ولایت عهد را
تمهید اساسی کرده و ترتیب قیاسی آورده است
جناب مجد و تجدد نصاب جلالت و نبالت ایشان خالوی اعز امجد عالی صاحب الدوله
العلیه العالیه بدانند که هر چند بعد از رجعت از هرات خبر درستی از آذربایجان
بما نرسیده اطلاع کاملی نداریم که پس از این قضیه اوضاع آنجا چگونه شده
انواع ما مذکور میشود که منشور عالیجاهان ایشان قاسمی باشی و حکیم باشی
و بنظر رنتوزع رقعه این خبر که رسیده است ایلچی روس با میرزا نظام و عشه
محمد حسین خان که روانه بود از جانب ولیعهد دولت قاهره با ایران بود و حالا

که اولی در بیان مثل روانه شدن او در مجوزه راهی ندارد که برود چرا که حکمی
و فرمانی از شاهنشاه در دست ندارد و آن سعه نگهت و ان بهانه را
اگرچه از جانب ایلچی انگلیس مستکین تنبیل نیاب مکتوبات و ظاهرا فی وان موجود
لکن یقین است آنها هم در باب حکیم باشی همین طور سخن ما خواهند گفت حق دارند چرا
که نشان این گفت گو ها در واسطه این جواب و سابق همان ولیعهد مرحوم مغفور
فی دار الخلد السرور بودند حالا که این طور اتفاق افتاد و کاغذها داده مهم اینکه از
میرزا میشد جانبدار که بروند اگر نه و نه هم مور و گرد میرسد [illegible] مذکور
خلاف شاد دنیا خواهند آمد پولی در خزانه عامره موجود نیست مال ایران
حفظ مملکت یکدینار نمیدهند ولیعهد مرحوم مغفور هم در حیات نیست که فکری
پایه بکنند باز چاره جز این بخاطر ما نمیرسد که آن دو نفر میرزا بیشد با همان کاغذها که
روانه نمائیم و از جانب خود و کاغذ بده و دولت بنویسیم که والد ماجد ایشان
خود بعضی هرات شما در عالم یکانکی اظهار کرده فلان آدم مرخص شاده نبود
که از عالم فانی رحلت کرد و شاهنشاه روح العالمین فداه ما را در جای ایشان فرزندی
بالفعل بحکم و فرمان همایون شاهنشاهی همه مهمات متعلقه باو با ما است

حاصل نشده الا آنکه یقین داریم شما از راه حسن عهد و کمال حق و دوستی هر روز
که والده جدها از دیدار شما زیاده دردمند و دلجوئی باو بهم بستگی کار ما اهتمام خواهید کرد
همچنین . اگر شما هم با ایران رجعت بدارد هم بعد از این جا و به زیاده الطاف
در رتبت عز و جاه و عتبار ما بهرجهه از جهات در این مملکت افزوده خواهد بود
و توجه مبذول داشت که هرگز نسبت بآن مرحوم مغفور نفرموده بود اگر جناب
نخواهد کرد که این فقره را برای اظهار اعتبار خود در فرنگستان خواسته ایم
تنها وقت طیفی پیشیم که محض مصلحت دولت قاهره و سد رخنه دشمن دین برقوم داشتیم
امروز بعد و فرمان که شعر بر توجه نسبت بما بدهد ایلچی صادر شود یاد و نامه مختصر که در
قضیه ولیعهد مغفور و توجه نسبت بما بدهد و پادشاه برقوم کرده اگر بفضل خدا
از پیش خواهد رفت و بار کرور اشرفی از گردن خواهد افتاد و چنین میدانیم که
زیاده از سابق درین کار بکوشند و از سر کار شوکت مدار همایون هم باین سبب
ممنون و خوشنود شوند دیگر امر امر اشرف همایون شاهنشاهیست هرچه خاطر
مظاهر اقدس اعلی برسد همان عین مصلحت خواهد بود و اگر بجناب ...
اظهار ... مرهم کمالست خواهد شد که ما خود را در این ضمن ملاحظه کرده ایم ...

که هیچ غرض نخند باسم ما را برزبان نیارد چرا که ما خود را قابل تر از آن میدانیم
که اسم ما در حضور با برکت النور اشرف اقدس همایون مذکور شود که از بندی
عمر هرگز هوا و هوسی از خود ندانسته ایم حصه ما بعد از این قضیه که از دنیا داریم
در زندگی خود دلگیر هستیم و نخواهد اگر فرمایشات مصحوب ایلچی چنان و فرمانهای
آمیز همایون شاهنشاهی باعث شد که تا حال امیدواریم و الا نه چنان افسرده و مرده
بودیم که تا نفس آخرین بحال تو اییم آمد آخر سخن این است که ما بنده و برده درگاه
شاهنشاه روح العالمین فداه هستیم پدری داشتیم از دستمان رفت دیگر در دنیا
نداریم مگر همان وجود مبارک شاه که خدا تعالی تا زمان ابر در دنیا خود محفوظ
بدارد و اگر رای همایون شاهنشاهی متوجه ترقی ما قرار گیرد و بعد از فضل خداوند تعالی
پادشاهان روم و فرنگ و هند هم تمکین موجودی قبیل ما خواهند کرد و اگر خاطر
ممکن نشود ... و بهما حصل دهند باز بنده ایم از دعا گوئی منفعل نخواهیم بود
خدمات میدانیم تحریراتی شهر ... ۱۲۸۱

کاغذیست که شاهزاده خانم بعد از فوت مرحوم ولیعهد
از خراسان نوشته است

شاهزاده جهان قربانت شوم روزی را دیدم که یاد مهرت زدم که خاک بر
من باد و مهربانی من اما حالا یقین بدانید که در این ... جناب
من و ایران شد تلف خواهم کرد دیده مشکل است بار دیگر ... حضور ...
بیرون بانو به بر ... در ... که آسمان نخواست ایران نظام گیرد و دولت
انتظام پذیرد در این عصار و عوام کسی مثل ولیعهد ... مقام باید نداد و عدل
بود حق ... خوب میدانست و قدر او کسی خوب میشناخت ... نعمت ...
اینها مرا پدر بود و از اهل ... آذربایجان در مدت سی سال پرورد
اهل خراسان را در این مدت سه سال چنان بنده عدل و انعام و علاقه فضل و کرم خود
فرموده که صد برابر مطیع تر از اهل آن سامان شده بودند این سبب علاقه ...
و بچه بیان بنویسد خدا نخواست که جهان ... در عهد جهان دارای او زنده بماند
خوب ارثواب ... امیرزاده اعظم و محمد و ... م ... نظام ... دولت
خبر در ... آذربایجان نداریم خدا ... در میان ایشان نفاق است ...
امیدوارم انشاء الله تعالی اولاد ولیعهد مرحوم طوری را بپرورند که دشمن ...
کامشور روز بروز بر شان و شوکت این اوجاق کردون رواق افزوده شود ...
... و لیعهد

در چمن سیما را گوارا باد مرغ دل آتش غم هیچ نیست گر حرص بود ...
چشم خون فشان فارغ از ما ... راح بجام جز خون جگر ما ... جوان ...

یکی از منسوبان خود بفرامان نوشته است

ای ... تو یار دیرینه کاغذت رسید زخوانیش دل من یاد ... که ...
نعوذ بالله اگر ... لفظ ... راد ... که ... تمام ...
عهد شباب ... خوردیم و گفتیم ... که ما داد ... هر ...
و ... اللهم ... اللذی کنت به ... ل ... شانه ...
... و در جوانی که ... ... رسید ...
گر ... سوار ... های ... ی با ... والکلامه ...
گر و هر ... روز کار ... چاره ... نیست ...
بهتر جانه که ... هیچ مر ... اما ... جامه بود ...
... دو ... ده ... که ... چاره بکردی ...
در باب ... نوشته بودی که ... شدم ... کردی ...
... جاو ... خسته ... گر ... ت ... برادر عزیز ...

مباشرتِ شغل ... مرا ... که کاغذ ... دیده و ... مهدی اکرم ... چون

... از حقایق فنون مجهولی ... انصاف بده ... پارسال که آن ...

... اینکه ... بیهوده ... حسارت ...

... جنبه و غازه ... باشیم ... که زانده‌ایم ... بعضی از قرط ...

... دیگر ... صاحب ... من ... روز ... هر سال ...

... جمله ... روز رمضان است ... اغراق ... چندان ...

امسال هم مثل پارسال ... قرض ... برابر

دوازده ... روز ... دوازده ... بدان ... حال

لابد شدم مثل ... حاجی محمد خان ... خانه

... فرزند من ... طمع ... از ... من ...

... به ... که ... کوچک ...

زبان ... که ... دارم ... که این ...

آنها ... خرج ... ندارد ... دو ...

دارند ... لازم ... که باید ... داده شود ... ان‌شاءالله ... من ...

... انشاءالله باید ... انصاف ... حاجی محمد خان ... برادر ...

خانه‌نشین ... دارد و باید ... صادق در ... امروز ...

او ورا ... باشد و من ... بودن تو در آنجا ...

آنها ... میدانم ... که ... لازم ...

امور ... باشد البته ... صادق ... او را ... بدل کرمی ...

و چون آن برادر ... خلوت ... مهرآباد ...

... مهرآباد ... خاطر جمع ... من ...

... باید ... حال ... باخبر باشید ...

... که جانم ...

اورا عوض ... انشاءالله تعالی ...

که من برای ... آرام ... او ... خود ...

... از وضع ... که ... حاجی ...

... باهم کرده ...

باید باهم ... باشید و ... این حرف ...

وارث ... محمد رضا خان ... منظور ...

اگر ... باید باهم ... این ... که ...

... از ... باشد که خودم و برادرهای مرحوم ...

... حالا ... آن ...

کار ... که ... املاک ... خود ...

... تو ... من ... حضرت ... علی ...

من ... بگویم ... امید دارم که آخر ... آن ...

... توانم ... چرا که همین ... استخاره ... کار ...

... پارساله ... بعد ... نصف ... بلکه ...

... های ... در میان ... باید ... بفضل خدا ... مطلوب ...

آید ... بعد از ... که ... مجنون ... باهم ...

... لازم است که ... در میان آید ...

برف ... هوای بهار ...

باری ... آنجا ... من ... روز ...

داده‌ام

داده‌ام ... که بعد از ... باز ...

با ... خاطر جمع شوم خاطر جمع کن که اگر یکی از ...

اوقات نشود ... من ... مصارف ...

از ده ... خودم ...

و ... باشم ... من ...

معصومی ... تا آخر کار که ...

... طرف ... صادق ... که قبل محرم ...

این ... برادر خودم را ... بعد از آن توکل به خدا کنیم ...

که حالا از من ... امید هم ... والسلام ختام

صاحبا قبله‌گاها ... در ... اوقات رسید ...

لازم ... معلوم ...

که خلاف ... شما ... انشاءالله تعالی ...

... که ...

... سال ...

ملکه ... هم از آنکه ... جیب از ضعف بر دل است ... قضای [illegible]
... در ماهی که قلعه یا علی گرفته شده بود و مال سرکار کلا به تاراج ...
رضای ما ما در بازار است حالا بود و جای شما و ... علاوه ...
... شکر خدا کنید که امروز جان مع حسنات و دنیا و آخرت شما شد ...
... هم پس یا رب از ما ... تیر چه طالع راز دم همه حسنات ...
آدم ... حسن ... طرف که روح است و روح از فهما جرئت ...
عالم غیب نوجوانو جوانا آه از مهر کج سلیم و لحن و نوای این تصنیف خدا ...
کل و ما ما و ... یاد های زمان ... است که بقول ...
دیگر ... ا ... اما مرد روزگار ... تشقف و ...
... صوری ... کارهای دولت پادشاه دیگر ...
و ... روحی ... چون ... نمی فهمد ای محبت از جان چه خواهی ...
... با ... ... میآورد ... صورت خود ...
پنج ... ... عمری ...
و ... ... ظاهر شد ...

... چه ...
...
...

معلوم نیست بکی نوشته است

برو روزگار عزیزان که روزگار عزیز ... حرام باشد بی دوستان ... همه آمده ...
از معصیات ... وارگون دگر شهها ... کردن و دون ...
غیر ... روزگار را و بدیدکه چه ...
وجه ... چرخ ... از این ...
بجا ... بودند ...
...
...
...
...
...

...
...
از ... عبدالرزاق ...
...
...
...
من از عشق ...
بعهد و ...
مدتی است که ...
یاد یاران قدیم ...
... سحرهای رمضان است ...
...
...
...

...
...
...
که یک حزب قرآن تلاوت کنم یا دعای ...
باید مرد این ماه رمضان هم گذشت و هیچ کار نکردیم ...
...
...

کاغذیست که قایم مقام بمرحوم میرزا صادق مروی وقایع
نگار از خراسان بعد از فوت مرحوم مغفور ولیعهد رضوان جهند
نوشته است

... رقیمه کریمه ...
من ...
...
...

[illegible]

[illegible] ... اهم ... الذین ... تعف منزل سقف مرو

ایضا کاغذیست که بمرحوم وقایع نگار از خراسان بعد از

فوت مرحوم ولیعهد نوشته است

ای انیس جزوی ... آیتی ... که از ... بنام این کمینه ...

نازل بود نامه روح و ریحان ... خاطر گشود ... جبرئیل از آسمان آمد ...

[illegible]

کاغذیست که مرحوم قایم مقام از خراسان بوقایع نگار بعد از

فوت ولیعهد رضوان مهد نوشته است جواب کاغذی

که وقایع نگار در آن کاغذ بشارت ولایت عهد را از جانب

سنی الجوانب خاقان مغفور بقایم مقام نوشته است

[illegible]

ترکمان دست تعرض به بعض ممالک خراسان گشوده بودند و کشتار فراوان و در قطع
بلاد نموده جمعی از سواران منصور و سرباران غازی به دستبرد شکاری در کشتاری
مأمور شده‌اند و ساحات ملک [illegible] مصرع جهاد [illegible] گشت رؤسای [illegible]
همراه شیعه [illegible] [illegible] لاامرولانابت ترکمانان [illegible]
شهری محول شد که عیدی از نو پدید آید [illegible] تماشا دست که [illegible]
مظلوم [illegible] مقام محبت [illegible] در شهر که خونها موج زنند و [illegible]
بحر خصوصا با نهایت [illegible] که در هر طرف سرهای کشتگان [illegible]
شان [illegible] [illegible] [illegible] و از خونها جویهای [illegible]
صید شهان جمله و [illegible] صید شه است هر که [illegible]
اللهم ایده [illegible] وانزد وعلی اعداء السلطان [illegible] و السلام

بحر خصوصا

کاغذیست که قایم مقام به عالیجاه میرزا افضل الله علی آبادی مستوفی خاقان مرحوم مغفور ولیعهد نوشته است در زمانی که در رکاب نواب مستطاب شاهزاده والاتبار به طهران می‌آمد

[illegible] [illegible] سرکار [illegible] [illegible] [illegible] و ذوق دارد [illegible]

بر[illegible] نیارد و همیشه نوشته بودید که جواب برگردانید تا چه طور خاک کنید جواب
این است که ما بسیار از این جواب برگردانیم [illegible] صباحی آنجا هر طور خاک شود خواه
تو [illegible] [illegible] [illegible] خاک از [illegible] دوستان [illegible] و دشمنان [illegible]
تو کرده [illegible] اگر [illegible] دیگر نوشته بودید [illegible] اگر [illegible]
و در این باب جز شعر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] چون [illegible]

نویاده رحمی [illegible] ۱۲۸۲

کاغذیست که قایم مقام به نواب شجاع السلطنه فتح الله میرزا از منزل ارمغانخانه نوشته وقتیکه در رکاب ولیعهد بن ولیعهد به آذربایجان می‌آمده است

اصدقت شوم همه وقت الطاف حضرت والا افزون از عدد ستاره بوده [illegible]
[illegible] [illegible] از عدد شماره تا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] اوج گرفت و دریای فضل و کرم والا موجی زد که [illegible]
[illegible] از عد و حصر [illegible] [illegible] [illegible] دیگر [illegible]

در ارمغان [illegible] منزل ارمغانی رسید پیر غلام را در محنت شرمساری از کمال [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] که بر خود فرض کند [illegible]
نماید که اگر بار دیگر [illegible] جهان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
محو [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
موجود [illegible] [illegible] [illegible] برای [illegible] می‌شد حالا که [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] عنایت [illegible] جهان و [illegible]
هست ریزش سحاب در بستان [illegible] [illegible] [illegible] آفتاب [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و کرم والا [illegible] [illegible]
آفتابی که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
این [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
و قصور [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] که من [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

دیگر دل

دیگر دل [illegible] نهاده [illegible] که باز گشته [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] راه دور است [illegible] شد [illegible] [illegible]
[illegible] پیر غلام در قصه آن که [illegible] توان [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
مبارکه سرفراز [illegible] [illegible] [illegible] حلاوت [illegible] [illegible]

کاغذیست که قایم مقام از خراسان بعد از فوت ولیعهد طاب الله ثراه به عالیجاه محمود خان دنبلی قوریساول باشی نوشته

مخدوم مکرم [illegible] حفظه الله الملک الودود قتل اصحاب الاخدود و [illegible]
[illegible] یریدون لیطفئوا نور الله بافواههم والله متم نوره ولو کره المشرکون [illegible]
[illegible] خدا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
اعظم [illegible] [illegible] اگر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
در کار دولت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

دوران مختلفه و میراث گذشت یا اوصاف جلال ملک عیسی و صغر الوطن ...
یک دو کرور بخشش و ریزش میکرد و یا یکی از همین کرورات مشکانه را ...
زده که و سخانما فی العهد ... برنیامد آه از این قوم بی حمیت و بیدین ...
دارند و قوت حفظ ندارند در جنگ نزنند و در جال ... و در خبر مادن ...
کمالات شاعر تمیم بطرق اللوم اهدی من القطا و لو سلکت سبل المهدیة ...
انصاف حسنی آنچه مایه غرور و تو انگران باشد که دعوی مبین پیشی کنند ...
زنند علم الله تعالی رنج هست نه گنج مار هست نه مال هم است تیم مباب ...
در هول گریزند دیو آیند و خدا لیاو ر قول سوگند و کاذب و بیل الکل همزة لمزة الذی جمع
مالا و عدده یحسب ان ماله اخلده گو بیا با و ببنیاد زند زور دادوری کین همه ...
می کنند کاه بوسطه حسن و رکوب ... درآمیش میگذارند و گاه ...
میسگذرند و گاه با ... ادبات ... فلاک میگذارند ...
و رو ارو هنر ... با دنیا خواهد رفت و دوای آزار توقف که در عالم عقبی ... نکو می نهاد
شد و در این صعلوک ... بجلوبه انکار کرد ... لیاق ... و السلام
شب دوشنبه شهر شعبان ... ۱۲۸۲

کاغذیست که مرحوم قایم مقام از طهران بعد از ولیعهدی ولیعهد بن ولیعهد طاب الله ثراه بخراسان بمحمد رضا خان وزیر خراسان نوشته است

برادر عزیز کاغذهای شما در دارالخلافه رسید رنجنامهای آرزوی لطف ... بود از فضل خدا
رحمت شامل ... روح العالمین فدا بعمل آمد طوری که همه عالم حیرت کردند ...
پس ... کاری ... هیچ ولیعهد تعیین نکرده بود جا و مردار ...
... سلام زدند و مجموعه های طلا و نقره و حلویات در وسط جا ... و کاسه نبات ...
... و پیاده ها ... های نبات ... درخارج ... از چهار طرف ...
... عود و عنبر بهار و گلاب ... و انوار عیش و عشرت دستگاه های ...
اعلی ... زن هر دو صغیر و کبیر عارف و عامی ... از در و دروازه ...
... همچنین از دروازه ... تا آنجا ... در صحرا ها ...
... جای ... صد ... جوان ... دولت ...
... صد یک جنس ... های تازه ... های بتنخانه ...
صاحبقران میرزا که مبارک ... اعظم دارالخلافه ... اوصاف ...

الهوس ... مخصوص همایون ... دیگر ... ریشهای را ...
شهید مرحوم ... مشهور بجهان گشای محمد حسن خان ...
ارز و علمای ... فضلا از شرفا خطبه را خوانده اند و دعاها بدولت شما و روح القدس ...
و در ساعت سعد بتاریخ ۲۰ صفر ... هجری خلعت همایون ... پوشید ...
... شد و از ... صالدت ... گوش و هوش ... زمین و آسمان ...
... مجموعه ها ... حلویات ... کاسه های نبات ...
... گرده ... غلامان ... قدر ... تقسیم و تسلیم کرد ...
... در آلار های دیباچه ... مناظر ... نگارستان ...
... و انواع ... مقول ...
... پیش ... های ...
... از گلاب ... پلوهای ...
... الاغنیا ... حاضر ...
... که از خراسان ... ماک ...
... تومان ... و السلام

... جمال ... و کلاغی ... و ... شنب و روی مشهد که از خراسان
... دو ... و ساعت ... ازین ...
... جمله اسم کلاهی ... خانها ... ظل السلطان ...
و مصارف ... جمیع الجهات برای خیر و برکت ...
... شد و ارباب طرب ... صاحبقران میرزا ...
که سلام عام در دیوانخانه بزرگ اتفاق افتاد و شما عالم ... بالای ...
روحی فداه ... فرمان ولیعهدی ... بکمال ...
... در خلوت ... بالای ...
کردند و در ... همایون جای سلام داد ... محمل ...
... روز دیگر ... شاهزادگان و خادمان ...
آمد و ... احکام و معارف ... و ممالک ایران ... خراسان ...
... از حضور ولیعهد روحی فداه ... حضرت ولیعهد ...
... شاهزادگان و وزرای ... و ... ولیعهدی که ...
بود ... اما اختصاص خراسان از سایر ممالک ...

و مرحمتی که با آن برادر مهربان شده اهر کار قدر سر هنماوین شاهی بود و بحکم ... خواهد آورد و در همین قضا این مصحوب ایلچا فضل علی خان ... و کرو باعث ...
و سرداری ایلچاه نور محمد خان در پیش ... ایلچا ... جعفر علی خان ...

کاغذی است که به نواب اردشیر میرزا در حکومت کردستان
نوشته وقتی که در رکاب ولیعهد بن ولیعهد با آذربایجان می آمد

قربانت شوم دستخط شما رسید تأمل کردم تا ذکر کردستان هم میرزا رفیع ...
والده رضا قلی خان و میرزا فرج الله را آورد حضرت ولیعهد روحی فداه ...
که چون والی وفات کرده بشما بطور ... دیگر ... و مطالبه مال کردستان ...
کردستان که ... هر دو در ایالت ... میرزا فرج الله ... ولیعهد مرحوم ...
طفل بود و پدر مرحومش او را بغلامی و چاکری این آستان داد و ما ... بکار ...
بیاید باز ... کرده که میرزا فرج الله از ... رواق ولیعهد مرحوم ...
بالعیاذ بالله ... سابقاً عرض کرده بودم که ... و ... بیند ...
شوید ... هم همان عرض می کنم هر چند ... حقوق مرحوم ولیعهد مرحوم ...

و ... تا ... طرف شیبه بهاره ... زوجیی ...
بدا و ... تار ... هر کرت ترکمان ... لکن ...
جهت کم وحشی کردن و دیگر ... بر وحشی ... اول آنکه ...
شما خوش آید بخواهد بود و ثانی آنکه ... که حضرت ولیعهد ...
اظهار ... سفر ... و ... خانه ... شما روی ...
بالفعل والی ... و والده رضا قلی خان زنی است ... رضا قلی خان
طفل است ... الامر کار کل کردستان ... میرزا فرج
... شده ... ترکمان ... و ... خانه ... از میرزا فرج
... کاش ... نباید ... مرا ... شما ...
همه ... این قدرت و شوکت در زیر سایه ... ولیعهد روحی فداه باد ...
که ... این ... کردستان ... از شما ... و ...
رضا میرزا فرج الله طلب ولیعهد مرحوم را انکار کرد و ... خودش ...
... مال ... دیگری ... را ... والعیاذ بالله ...
با ... اگر ... مقام ... تا ... بکند ...

هرگز ... گفتار ... شما ... باشم قربانت شوم حضرت ولیعهد
روحی فداه ... همین دلایل ... شما را از ... کردستان ممنوع ...
والا ... خواهید کرد و میرزا رفیع و میرزا لطف الله را پس فرستاده الله تعالی
... خواهند فرمود ... شما ... و قرار ... که جناب ...
ایده الله فضله ... سر حد ... برای ... سلطان ...
بزرگوار ... که نه کردستان مهربان ... کردستان ...
بکنند ... این ... است ... که ... خود ...
و قول ... علمای دین ... دولت هر دو ... است ... که ...
... الله تعالی ... شما ... میتوان گرفت همین کار ... که شما ...
بکند ... بخاطر جمعی باذن الله بفضل خدا و حکم پادشاه ... میرزا رفیع ...
از جانب میرزا فرج الله ... بسیار ... این ... گرد ... تأمل
که ... خانه شود قربانت شوم زین العابدین خان ... که ...
و ... خان ... قبل از ... بود که ولیعهد ...
زین العابدین خان ... فرمود ... اولیای دولت همایون شد ...

بسر کرده ... منصوب ... پهلوی ... چاره ندارد ...
... این روز ما حکم فرموده اند که ... با ...
نقل و تحویل کنند از ایلات ... و ... آنجا که ... شما ...
میشود بفضل خدا ... بسیار خوب ... و سالهاست که ... ولیعهد روحی فداه
... داده اند ... قشلاق ییلاق ... و ...
... کردند تا ... صاحب ... علم ... شده ...
عرض ولیعهد روحی فداه را مقبول داشته ... خوب رسید و کار ...
بالفعل ... از ... آذربایجان ... کرده ... عراق ...
کار ... خراب است ... آباد ... از خدمت ...
آخر سخن این است که ... کرده ... باید ... کردستان ...
بلکه خدمت کار ... فرمایید ... غلام قدیمی قابل ... که بعد از ...
... خدمت شما ... اگر ... نوشته ... خوب ...
قربانت شوم ولیعهد ... شما ... عرض ...
... خوب ... کاه ... چاکر ... شما ...

وخدمت چندین ساله او در غزوات روس بوده‌ایم و محاربات کرده‌ایم

یزد و کرمان و هرات و خراسان دیدیم که تا سفری بود که ولیعهد مرحوم رو نهاد

رکاب نباشد و همیشه طرح و لسوزی و خدمت شکر و که از او راضی میشدند ولیعهد

فداه هم پانزده سال از خرجهای چه از وام و از این راضی بود و ...

حالا ی حال ... چاکران ... و حال این چاکر همین است که

نوکرهای شما را که از ... کار خود عرض کنم با خبر باشید که در راه ...

جعل الله مثواه زحمتی کشیده باو ... آزاد نظر ... باشید مبادا ...

که هر ... در باب اولاد ... قلیخان کرده باشم ... رعیت ...

که اینجا ... عرض ... تفاوت ... خود ...

بعد از ... روانه خواهم شد ... هر کاه ... دعا ... دارم ...

... البته عرض ... اما هر کاه ... دعوا ...

... شده ولیعهد ...

... اجماع ... ذکر آن شده ... فضلا علما ...

کردند الا ... عارف ... که ... ولیعهد مرحوم ...

وازمان بوجود و بنیاد هر کار آقا باید که عرض ... آن بزرگوار ...

در ... و اگر ... فلانی حق ... مال ... این ... الله ...

... بجدا که برای خاطر هیچ ... حتی فرزند ... چشم ...

... از مثال ... غلام عرض کردن است قبول ... خادم ...

تصدق شوم روایت ... شما حواله شده همه ...

... است ... ولیعهد

روحی فداه برای شما ... و السلام

این ... وصیه است که قایم مقام ... ولی خود

نوشته است در آن وقت امیرزادکان عظام بر حاجی میرزا

آقاسی ... قایم مقام ... والد

خود که ... امیرزادکان ... خانه ...

... خانه ... امیرزادکان عظام ...

... امیرزادکان ... قایم مقام ... کرفته

حاجی میرزا آقاسی را ترجیح داده بودند ... که ...

... کرد و بود ... این رساله را ... کار

ولیعهد فرستاده بودند و بحاجی میرزا آقاسی ...

... است که ... کافی ... آسمانی اشاره ... است

تمام این رساله ... در مقدمه ذکر شد همین است

است ای ... کار ... است که ...

فلک ... هماره ...

... دو ... کار ... آورده ...

... سازد ... خاص ...

... آورده که ... صدر آفاق ...

... روز ... الباسا ...

برین ... زمین ... عام ...

... برکات ... زمین ... زمان ... آورده ...

... هو الذی ارسل رسوله بالهدی و دین الحق ... الله

... خواجه رسل ... سلام الله و صلوات ...

... و مادام ... ساد ...

من ... ابن ... که ... احکام ...

... والزام ... گشت فالحمد لله الذی انزل علی عبده

... الذی صدق ... بالصواب ...

... ابوالقاسم ابن عیسی الحسینی ...

... ولیعهد دولت اسلام ... سید ...

... اسلام ... غزا ... جهاد ...

... ماه و خورشید ... دوران ...

... ابقاه الله ...

... کردم ... غلام ...

از ... آمده‌ایم که ...

... کرد ... بوده

اللهم ... اکنون ...

... امید ... این ...

کوشه کرفتم تحقیق باید یافت کوشه چشمش بالای کوشه نشین است اگر تا حال آسمان کبود را
با این بنده و رای بدخواهی بود و با دشمنان حسود راه بدکوید [illegible]
نه کفر و کفران که ناصر ابد رضوا ای در جواب کویم یا ناصر الدولة [illegible]
حم شکست و من مراد سخن با کس [illegible] امروز که مرد کار [illegible]
عالیات افتاد که [illegible] در زمانه دشمنم کردش [illegible]
روزگار هم این بنده در غایت فخر و اعتبار است نه مایه ننگ و عار که صریع [illegible]
قریع [illegible] چو حیوان الصبوری کشیده و بار [illegible]
ابناست [illegible] با گدایان گوی [illegible] چه
آید چرا که پادشاه ما [illegible] گدایان جستن میسر است بخشش و حرمت [illegible]
کمال است [illegible] خدا و تاج بخش والا سو کرد که این بنده [illegible]
بواسطه آن بوده است که حکیمان گفته اند [illegible] است [illegible]
در وقت خاموشی چاکر ان عتاب و دولت را که پرورده [illegible]
ناشناسی است که هر چه بینند و دهند عرض [illegible]
که [illegible] او کار [illegible] علم [illegible] اند و [illegible]

رزان

کتاب است و نه برخی صواب لاجرم [illegible] از فرط هوس تجویز تعب [illegible]
تکلیف و اصرار نواب امیرزاده کامکار سیف الملوک میرزا [illegible] دوام شوکته [illegible]
عرض کردم که با مثل لفظ همه [illegible] و مجموع است [illegible]
این مالک بر وزن فعلن است [illegible] چهار مصراع رباعی [illegible]
چهار کار لزوم مالا یلزم است [illegible] واجب و لازم [illegible] غافل از آنکه قول [illegible]
خواهد شد و این غلام [illegible] سیبویه و جامی در مجلس [illegible]
[illegible] خاطر خطیر [illegible] باشد که از آن روز تا حال [illegible] غلام [illegible]
[illegible] طلاب [illegible] کتاب [illegible] این غلام در کار [illegible]
لکن کفی بالله شهیدا که اگر [illegible] و در کار [illegible] این زمان [illegible]
ملک [illegible] مانده بود و نوباوه [illegible]
چه خواهی زجان یکی بردیر که کاوش [illegible] این غلام اگر [illegible]
و یا چوب جنگل [illegible] با شاخ [illegible] که در باغ این [illegible]
[illegible] و از خاک [illegible] والله و [illegible]
که هر تخم خار در باغ [illegible] اند [illegible]

کل چمن آرائی است که از آن است که می [illegible] ناتمام [illegible]
خاک و خار و خاشاک [illegible] است و لکن [illegible] بحکمت [illegible] دولت [illegible]
چند از طرف [illegible] چهل سال رنج [illegible]
بازور علوم [illegible] موافق [illegible] اگر قومی [illegible]
[illegible] که فلان در کار [illegible]
دور کار دنیا بسیار جاهل [illegible] که طایفه درویش را با دنیای ایشان کاری [illegible]
در باب مذهب کیش است با خدای خویش است پس کس [illegible]
که [illegible] بلی در باب حفظ و رد [illegible] فضل و بلاغت اگر [illegible]
در [illegible] گوی و چوگان موجود است [illegible] میدان حاضر [illegible]
[illegible] محقق [illegible] قلت له الحق [illegible]
[illegible] است که غایت [illegible]
همین کلک شکسته است [illegible]
قدرت [illegible] که تواند این اسباب [illegible]
[illegible] یکی از بزرگان از سفر [illegible] کار [illegible]

ادان

[illegible] که [illegible] صبا [illegible] موجب تعجب [illegible]
و چه آن بار [illegible] این جماعت را [illegible] همان بود که [illegible]
که آنچه داشتم [illegible] تصرف در آن [illegible]
[illegible] سخن [illegible] در جهل [illegible] مطلب [illegible]
که [illegible] وجود ذات [illegible] صفات [illegible] سلطنت را [illegible]
[illegible] و نسبت با این [illegible] و انواع [illegible]
علما و حکما [illegible] مدارند بل عالم آن وجودات [illegible]
ماورای عالم آب و خاک است که اگر علمشان [illegible] باشد [illegible]
لیس [illegible] اول [illegible] از کارها [illegible] دیگر عیسی علی [illegible]
در عهد عیسی [illegible] و صادق بود [illegible] پیغمبر ما صلی الله علیه و آله
[illegible] علوم [illegible]
[illegible] این [illegible] که سلطنت [illegible]
[illegible] پادشاه [illegible]
که [illegible] افلاک [illegible] علم [illegible]

و اکمن ار بسیار سواد و تقصید و قایفه علماران بر کمال فضل معجم حیث که امام جامع را
سالسله جازت منتهی بها موسوم کرد و جناب شیخ از نحو امام شهیر بر ثبوت فضائل و جهاد
خود در رسائل درج کنند و بعضا نساند دعوی عرفان و فضائل حقیقیان و لطف
بر نعیمهاش سبب تاریخ نیز بار حق نظر نموده و در مدرسه چهار باغ صفاهان
شجاعت خویشتن از طلاب رشت و مازندران تیمور گورکان که سید جرجانی را با فاضل تفتازانی
معارضت نشاند و جمعی از تلامذه ابو الفضول التفتازانی فاضل خوانند که چرا اظهار عجز خود کرد
نه انکار قول خصم و حال آنکه تیمور پادشاهی بود در کشور خویش و دو عالم علم در درس فاضل
کدام عجز و الزام بالاتر از آن باشد که چون منهی را عالمان جاهل شناسند و جاهلان عالم
و هیچ مدعی را که کودک مبتدی از برکت منهی گوید اگر در انظور با در کنند و بسبب الله خنده
عقول و الباب است بل دقت کر به بر علوم و آداب مبتنی سخن کس از معرفت و اندیشه
سزاوار دیدند و مردان هم جنگ سخن معنی علم و فضل نه تنها سپیدی جامه و سیاهی نامه
و ماهیکرد و کلاهی است، بابت چه نادان مایه تمیز ضرور است که لا فضل بعده خویش از اظهار علم
کند بجز فضول را از فضایل بار شناسد، غافل ای بل امتحان کرد و در حجره
کرد علیم اکام کس کرد هر علم چندان عار همقدار است که حجت در باب صواب
فصل اول

فتحت کرد، هر کس را بجای آن کمان درست رس باشد، نگاشتی نقطه چیزی به
باستر قائل نیست، ره گرفته جواب و خود به خوبی شد روزگوی کم رسته که
غایت کسبشان قیل و قالست، و حاصل علمشان مراد و مال باده و روالو و سان مجنون الکنه
صاف اگر باشد مدانم کنند خصوصا وقتی که با طبیعت کج طرح تقسیم تیشه کرده
فرصا او رک کنند علما انکار نمایند راه گریز و جای کند خبر نخواهد بود و جز بنا بر دار
دوا و دس از درون بحضرت بعهد هیک اعلام بخدای خویش پناه برده و بدانند
و اوریس الفاصد آنچه در رسالت و صی مایه غوغا و آیه دعوا بود و در ضمن چند باب نگاشته
و چند فصل و مقدمه مرقوم داشته چشم آن دارد و خطای رفته مرقوم و ستار باشد
کفته ارزیست آن مرکار درانند بل از فیض کل آموخت سخن ور نه نبود این همه قول از
تعب به در شعارش امید است که تا جهانست خدای جهان عرش نه سایه این جهان را
بر مفارق جهانیان پاینده دارد و دیگر قرة العین این بنده ضعیف را که نیمول است
سکو جهت خادم آن آستان باقی بگذارد و یرحم الله عبدا قال آمینا یا رب تو نگهدار
وجود ویش را کامروز در عالم اگر دولتی هست حال است که لحظه معارف الله
علم است که بجز نه کرمان بگر این است، فصل اول در بیان این مطلب که هیچ چیز

مصنف است را وصف نکرده اول آنکه خود را بطبع موزون باشد و هرگاه در رتبه شاعری
بپایه ادیب و رشید که از ائمه شعر و شاعر و این علم بند و مثل شبا آدینه و من بحرب
شوانده گفت باری از نوع عروض ... و نماند که گفته است چون یک لف بصر اینی
بمال کرد مصنوع سیم خواران مضموم و دال کوچه اگر هر چند شعر باشد
کرف بار جولا جولان باف از روی حق و انصاف بهتر از شاعر محرر و صاف
تیغ بر دوشال کشمیر بی چون زند و هر که در مدت عمر خویش در نوع و صفی
تاریخ نسوزند و نکشیده اگر هر دو جامه دلق در بر حلق نپسند و نام الوان و انواع
با دیگر دعوی خواندگر و که دقایق فن خیاط را خوب و هم قطاعی لباس باید از
نیکو شناسیم و حال آنکه کسوت او ورا زبر قامت الفاظ راست کردن خاص قوی
و قطاعی دیبای چین باندازه آن و این کار عضاست خاص رود که ...
تحسین بصر است است و فهم حقایق آن بفکر و نظر و شور عشق گویند شاعران با ...
و بوم حیان است جابر صاحب بن عباد و در بحاد ... از کتاب بحور ...
و حق آن است که عراق الجن عروضیا تکمن ان سلم قوله ... و الاول ...
و الفضل ... الاعاریض و الضروب و استعمال الاوزان و البحور کاین ...

و شجاع الغفرانی ایدهم الله تعالی و لهر دست غصی ان لم یکن شاعر الا یکنه الوصول الی
دقایق الشعر و الوقوف علی رموز مناهج الفکر الابطول السهاد و فرط خرط القتاد و رکوب مهرة
صبغه القیاد و ربما ان یظفر بالمرام و بعد غایة یحذر و جمال الابتهاد کان دایم التعمق و یعطی
و اما یجامع من العروض و التعریض و الراء و روض الادب الاریض کمن نعرس ...
و ینطق بالآداب فینطق بالاشعار فهو الاشیخ الادب القاضی نجیب ...
الجرجانی ایده الله تعالی بفضله الصمد و قوم من محتسبی خانا الخاصین من ...
کالخوارزمی و السلامی و ابی محمد الخازن و الاستاد و ابی فضل الصبی و بعض ...
کابی طیب الکندی و ابی طالب الاهوی فی الهلة الذین فرهموا ...
حیث یقول الا فاسقنی خمرا و قل لی هی الخمر و لا تسقنی سرا اذا امکن الجهر فهم قادة ...
او بالعصر الحامعون بین العلم و العمل و الصفان الاولان لا یعدان من فحول ...
و لا من ... لعدم الضباد بدیحض ... لانه اما بعد ... العلوم بقواعد ...
اشعر فلیس الاول منهما کمن یدخل البساتین و یتبختر تحت الغصون و الا ...
السمت رو یاکل منها الاطایب و الخیار غافلا عما جبره الاقوام من ...
با کهف روض او رش ظل او سمر شجر اعطف ... بل ...

لا یفرق بین الابیض و الاحمر و ما زال یستحلی الازرق و یستکثر الشوق و لا یعرف محاذیق
و لا ما یشوق و اما الثانی فیضحی عالما بجمیع الاسماء و الالوان فارقا بین جمیع الصبیان
و شجر البان بقوة البیان و الحجة و البرهان عارفا بحب الحلو و المر و ضعا الکل موضعا
و النخیل الفضل الکثیر لم یدخل روضة و لم یاکل ثمرة طول دهر بل عرف
لا بالفرض و التمرین فی الطریق لا فی الغرس و التمایل فی الرسایل لا فی التخییل و التعلیق
بالحقایق لا فی الحدایق فرای الظلال فی الخیال و التصوف فی المطون و الاوراق
کما قرب من الصحف و الامطار من الاقطار و الارواح من الالواح و لم یزل مشغولا
اصول الاعناب فی الفصول و الابواب مشغولا بالوصف التمیس عن ذیل البساتین
بالوصف عن الوصل مکتفیا بالقوة عن الفعل مشتغلا بالحرکات
و اهلا عن حقیقة الذات فی شرح الصفات و اعلام فی الشروح و البساتین
یشرح بالبیان ما لم یشهده بالعیان فکالسجاح فیتاذی بالابتهاج
من غیر ان یری من آیات رتبة الحجری سیما
الوقت بمراحل فیه الآن من معرفة البستان
و در انباء القرآن آورده اند که یکی از خلفا و خاصه بحتری شاعر را پرسید که رای تو در

سالم و ابو نواس چون است و کدام در پایه شاعری افضل گفت بحتری ابو نواس را
ترجیح داد و راهی گفت عجب که بر خلاف حکم ثعلب که استاد علم ادب است
بحتری گفت لا بل عجب از اوست که خود بهره شاعری ندارد و در باره
گوید نظیر این است آنچه ابی مسلی و راغانی خود حکایت کند که وقتی
از ابو نواس پرسید که فرزدق و جریر کدام بیک شعر ترند ابو نواس جریر را
گفت یحک یا فاجر اتخالف ابو عبیده فقال بلی جعلت فداک لانه اهل العلم و انا
و هل تعرف دقایق الشعر من لا یتعب نفسه فی مضایق الفکر تا آنکه اول
استاد کنند بعد از آن دعوی تعلیم و ارشاد و نه آنکه استاد ندیده خود را
نیاموخته آموزگار کسان گردد یوسف عروضی که درباره
گوید این علم اگرچه اول آسان نماید برای مرد فارغ هم میتوان نشست
بجز قواعد فروشی بازی خوری و هرچه از شیخ ... گرعلم یاد گیری
در جهل محض خواهی از خویش یاد گیرد و قد صرح الصاحب بهذا المعنی فی البحر
... لا احتیاج ... و لم یزل العلم بغیر ... و یا در ... عندنا
بیشی من العقل و الصحة ... من کمال السادة ... فی ... و التقدم

الی الاخذ و التعلم مع انه فی اسهل الادب من سلم و ارکل الاخذ من معدن
للطالب المجاهد ان یکیس فی هذه ... الوهم آیا بس طعنه ...
بالمراتب ... عن مصاعد السامیه ... بالغ ... فی العلم
الفوز بمدارج الارشاد و ... کل شیخ و استاد و ... بعد
ثالث آنکه در تتبع دواوین شعرا حفظ روایت اشعار عرب و عجم ...
وضع این علم از روی اقوال شعر است و استشهاد وضع ...
و حفظ قادر باشد بر دقایق این علم واقف تر بود و قومی که آن ...
صناعت خایق نیایند هر چند که از اهل عالم باشند و در ...
طبع محض و کمال شاعری بی مهارت تام در کلام شاعران ... خود ...
نه قولشان قابل استشهاد و ... گوید هر کو شعر تازی ... و
خوانیم او استاد زیرا که فارسی کم و تازی فزون بود و ...
صاحب ابن عباد در بحر ... عشر که مراد ... ایشان کند ...
بابو ... عروضی کرده ... این ... ملعون ... و در این ...
صلوات الله و سلامه علیه گرفته ... اند یا ایها السایل عن ... اعنی ...

... یکدیگر بودن باشم ... در مقام جواب بر آمدی نوعی از دو ...
که ... بحث او از جواب ... پس صدر سخن ...
که در هجو شیخ سلمی موشح ... گوید ایها المدعی سلیما سفاها لست ... الاقلاع ...
است من سلیم ... از او ... این کلام چنین مستفاد میشود که استاد
عروضی را تتبع اقوال علما لازم است نه اشعاری که از حسن لفظ و معنی عاری است اما ...
در این قول متابعت او در اکرده ... گوید که ...
حس لطافت ندارد ... وزن شعر عروضیان ... ای برگ گل ...
تو ... خسته ام ... نخورده ... و ...
این اقوال ... عبارات صاحب ... خلاف ... طبایع ...
رحم الله معشر الماضین چرا که امروز ... این فن ... و که شعر گوید
و کم ... شیخ ... شیخ ... و جودش ...
هیچ ... بر عرض ... و اگر به انصاف معان نظر شود ... بسیار ...
کما ... از تیر ... بر نظر ... معلوم ... که ...

در سال ۱۲۰۴

اکنون که دو ساعت از شب و شنبه بیست شعبان گذشته است ملاطفه البحل از جانب ...
در ساقی پاک طبیعت رسید ... دوزاری کرسی آرمید ... میخواهد که حضرت ... آیت انگلف جان ...
دستیاب... داد ... خداوند اوچه ... سپاسی که مکرر چنین شناسی کرده ... در از آنجا وجه ...
در وجود آمده اگر حضرت آیت ... علمیه و خاصه اهل ایران از زوال و فاقی ...
رزبادی و حاضر مقیم و مسافر مسلمان و کافر ... بشری از شر و در این ...
بر باک ... درمانده مانند من چه یکی از مفاسد قتل وزیر مختار روس ... با چند نفر از ...
و کسان او است ... کرور و آنچه متعدد بود از تفنگ و توپ و ... بار ...
رفت معادات و مخاصمات یک ... افزوده و چنان مینماید تا ... در آمین ...
نعوذ و درعرق مذکر است و لفوظ در عرق ... و تباع ... فرج ...
و ... در ... و ... و از ... و جمیع ... و عوض ...
از حول ریخته خواهد شد کنون در ... به حضرت ... سلطنه ...
و دست ... اند ضعف الطالب والمطلوب ... صواب ...
چه کند اگر بگذارند بعقل سلیم ... خواهند فرمود ...
میخواهند ... سلم ... از شیر ... غزا و جهاد ... باشد ... تا ...

مامور است و اینکه بلقوق و ... و دستی که برای مردم این ولایت بهم رسیده و از این ...
که در بندگی آستان ... شاهی ... کوشیده اند و الا در واقع و نفس الامر ...
از افغان داور ... حیثیت ... مشهور ... روی ... اند خواهد ...
باید بعد از وصول این ملفوفه هرچه از توپهای ... باشد ... جهانی
هر کار که خواسته بودیم هنوز در روانه شده با سوارها که با یکی از فرزندان ...
شوق و ذوق وار ... اسباب و روانه شوند و اخوی ملک قاسم میرزا و فرزندی ... میرزا
و هر یک از سایر فرزندان که از پدر ... نصایح آنعالیجاه ... حکومت فریدون میرزا
عار و انکاری داشته باشند یا باهمین ... روانه شوند و بار دوی ما ...
نزد برادر کامکار ظل السلطان باشند مخارج آنها را ماه بماه آنعالیجاه برساند ...
نمانند که آنعالیجاه خاطر جمع شوند که ابدا از نصایح آنعالیجاه تخلف نمیکنند ...
میرزا تمکین مینمایند و اگر غیر اینطور باشد محال است که در سفرهای طولانی ...
در این باب هر نوع اعانتی که لازم است برادر کامکار ظل السلطان ...

بآنعالیجاه خواهند کرد ... شهر ربیع الآخر سنه ۱۲۴۴

کاغذیست که قایم مقام قبل از فتح قوچان و میر آباد

از خراسان بوقایع نگار نوشته است

حضرت مخدوم ... ای تو بهر کار یار یاور ... و ... رسید ...
مطالعه و مذاکره شد بل چندین بار ... هر کو ... در قابل ...
رکاب ولیعهد و ... سیمان ... خارجی ... یاغیهای ... خراسان ...
عیب ... و ... احادیث ... که سخن را ...
در تعجب از هر کار است ... والشهود ... الضاف ...
نواب محمد ولی میرزا کدام سال ... افغان ... ترکمان ...
وقت اتفاق ... که خراسانیها از یکدیگر ... از خراسانی هر سال ...
بل هر روز قتل و غارت کنند و ... داشته باشند یا طرق و شوارع را ...
در زوار و تجار ... آمد و شد نمایند همین پارسال از همین خراسان ...
بجا ... ترکمان ... باقی را ...
... اگر ... بده ...
... که چه اشخاص ... حضرت ولیعهد ...
فداه باین مملکت وارد شده ... اگر یک ... از خراسان بخارج ...

بنده را ... همچنین از مشهد تا ... و بخارا و تا ... تقصیر
اگر یک نفر پیاده و سوار ... آسیب بجان و مال کسی رسیده ...
... تا ... کرمان که ... بلوچ ...
تحقیق بفرمایید که حالا چه طور است راه بسطام هم با آنکه اسمعیل میرزا ...
و صاحب ... که ... صاحبی کوکلان ... و ...
و باز ... معلوم است که از روز ورود موکب همایون ولیعهد حال ...
تفاوت کلی نکرده ... امرا و خوانین داخلی هم از دو حال خارج ...
یا خدمت کارند و صادق ... یا از ... در فکر جان و مال ...
ای حال مجال اخلال در کار دیوان ... یکدیگر ... مسلمانان ...
جهودان ... هم که رعیت دولت قاهره همایون شاهنشاهی باشند ...
... که پارسال ... چند نفر از اهل مشهد ... از جوار صحن مقدس ...
فروخته بودند که حضرت ولیعهد روحی فداه امسال ... فرمودند ...
بود و اسیر را از ... آنچه در این صفحه نوشته ام ... مشهود ...
... و اعیان خراسان آنچه ... و ... کلا ...

بوده‌اند و خدمت نموده‌اند تا ترشیز را بدست آورده‌اند و آنچه از ترا[ک] کلات و دره جز

خبر خوش است که حضرت قلیچ خان شاهسون از اصابط اوره خبر مرموده‌اند و کار مرن [...]

مضبوط است و رضاقلی خان را از خوارزم آورده‌اند و در شهد است و قلیچ محمد خان را

داروغه سالور فرموده‌اند و دویست نفر نوکر ایشان را خوب گرفته و همه را حسب الواقع

بخدمت رعیتی واداشته‌اند را بروه مو[...] ملکه نوکر آنها دایم الاوقات [...]

مشغول است و قافله در راه‌ها رزرا از مشهد تا کنت چه‌ترن که مسمی بچهار جوب است [...]

کمدامت [...] بسیار خوب باغچه و بر می‌آید کلات ضبعی است که انشاءالله تعالی از اعمار

یلنگ توش کرد و تا شش خوارزم خواهد آمد از مشهد و ترشیز بوده‌ و سبزوار زروری که [...]

قدم و بعد زینورکه شد شهرهای بی‌صاحب و طال مثل سبزوار فرمینی پهلوان [...]

در شکنوی کف بشنوم سرواگم که وید بوده‌ تقی خان تیما خلوتی مضطرب [...]

خدمت بجیزرد کند با خوشان بخدم قسم که اسم دارالخلافه طهران . در میان [...]

با کار ابعضی قرائی بعضی ایلخانی و بعضی ابشیر سیری و بعضی جو شاهی بعضی [...]

بعضی جابت نث بوره صاحب شده علیمراد خان جوینی هم حرکت . مذبوحی [...]

وحاکم سلطان هم سپیلی مز ده هزار بوده و کته و تر اسی سر یک غالب بوده‌اند [...]

المنه

و مشهد که اطراف شهر و بلوکات کلاً در تصرف اکراد قرائی بود و چوله در راه کار

دور رودی و عشق آبادی و شمال اینها سهل است بخدم قسم باباخان آهی آباد [...]

عربهای سا خلو را میگرفت و سن میکرد و تار شو میگرفت سرمیزا و میرزای ساندر

و حسین طرقبه‌ای و الله وردی بیگ جوختی شهرهمی آمدند و ماست میدادند و بیار [...]

حتی و وجوه شهر و اجار از او اینهمه رسدی جا بجا و شهر ملا باباح

میگرفت شهد بخدا که نه از حرب انبیا و حتی با وزنگ زده از دولت قاهره هم [...]

که خدمت نمایند و اندیشه مدهشد که خدمت نمایند و این هر اسب هر روز عرض [...]

و پنهان نه پیدا شد بل تولی است که جمگی بر آنند مع هذا ملاحظه فرمایند [...]

در این سه ولایت که مضبوط نشده مهمل مانده باشد و بالفعل او زبک [...]

بندهای جاکران این دولت زده شمال ملا محمد را و مطهر شیع میسازند [...]

که کسی دست توسل با ایشان نزند مخدوم من قبله من جان من در این سال [...]

و قحط و غلای بسیار روی بولی بی‌نانی در درازی شهر و تمام شدن خرجی [...]

اسم ارا علی داد و فی هیدر کار که شده است کم بدهند و اگر نان بار آرید [...]

بفضل الله تعالی جنوشان و بجنورد رو بما نده است آنهم بسیار آسان می‌شود [...]

و خوشی نه بدست و ناخوشی حسب بحر همش شما بگذرد و بلی شما در فریش کردن کار [...]

بسیار دلیر بید اما در حفظ العیب و کار ساختن نمیدانم چکونه باشد پس [...]

قشون فرستاده است اول بتوبه بعضی از احکام و لایات و سرکرده کار مع الفاظ [...]

که فلانان صاحب غرضند بعضی هم خواهند گفت که موجب را تغیر نه بدهید [...]

کم میشه . واسطه بسیار است و البته بعضی دیگر هم خواهند گفت موجب سال گذشته [...]

از نو چه طلب داریم همه انی راست میگوید که با پول فرض خزانه طلب تاج الدوله [...]

بدهیم یا نوکر سوار و سرباز را را انداز یم با زنجیر خواهد شد با آذربایجان و تحت [...]

می‌ترسم که او بخوابت اشت و در یک قضا مثلا اتابهم شما قاعدون خواهند فرمود [...]

از انطرف . در بحر اسان کرو ند ملکتای دولت بیزد و نایین بر دو شد [...]

با نکبت مانده است و صفهانی ملاتقی و میرزا علی خان برای مفسده نکار [...]

که از دنبال آسوده باشیم بکار خود بپردازیم صدهزار آفرین صد [...]

کاغذیست که قایم مقام از خراسان بمیرزا صادق وقایع نکار نوشته است

ملک نیمروز و نست مخصص ملک جهین است . و آفرینها را که مقام این [...]

خوانش شما شه و نعبر تیغ صادق نه آویز دکوش مو . ما خود کمان [...]

تا این نانی و بی پولی بهار بر بسایم و داخل ولایت یعنی شهد شده که بمیر سالم خدارا

شکر که اینک از رستان بگذرد و سر باهر اید تاریخ و نقشه بر طبق نه زحمت با یدکه از شهر [...]

صحرا برد اگر سپاه آذربایجان و همدان و کرمانشاه و خمسه شاهسونها انشاالله تعالی

درست و بموقع رسانیدید و در سا خلوهای سمنان و دامغان و سبزوار هر جریب و [...]

و کسری واقع نگردید خاطر جمع دارید که همه دستور العملهای سرکار انشاالله تعالی

خواهد آمد روز و شب مرطب هر کار خداوندگار باشید تفضل الله تعالی [...]

ایضا کاغذیست قایم مقام بو قایع نکار از تبریز نوشته است

مخدوم من ای آنکه مراد همه عالم باشد تو بیک بار وفا دار نباشد ان شاالله تعالی

همه با مراد خود باشید نه مثل بنده و جلایر که از مفارقت شما ناکام و نامراد [...]

الطاف نواب رکن الدوله را که شرح داده بودید هر چه دیگر میسکیم خدمتی [...]

اروستم شاید زیشه شاپیش و اغاثه‌ای شما باشد اینجا که بزرگ و کوچک و آقا [...]

و نوکر همه خود را از این خجالت میانند از آقاسی باشی را خوب شد که در طهران [...]

خوب شد که در فتنه رین دیده بدما لابد رک کاه از اینجا میرزا صادق [...]

به . بهر حفظ و از نامهبید معقد نشد نشما را آتیم وصل شد . اما سپهدار اگرچه [...]

بفرمایش سرکار کمال اعتماد است اگر کاغذهای ولایت طور دیگر برسد [illegible]
ملک الکتاب بهتر از من خبر دارد یکی از کاغذها را نزد اخوی میرزا موسی خان فرستادم
البته ملاحظه نموده اید فرمودند قدری از فارس عراق بالیده بود [illegible] نظر [illegible] السلطنه
روحی فداه رسیده بسیار تغیر فرمودند اما دلشکسته نباشید که نواب نایب السلطنه عرض [illegible]
شمار ا بحبس بر زور داده اند نه بنده از فرمایشات شما بروز [illegible] ملاحظه [illegible]
فروش از کجا شنیده فرمودند تحقیقا این امر را در تشخیص ندیده [illegible]
وقت کامل کنید [illegible] از روی علم الیقین اعلامی کنید در باب جناب صفی الله [illegible]
حرف همان است که فرمودند ایام هم بهیچوجه من الوجوه تخلف ندارد والسلام خیر ختام

ایضا کاغذی است که به وقایع نگار نوشته است

مخدوم مشفق مهربان رقیمه مرسله رسید با بشارات توجه خاطر همایون [illegible]
مکتوم است یکنون اگر [illegible] کافی را از فرط مهربانی بخشید جان [illegible]
که حجاب خطا [illegible] قدس [illegible] بخش کوشید [illegible] بود که جان بر [illegible]
باز در خاطرم آمد که متاعی است حقیر اگرچه ملک [illegible] آخر نکرده بود [illegible]
که [illegible] از بندگان عظمت شأن خداوند کاری نداشته لکن حظوظ مبارک [illegible] وقایع نگار [illegible]
[illegible]

صغیره ولا کبیره هرچه بخواستی داشت فیها ما تشتهی الانفس عرب گوید کل الصید
فی جوف الفرا بلبه بگوید که گوشه بنوای هر دو کس است [illegible] خون بود [illegible]
انشاء الله اگر اندک سستی [illegible] الاقاصیص را راست نوشته اید بفضل خدا
بی کم و کاست نه از غوله اطراب و اطراب و نه تحریض اعراب قول حق [illegible]
سبحان الله هیچیک از دوستان [illegible] از دوست محقق و یا [illegible]
کاغذهای دار الخلافه را که خواندم نام نامی [illegible] آقا میرزا محمد سلمه [illegible]
ندیدم هر کجا هست خدایا سلامت دارش والسلام

کاغذیست که قایم مقام در فتح قوچان به وقایع نگار نوشته

مخدوما مخدوم عالم الغیب خداست شما از کجا از روی این علم را [illegible]
فتحنامه رسید فتح حاصل شد فحمدالله ثم حمدالله خواهش کرده بود [illegible] که هر وقت فتح
قوچان شود ابتدا کاغذ فتحنامه را به شما بنویسم [illegible]
قدرت تکلف کجا بود سمعا و طاعتا بلی بحمدالله تعالی فتح قوچان حاصل [illegible]
و حاصل بفضل خدا [illegible] مقصود حاصل شد [illegible] دیگر خواهش کرده بود [illegible]
بلی [illegible] بندگی [illegible] بعد از فتح امیرآباد [illegible]

[illegible] بود از نادر [illegible] و افغان [illegible] هزار [illegible] چند روزی در چناران [illegible]
توقف شد و بعد ذلک منزل [illegible] با لشکر نادرشاه [illegible] شهرت [illegible]
و اتمام حجت [illegible] شد و چون مفید نشد [illegible] شد که لا یومنوا حتی یروا العذاب الالیم [illegible]
شنبه ۱۲۴۷ هجری از لشکر نادرشاه به دروازه شیروان [illegible] تحویل فرمودند [illegible]
و توسط میرزا محمد رضا گذشت [illegible] روز [illegible] چهار فوج سرباز لشکر مامور شد و بعد از [illegible]
[illegible] اردوهای سپاه پنهانی [illegible] موجب در دوازده محل [illegible] والسلام

[illegible] دروازه شیروان [illegible] دروازه مشهد

اول [illegible] از طرف دروازه شیروان	دویم فوج خاصه	سیم فوج تبریزی	چهارم فوج ارس	پنجم [illegible] شقاقی	ششم [illegible] نیشابوری	هفتم [illegible]

اردوها

اول اردوی نواب [illegible] میرزا در مقابل دروازه شیروان	دویم اردوی [illegible] میرزا [illegible] دروازه [illegible]	سیم اردوی والا [illegible]	چهارم اردوی ملک قاسم میرزا [illegible] شیروان	پنجم اردوی [illegible]

و حکم اردوهای سپاه به توسط عالیجاه نور محمد خان [illegible] در خدمت شاهزاده آزاده [illegible]
محمد میرزا و حکم لشکرهای دور قلعه به توسط اخوی محمد رضا خان [illegible] در خدمت میرزا [illegible]
میرزا و محل یورش [illegible] وسط لشکر [illegible] معین شد که مقابل فوج [illegible]
در پشت سر آن لشکر جا داده بودند که [illegible] برج [illegible]
[illegible]